

Suomalais-iranilaisten perheiden juhlakulttuuri pääkaupunkiseudulla

Teologinen tiedekunta
Uskontotieteen pro gradu –tutkielma
Nadja Mäkelä
maaliskuu 2008

1. JOHDANTO.....	3
2. IRANIN ISLAMILAINEN TASAVALTA – LYHYT HISTORIA	6
2.1 Iranin historia.....	7
2.2 Vallankumous ja Iranin islamilainen tasavalta	8
2.3 Aikakäsitys	9
3. USKONNOT IRANISSA	10
3.1 Zarathustralaisuus	10
3.2 Islam	12
3.3 Šiiilaisuus.....	14
4. TUTKIMUKSEN PERUSKÄSITTEITÄ	16
4.1 Rituaali	16
4.1.1 Juhla	18
4.2 Akkulturaatio	19
4.3 Maahanmuutto ja maahanmuuttajan tukiverkostot.....	22
5. TUTKIMUSKYSYMYKSET, TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO	24
5.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä.....	24
5.2 Ketä haastattelin.....	26
5.3 Tutkimuksen etiikka.....	27
5.4 Aineiston analysointi.....	28
6. JUHLAPÄIVÄT	29
6.1 Suomalaiset juhlapäivät.....	29
6.2 Iranilaiset juhlapäivät	32
6.3 Valtiollisia merkkipäiviä	33
6.4 Uskonnolliset juhlapäivät	34
6.4.1 Perjantairukous.....	34
6.4.2 Profeetta Muhammadiin ja pyhään perheeseen liittyvät merkkipäivät	35
6.4.3 Muharram.....	36
6.4.4 Ramadan ja eid-e fetr.....	38
6.4.5 Pyhiinvaellus ja eid ghorban.....	39
6.5 Kansalliset juhlapäivät	39
6.5.1 Norouz ja Sizdah bedar.....	40
6.5.2 Mehregan	42
6.5.3 Shab-e yalda – talvipäivänseisaus	42
6.5.4 Charshanbeh suri – tulen juhla.....	42

6.6 Kansainväliset juhlat	43
7. IRANILAISTEN ETNISET YHTEISÖT PÄÄKAUPUNKISEUDULLA	44
7.1 Fatemeh Zahra Islamilainen Kulttuurikeskus ja Resalat Islamilainen Yhdyskunta.....	44
7.2 Suomi-Iran ystävyysseura	45
8. HAASTATELTAVIEN USKONNOLLISUUS	46
8.1 Harras muslimi.....	47
8.2 Tavallinen muslimi	47
8.3 Muslimiksi kasvatettu	48
8.4 Suomalaisen puolison uskonnollisuus.....	48
9. SUOMALAISTEN, ISLAMILAISTEN JA IRANILAISTEN JUHLIEN VIETTO SUOMALAIS-IRANILAISISSA PERHEISSÄ	49
9.1 Suomalaisten juhlien vietto suomalais-iranilaisissa perheissä	49
9.2 Suomalaisten juhlapäivien merkitys suomalais-iranilaisissa perheissä	52
9.3 Islamilaisten juhlien vietto suomalais-iranilaisissa perheissä	53
9.4 Islamilaisten juhlapäivien merkitys suomalais-iranilaisissa perheissä	56
9.5 Iranilaisten juhlien vietto suomalais-iranilaisissa perheissä.....	57
9.6 Iranilaisten juhlien merkitys haastateltaville	60
10. KOKEMUKSET SUOMALAISESTA JA IRANILAISESTA KULTTUURISTA SUOMALAIS-IRANILAISISSA PERHEISSÄ.....	61
10.1 Akkulturaatioprosessin tulos	63
11. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ SUOMALAIS-IRANILAISTEN PERHEIDEN JUHLAKULTTUURISTA.....	65
12. YHTEENVETO.....	68
13. LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	71
13.1 Lähteet	71
13.2 Kirjallisuus.....	71
14. LIITTEET.....	76
14.1 Liite 1. Islamilaiset vuodet ja niitä vastaavat länsimaalaiset vuodet	76
14.2 Liite 2. Iranilaiset kuukaudet länsimaalaisessa kalenterissa.....	76
14.3 Liite 3. Teemahaastattelurunko.....	77
14.4 Liite 4. 12-šiialaisuuden imaamit:.....	79
14.5 Liite 5. Tutkimuksessa käytetyt suomalaiset juhlapäivät 2007	79
14.6 Liite 6. Šiialainen uskonnollinen juhlakalenteri	80

1. JOHDANTO

Tutkin pro gradu-tutkielmassani šiiauskoisen iranilaisen kulttuurin ilmentymistä suomalais-iranilaisissa perheissä. Käsittelen aihetta syventymällä perheiden juhlapäivien viettoon. Tutkimukseni tuo täysin uutta tietoa iranilaisten juhlakulttuurista Suomessa, sillä aihetta ei ole tutkittu aiemmin. Virpi Kinnusen uskontotieteen pro gradu-tutkielma iranilaisten elämäntavasta Turussa perehtyy yleisesti iranilaisten pakolaisuuteen ja uskonnolliseen elämäntapaan. Kinnunen suoritti tutkimuksensa teemahaastattelujen avulla, mikä on toimiva menetelmä pyrittäessä selvittämään ennalta tuntematonta aihetta.¹ Suomessa asuvien maahanmuuttajien kotoutumista on tutkittu runsaasti. Professori Karmela Liebkind on tehnyt lukuisia selvityksiä maahanmuuttajien määrän muuttumisesta ja suomalaisten asenteista ulkomaalaisia kohtaan sosiaalipsykologian näkökulmasta.² Suomen muslimeja ovat tutkineet uskontotieteilijät Tuula Sakaranaho ja Heikki Pesonen.³ Lisäksi Suomessa on monia islamin tutkimuksen asiantuntijoita, kuten professori Jaakko Hämeen-Anttila ja Kaj Öhrnberg.⁴ Iranilaiset muodostavat Suomessa pienen ja vähän kartoitetun vähemmistön, joten käytän tutkielmassani maahanmuuttajatutkimuksia sekä Suomen muslimeista tehtyjä selvityksiä.

Väestöliiton tutkija Anne Alitolppa-Niitamo on selvittänyt perheen merkitystä vieraassa kulttuurissa. Hänen mukaansa valtaväestöön liittyvien ihmissuhteiden puuttuessa perheen yhtenäisyys ja siitä saatava tuki ovat maahanmuuttajalle ensiarvoisen tärkeitä.⁵ Omaa tutkimustani varten haastattelin viittä kaksikulttuurista perhettä. Perheen toinen jäsen on iranilaistaustainen Suomessa asuva šiiamuslimi, jolla on suomalainen puoliso. Suomalaisista puolisoista kaksi on kääntynyt muslimiksi. Perheenjäsenten oma kulttuurinen ja uskonnollinen tausta vaikuttaa juhlapäivien viettoon. Suomalaiset, iranilaiset ja islamilaiset juhlapäivät toteutetaan uniikilla tavalla näissä perheissä. Tutkimuksen tarkoituksena on luoda yleiskuva iranilaisten juhlakulttuuriin ja selvittää, mitkä juhlat koetaan tärkeiksi säilyttää suomalaisessa yhteiskunnassa.

---

¹ Kinnunen 1996.

² Liebkind 1994.

³ Sakaranaho & Pesonen 1999.

⁴ Hämeen-Anttila 2004. Öhrnberg 2005.

⁵ Alitolppa-Niitamo 2002. 84.

Juhlakulttuuritutkimuksessa on tärkeää tuntea historiallinen konteksti, mistä merkkipäivät ovat lähtöisin. Iranissa vietettävien juhlien alkuperä piilee zarathustralaisuudessa, šiialaisuudessa tai islamissa. Merkkipäivät saattavat kummuta myös tärkeistä poliittisista käänteistä Iranin lähihistoriassa. Kuvaan tämän vuoksi niitä taustatekijöitä, jotka ovat muokanneet iranilaista juhlakulttuuria. Esittelen myös Iranissa käytettyjä kalenterijärjestelmiä, sillä ne eroavat olennaisesti länsimaalaisesta kalenterista. Ilman tätä tietoa lukijan olisi vaikea hahmottaa eri juhlapäivien paikkaa.

Maahanmuuttajiin liittyvä tutkimus pohjaa useimmiten psykologian emeritusprofessori John Berryn akkulturaatioteoriaan.⁶ Berryn akkulturaatiomallin mukaan maahanmuuttajan integroiminen yhteiskuntaan on kotouttamisprosessin toivottu lopputulos. Maahanmuuttaja arvostaa omaa kulttuuriaan, mutta toimii sujuvasti myös vieraassa kulttuurissa. Lähestyn aihetta rituaalitutkimuksen ja akkulturaatioteorian kautta, sillä tutkin miten juhlapäivien viettäminen heijastuu iranilaisten sopeutumiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Pohdin myös tutkittavien tärkeinä pitämiä iranilaisesta ja islamilaisesta kulttuurista tulevia arvoja, joita he haluavat säilyttää Suomessa.

Maahanmuuttajan tukiverkkona voi toimia hänen etniseen identiteettiinsä perustuva ryhmä. Pääkaupunkiseudulla toimii kaksi selkeästi iranilaisille suunnattua yhteisöä: Suomi-Iran ystävyysseura sekä Resalat Islamilainen Yhdyskunta, joka ylläpitää Helsingin ainoaa šiiamoskeijaa. Haastattelin kummankin yhdistyksen puheenjohtajaa selvittääkseni yhdistysten roolia juhlapäivien vietossa. Halusin tietää, vastaavatko yhdistykset juhlapäiviin liittyvään sosiaaliseen ulottuvuuteen vai juhlivatko perheet vain omassa kodissaan.

Käsittelen pro gradu-tutkielmani alussa lyhyesti Iranin historiaa. Paneudun sen jälkeen islamin ja šiialaisuuden keskeisiin oppeihin. Syvennyn Iranissa perinteisesti vietettävien juhlapäivien tapoihin. Vertailen niitä haastateltavien kokemuksiin Suomessa vietettävistä juhlapäivistä. Millaisena Suomessa asuva iranilainen kokee synnyinmaansa kulttuurin? Mitä hän arvostaa omassa kulttuurissaan ja mitkä ovat ne tärkeimmät juhlapäivät, joiden vietto jatkuu Suomessa? Millaisena hänen suomalainen puolisonsa kokee iranilaisen ja islamilaisen kulttuurin ja millainen merkitys juhlapäivillä on hänelle? Mitä suomalaisia juhlia perhe viettää? Haen vastausta näihin kysymyksiin luodakseni

---

⁶ Sam & Berry 2006.

katsauksen suomalais-iranilaisten perheiden juhla-kulttuuriin Suomessa. Tutkimukseni on kvalitatiivinen, eikä sitä voi yleistää kaikkiin kaksikulttuurisiin perheisiin.

Suomen joukkoviestimissä islam käsitellään useimmiten väkivaltaisessa yhteydessä. Media on luonut mielikuvan islamista konflikteihin liittyvänä uskontona, joka on syynä terrorismiin.⁷ Iranilainen filosofian tohtori Adlan Parsa on ilmaissut mielipiteensä Suomeen vastikään perustetusta islamilaisesta puolueesta. Hänen mielestään Suomessa on kehittymässä fundamentalististen muslimien ryhmä, jonka radikaali ajattelu vaarantaa suomalaista yhteiskuntaa. Samassa artikkelissa Helsingin yliopiston tohtori Sylvia Akar toteaa, että erityisesti suomalaisissa käännyttäisissä on paljon fundamentalisteja.⁸ Helsingin Sanomien mielipidesivuilla suomalainen musliminainen toteaa asian olevan päinvastainen. Suomalaiset käännyttäiset pyrkivät ilmaisemaan uskontoaan esimerkiksi vaatetuksellaan, mutta tämä ei tarkoita fundamentalismia. Muslimit haluavat olla tunnustettu osa yhteiskuntaa, joiden islamilaista kulttuuria huomioidaan. ”Suomalaisten käännyttäisten osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun merkitsee sitä, että islam suomalaistuu, löytää paikkansa täällä, se lakkaa olemasta ulkopuolinen ja vieras, tekee itseään ymmärrettäväksi suomen kielellä.”⁹ Tällä tutkielmallani haluan tavoittaa sen, miten iranilainen kulttuuri suomalaistuu ja löytää paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Pyrin tässä työssä noudattamaan vierasperäisissä sanoissa yleisen suomalaisen asiasanaston käyttämiä muotoja. Islamiin liittyvä sanasto on usein arabian- ja persiankielistä, joiden translitteroitu muoto poikkeaa suomesta jonkun verran. Tarkoitukseni on käyttää lukijaa palvelevaa yksinkertaista suomennosta ja mahdollisuuksien mukaan vakiintuneita suomenkielisiä muotoja. Vierasperäisten sanojen kääntämisessä käytän lähteenä professori Jaakko Hämeen-Anttilan kirjallisuutta, joka on perustellut kattavasti suomennostensa muotoja. Tästä johtuen käytän esimerkiksi profeetasta nimitystä Muhammad yleisemmin käytetyn Muhammedin sijasta. Yhtenäisemmän muodon vuoksi viitataan aina Iraniin, vaikka maan vanhempaa historiaa käsiteltäessä oikea muoto olisi Persia.¹⁰ Islamilaisien ja iranilaisten juhlapäivien suomenkieliset muodot

---

7 Hara 1999.

8 Huhtanen 2007.

9 Leskinen 2007.

10 Hämeen-Anttila 2004. 10-11.

eivät ole vakiintuneita suurimmassa osassa sanoissa. Pyrin tällöin mahdollisimman yksinkertaiseen suomennokseen sekä yhtenäiseen esitystapaan. Arabian- ja persiankielisten sanojen kääntämisessä esiintyy vaihtelua islamtutkijoiden keskuudessa, joten päätarkoitukseni on pyrkiä yhdenmukaiseen tekstiin.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2006 Suomessa asui 3442 Iranissa syntynyttä henkilöä.¹¹ Samana vuonna persiaa äidinkielenään puhuvia oli 3529.¹² Vuonna 2006 valtaosa Iranin kansalaisista (2602) asui Uudellamaalla (826) ja Varsinais-Suomessa (698).¹³ Suomen kansalaisen kanssa naimisissa oleva ulkomaan kansalainen voi saada Suomen kansalaisuuden oltuaan maassa vähintään kolme vuotta, joista hän on ollut naimisissa Suomen kansalaisen kanssa vähintään kaksi vuotta. Tämän vuoksi iranilais-suomalaisten perheiden tarkkaa määrää on vaikea arvioida. Vuonna 2006 suomalaisen puolison kanssa avo-, avioliitossa tai rekisteröityneessä parisuhteessa olevia Iranissa syntyneitä oli 257. Suomalaisen kanssa naimisissa olevia Iranin kansalaisia oli 169.¹⁴

Kiinnostukseni tähän tutkimukseen on henkilökohtainen. Olen itse syntynyt suomalais-iranilaiseen perheeseen, mutta isäni iranilainen kulttuuri on jäänyt minulle vieraaksi. Tutkimuksellani haluan samalla tutustua omaan kulttuuriperimääni.

2. IRANIN ISLAMILAINEN TASAVALTA – LYHYT HISTORIA

Iran on ainutlaatuinen maa, sillä se on maailman ainoita uskonnollisia tasavaltoja. Nykypäivänä Iranissa asuu lähes 70 miljoona ihmistä. 65% on persialaisia, lisäksi on azerbaizanalaisia, arabeja, lorilaisia, turkmeeneja, kurdeja, armenialaisia sekä juutalaisia. Pääkielet ovat persia (farsi) sekä kurdi.¹⁵

---

¹¹ Tilastokeskus 2007a.

¹² Tilastokeskus 2007b.

¹³ Tilastokeskus 2007c.

¹⁴ Tilastokeskus 2007. 11, 115-132.

¹⁵ Issabeigloo & Helli 1990, 9-15.

2.1 Iranin historia

Tässä luvussa käsittelen lyhyesti Iranin historiaa. Keskityn ensisijaisesti niihin historiallisiin tapahtumiin, joilla on vaikutusta nykypäivän juhlakulttuuriin. Iranissa nykypäivänä vietetyistä juhlista osa on peräisin esi-islamilaishan ajalta. Iranin islamilaisen vallankumouksen suunnatonta vaikutusta maan oloihin muistellaan monina juhlapäivinä.

Iranilla on ollut rikas historia ja kulttuuri kauan ennen islamin tuloa. Ensimmäiset tunnetut kuningaskunnat hallitsivat alueella yli neljätuhatta vuotta sitten.¹⁶ Kaksi varhaista ja vaikutusvaltaista kuningaskuntaa olivat Irania suurvallaksi yhdistäneet akemenidit vuosina 559-330 eaa. sekä sasanidit 224-651 jaa. Sasanidien valtakauden lopettivat muslimivalloittajat.¹⁷ Arabivalloittajien myötä Iranin muinainen valtakunta luhistui. Poliittisten vaikutusten lisäksi koettiin kulttuurisia muutoksia, kuten islamin nousu ja zarathustralaisuuden syrjäytyminen.¹⁸

Islam levisi Iraniin 600-luvun paikkeilla. Uskonto edisti Iranin itsenäisyyttä dynaamisen luonteensa ja poliittisten sekä sosiaalisten painotusten vuoksi. Se vahvisti myös kansallista identiteettiä.¹⁹ Vuonna 740 islamista tuli Iranin valtauskonto. Turkkilaisvalloittajien myötä Iranin valtionuskonnoksi tuli šiialaisuus safavidien valtakautena 1501-1722.²⁰ Safavidien hallinnassa Iranista muotoutui nykyisenkaltainen yhtenäinen valtio. Safavidien jälkeen iranilaiset yritettiin epäonnistuneesti käännättää sunnalaisiksi, mutta yritys päättyi qajarien valtakauden myötä 1796-1925.²¹ Pahlavien valtakautena 1925-1979 Iran modernisoitiin ja länsimaihin solmittiin tärkeitä kauppasuhteita. Perinteet ja uskonnon asema muuttuivat, kun Iranin kulttuuri ja iranilaisten identiteetti muotoiltiin uudelleen. Yritys hävittää kaikki vanhat perinteet johti kuitenkin vuonna 1979 vallankumoukseen ja Iran on tästä lähtien ollut islamilainen tasavalta.²²

---

16 Daniel & Mahdi 2006. 8.

17 Keddie 1981. 2.

18 Daniel & Mahdi 2006. 15.

19 Bahmanpour 2004. 4-5.

20 Keddie & Matthee 2002. 5.

21 Daniel & Mahdi 2006. 20, 22-24.

22 Keddie & Matthee 2002. 5, 147.

2.2 Vallankumous ja Iranin islamilainen tasavalta

Läntinen maailma kiinnitti huomionsa Iraniin maassa löydetyn öljyn vuoksi 1900-luvulla. Iranin kansa vastusti Venäjän ja Ison-Britannian yrityksiä puuttua maan politiikkaan. Mielenosoitusten seurauksena Iranin talouselämä lamaantui ja tilannetta yritettiin korjata perustuslailla vuonna 1906. Perustuslaista huolimatta hallituksen valta horjui ja maassa koettiin vallankaappaus vuonna 1925 upseeri Reza Khanin julistaessa sotilasdiktatuurin. Uusi hallitsijasuku vaali suhteita länsimaihin ja pyrki uudistamaan valtiota öljytuloilla. Poliitiikan ja talouden erottaminen uskonnosta sekä naisten äänioikeus herätti pelkoa islamilaisten arvojen häviämisestä. Iranin yhteiskuntarakente muuttui. Syntyi modernin koulutuksen saanut älymystö sekä sotilaita, teollisuusjohtajia ja moderni talousjärjestelmä. Kaikkien kansalaisten asema ei parantunut. Erityisesti papisto, kauppiat sekä poliittiset ryhmittymät olivat tyytymättömiä. He ajoivat vallankumousta. Ongelmana oli modernisaatio, josta seurasivat riippuvuus ulkomaiden tuesta, luokkaerot, hallinnon autoritaarisuus sekä opposition tukahduttaminen. Mielenosoitusten johtavana voimana toimi ajatolla Khomeini, joka ajoi islamilaisen lain eli sharian mukaista valtiota.²³

Kunnianhimoiset taloudelliset uudistukset epäonnistuivat Yhdysvaltojen tuen loputtua ja Iranin kriisi syveni. Lopulta Iranin talouselämä pysähtyi ja hallinto sortui shaahin paettua maasta.²⁴ Hallinnon kukistumisen jälkeen Iranissa käytiin valtataisteluja erilaisten oppositioryhmien kesken. Voittajaksi nousi islamilaista tasavaltaa havitteleva uskonnollinen ryhmä, joka Khomeinin johdolla piti kansaa tiukassa otteessaan. Iran oli sekasortoisessa tilassa lähes kaksi vuotta vallankumouksen jälkeen ja monet Khomeinin vastustajat teloitettiin tai he pakenivat ulkomaille. Naiset olivat ensimmäisiä, jotka vastustivat Iranin islamilaista vallankumousta. He olivat jo pitkään pyrkineet saamaan enemmän oikeuksia itselleen eivätkä voineet hyväksyä Khomeinin säättämää huntupakkoa. Vuonna 1979 kansainvälisenä naistenpäivänä naiset osoittivat joukoittain mieltään kaduilla Khomeinin kavennettua naisten oikeuksia.²⁵ Naispäivän juhlinta on muuttunut Iranissa hillitympään suuntaan parissakymmenessä vuodessa. Aktiiviset naiset pyrkivät edelleen lisäämään

---

23 Almond 1999. 168-169. Kinnunen 1996. 29-36.

24 Almond 1999. 169-170.

25 Keddie & Matthee 2002. 206.

oikeuksiaan ja sukupuolten välistä tasa-arvoa, joten päivällä on suuri merkitys Iranissa.²⁶ Nykypäivän Irania leimaa vahva uskonnollisuus, joka on osa niin iranilaista kulttuuria kuin politiikkaa.²⁷

2.3 Aikakäsitys

Iranissa käytetään kahta erilaista kalenterijärjestelmää: islamilaista kuunkiertoon perustuvaa kalenteria sekä iranilaista aurinkokalenteria. Arabivalloittajien mukana Iraniin levinnyttä islamilaista kalenteria käytetään uskonnollisten juhlapäivien ajoittamiseen. Länsimaisella gregoriaanisella kalenterilla ei ole Iranissa virallista asemaa.²⁸

Islamilainen kalenteri perustuu kuunkiertoon ja se ei täysin vastaa länsimaissa käytettyä kalenteria. Islamilaiset juhlat siirtyvät vuosittain aina aikaisemmiksi.²⁹ Aika alkaa islamin mukaan profeetta Muhammadin muuttaessa Mekasta Medinaan 622. Islamilaisen kalenterin mukaisen kuukauden pituudeksi tulee 28-30 päivää ja kuukauden alkamisajankohta riippuu uuden kuun havaitsemisesta. Kuuvuoden pituus on 354 päivää.³⁰ Liitteessä 1 on kaavio islamilaisista vuosista ja niitä vastaavista länsimaisista vuosista.³¹ Islamilainen vuosi muodostuu seuraavista kuukausista: muharram, safar, rabi' al-awwal, rabi' ath-thani, jumada al-ula, jumada al-akhira, rajab, sha'ban, ramadan, shawwal, dhul-qa'da, dhul-hijja.³²

Auringonkiertoon perustuva kalenteri on esi-islamilaistelulta ajalta. Vuosi alkaa kevätpäiväntasauksesta ja jakautuu 12 kuukauteen, joissa kussakin on 30-31 päivää. Aurinkokalenteri perustuu vuodenaikojen vaihteluun toisin kuin kuukalenteri. Gregoriaanisen kalenterin soveltaminen aurinkokalenteriin on yksinkertaista. Vuosi alkaa aina kevätpäiväntasauksesta, joka on 20. tai 21. maaliskuuta, joten juhlapäivien ajankohta voi muuttua päivän verran.

---

26 Keddie & Matthee 2002. 225.

27 Ghods 1989. 230. Helsingin Sanomat 2008.

28 Daniel & Mahdi 2006. 177.

29 Hallenberg 1991. 54.

30 Hallenberg 2005. 50.

31 Liite 1.

32 Hämeen-Anttila 2004. 126.

Aurinkokalenterin kuukaudet ovat seuraavat: farvardin, ordibehesht, khordad, tir, mordad, shahrivar, mehr, aban, azar, dey, bahman ja esfand.³³ Liitteessä 2 ovat aurinkokalenterin kuukaudet ja niiden vastaavuus gregoriaanisessa kalenterissa.³⁴

3. USKONNOT IRANISSA

Iranin suurin uskonto on tänä päivänä islam. Väestöstä noin 90% on šiialaisia ja noin 10% sunnalaisia. Alle prosentti harjoittaa muita uskontoja. Näitä ovat kristinuskon ja juutalaisuuden lisäksi esimerkiksi bahaismi sekä zarathustralaisuus. Zarathustralaisuus oli ennen islamia Iranin kansallinen uskonto ja sillä on ollut suuri vaikutus iranilaiseen kulttuuriin.³⁵ Käsittelen seuraavissa luvuissa zarathustralaisuuden ja šiialaisuuden keskeisiä oppeja, sikäli kun ne ovat tärkeitä tutkimukseni kannalta.

3.1 Zarathustralaisuus

Zarathustralaisuus syntyi noin 1000 eaa. nykyisen Iranin alueella. Se oli Iranin valtionuskontona 500 eaa. lähtien kunnes islamin tulo syrjäytti sen 600-luvulla. Sen jälkeen siitä tuli vainotun vähemmistön uskonto. Nykypäivänä uskonnon harjoittajia on noin 200 000.³⁶ Monet tutkijat ovat sitä mieltä, että juutalaisuus, kristinuskko ja islam ovat saaneet vaikutteita zarathustralaisuudesta.³⁷

Zarathustralaisuus pohjautuu profeetta Zarathustran oppeihin, jotka on koottu pyhien kirjojen kokoelmaan Avestaan. Ahura Mazda on maailman Luoja ja perimmäinen hyvä, mutta hänellä on kaikkea paha edustava kaksoisveli Angra Mainju. Zarathustralaisuudessa vallitsee voimakas dualistinen ajattelu,

---

33 Daniel & Mahdi 2006. 178-179.

34 Liite 2.

35 Daniel & Mahdi 2006. 4, 58.

36 Keene 2002, 174. Daniel & Mahdi 2006. 62-63.

37 Keddie 1981. 3.

jossa ihmisen on valittava hyvän ja pahan väliltä.³⁸ Zarathustran mukaan ihmisen on noudatettavaa kolmea asiaa, mikäli hän haluaa päästä paratiisiin kuolemansa jälkeen. Nämä ovat oikeat sanat, oikeat ajatukset ja oikeat teot. Jos ihmisen hyvät ja pahat teot ovat tasapainossa, hän joutuu Keskivälin asuntoon, joka vastaa katolilaista kiirastulta.³⁹ Zarathustralaisuudessa on vahva eskatologinen oppi: lopussa ihminen tuomitaan taivaaseen tai helvettiin tekojensa mukaan.⁴⁰ Enkeleiden uskotaan toimivan välittäjinä.⁴¹ Ajatus kuoleman jälkeisestä elämästä ja ihmisen puhdistautumisesta ylösnousemuksen jälkeen on siirtynyt juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin.⁴² Profeetta Muhammadin kerrotaan käyneen taivaassa ja kurkistaneen helvettiin.⁴³

Zarathustralaiset pitävät tulta ja vettä pyhinä elementteinä, joiden kanssa mikään epäpuhdas ei saa joutua kosketuksiin.⁴⁴ Tuleen liittyy monimutkaisia seremonioita, joista osa on säilynyt nykypäivään. Zarathustralaisuudessa vuosi muodostuu luontoon liittyvistä juhlista, kuten uudenvuodenpäivästä. Keväällä, keskikesällä, sadonkorjuun aikaan, syksyllä ja keskitalvella vietettiin tärkeimpiä juhlia.⁴⁵ Nämä juhlat ovat nykypäivänä Iranin kansallisia juhlia. Alun perin uskonnolliset juhlat ovat maallistuneet Iranissa. Tutkielmassani esiin tulevilla juhlapäivillä ei ole näkyvää uskonnollista ulottuvuutta, vaikka monet perinteet kumpuavat zarathustralaisesta uskonnosta.⁴⁶ Zarathustralaisille juhlapäiville on ominaista päivän pyhyys, jota kunnioitetaan. Uskovaiset puhdistavat itseään rituaalisesti ja suorittavat tiettyjä päivään kuuluvia rukouksia ja rituaaleja. Kodit siivotaan ja työntekoa vältetään. Juhlapäivänä kokoonnutaan yhteen syömään perinteisiä ruokia ja iloitsemaan. Illanviettoon kuuluu musiikki, tarinoiden kertominen sekä näytelmien esittäminen.⁴⁷

---

38 Keene 2002. 174-175.

39 Keene 2002. 174. Vahman 1986. 234.

40 Keene 2002. 175.

41 Keddie 1981. 3.

42 Smart 2005. 226.

43 Hämeen-Anttila 2005b. Vahman 1986. 9.

44 Keene 2002. 174. Boyce 1979. 44.

45 Smart 2005. 230.

46 Jones 2005b. 6731.

47 Yarshater 1999. 543.

3.2 Islam

Islamin kaksi pääsuuntaa ovat šiialaisuus ja sunnalaisuus. Lähes 90 % prosenttia maailman muslimeista on sunneja.⁴⁸ Sunnalaisuus perustuu kalifien valtaan, joiden esikuvana on neljän ensimmäisen kalifin esikuvallinen hallinto. Sunnalainen teologia ja laki ovat kehittyneet 700-800-luvuilla. 900-luvun paikkeilla šiialaisuus kehittyi omaksi suuntaukseksi imaamiopin myötä.⁴⁹ Kerron tässä luvussa tutkimukseni kannalta olennaisimmista islamin opeista. Seuraavassa luvussa kuvaan tarkemmin šiialaisuuden ajatuksia.

Muslimeille tärkeintä on uskontunnustus, jonka mukaan on vain yksi Jumala. Profeetta Muhammad on välittänyt tiedon Allahista Koraaniin. Islam on koko elämään vaikuttava uskonto, joten muslimit pyrkivät toteuttamaan uskoaan joka päivä. Keskeisiä oppeja ovat uskontunnustus, rukous, paasto, almujen anto sekä pyhiinvaellus Mekkaan.⁵⁰ Koraanin lisäksi profeetan esimerkillinen elämäntapa⁵¹ ohjaa muslimeita. 700-luvulta lähtien suullisen perimätiedon pohjalta kirjoitetut hadithit välittävät tiedon siitä, miten profeetta on toiminut eri tilanteissa. Hadithit ovat hyvin tarkkoja ja yksityiskohtaisia ja ne muodostavat pohjan islamilaiselle laille.⁵²

Muslimit rukoilevat viisi kertaa päivässä. Islamilainen rituaalirukous koostuu Koraanin jakeiden lukemisesta, tietyistä ruumiinliikkeistä sekä rukoussarjoista. Rukoushetket ajoittuvat aamuun, keskipäivään, iltapäivään, iltaan ja alkuyöhön. Perjantain keskipäivänrukous on muita rukouksia tärkeämpi, johon liittyy moskeijassa pidetty perjantaisaarna.⁵³ Rukousajat määrittyvät auringonnoususta ja –laskusta.⁵⁴ Suomen kesäaikana aurinko ei laske lainkaan, joten Helsingin šiiamoskeija on pyytänyt Iranista tarkat rukousajat.⁵⁵ Yhdessä rukoiltaessa rukousta johtaa imaami, joka on moskeijassa palveleva henkilö. Periaatteessa imaamina voi toimia kuka tahansa rukoilijoista. Šiialaiset voivat rukoilla sunnalaisen imaamin johdolla, mutta päinvastaista ei esiinny. Rukouksen aikana toistetaan tiettyä liikesarjaa; šiialaiset painavat yleensä päänsä maassa

---

48 Allahwerdi & Hallenberg 1991. 242.

49 Perho 2005. 123.

50 Hallenberg 1991. 50-56.

51 Sunna.

52 Hämeen-Anttila 2004. 97-98, 100.

53 Hämeen-Anttila 2004. 120-121.

54 Hallenberg 1991. 51-52.

55 Haastattelu 1.

olevaan savikimpaleeseen kumartuessaan. Naisilla on moskeijassa oma alueensa, jossa he voivat käydä rukoilemassa. Naisten vastuulla on kuitenkin lastenhoito, joten naiset rukoilevat useimmin kotona.⁵⁶

Islamissa kiellettyjä ruokia ovat sianliha, veri sekä eläimet, joiden kuolintavasta ei ole varmaa tietoa. Liha on teurastettava oikeaoppisesti⁵⁷. Koraanin mukaan alkoholin juominen on suuri synti. Muslimit suhtautuvat ruokaan sosiaalisesti, hyviin tapoihin kuuluu syödä hyvin ja kestittää lähellään olevia.⁵⁸ Ramadan-kuukauden aikana muslimit paastoavat auringonnoususta auringonlaskuun. Tämä on kuuliaisuuden osoitus Allahille sekä alistumista Jumalan tahtoon itsekieltäytymisen kautta.⁵⁹ Paastoajan määrittäminen on haastavaa Suomessa, sillä se on sidottu auringon nousuun ja laskuun. Muslimit pyrkivät ensisijaisesti noudattamaan luonnollista hämärää, mutta esimerkiksi Lapin yöttömässä yössä mallia otetaan lähimmästä muslimimaasta tai Mekasta.⁶⁰

Rituaalinen ja hygieeninen puhtaus ovat muslimille erittäin tärkeitä. Rituaalinen puhtaus liittyy rukoilemiseen ja on merkitsee puhdasta tilaa, jossa muslimi on ennen rukoilemista. Šiialaisuudessa on suositeltavaa suorittaa suuri puhdistautuminen⁶¹ joka kerta ennen rukoilemista. Rukoilemiseen käytettävän paikan on myös oltava puhdas. Muslimit käyttävät puhdasta alustaa ja ottavat kenkensä pois. Likaisiksi miellettyissä paikoissa, kuten vessassa tai kylpylässä, ei saa rukoilla.⁶²

Jokaisen muslimin on kerran elämänsä aikana tehtävä pyhiinvaellus Mekkaan. Pyhiinvaelluksessa suoritetaan tiettyjä rituaaleja, esimerkiksi Kaaban pyhäkkö kierretään seitsemän kertaa. Mekkaan mennään tiettyinä ajankohtana ja pukeudutaan yksinkertaiseen kaapuun, jotteivät eri yhteiskuntaluokat erottuisi toisistaan. On tiettyjä rajoituksia, jolloin muslimin ei tarvitse tehdä pyhiinvaellusta, kuten köyhyys tai sairaus.⁶³

Islamilaisessa yhteiskunnassa perhe on tärkein sosiaalinen verkosto, sillä se on vanhuuden turva. Isän roolina on toimia perheen päänä. Isä hoitaa perheen asiat kodin ulkopuolella, kun taas äidin päämääränä on huolehtia kodista. Naisen sanotaan hallitsevan kotia, mutta periaatteessa miehellä on päätösvalta

---

56 Hallenberg 2005. 27-28.

57 Halal.

58 Hallenberg 2005. 22, 25.

59 Hallenberg 1991. 53-55.

60 Hämeen-Anttila 2004. 126.

61 Ghosl.

62 Hallenberg 2005. 25.

63 Hallenberg 1991. 55-56.

kaikkiin perheen asioihin. Naisten vastuulla on lastenhoito. Islamin mukaan lasten uskonnollisen kasvatuksen tulisi alkaa viimeistään heidän ollessa seitsemänvuotiaita. Silloin lapsi aloittaa rukoilun, mikä on tärkein islamin ulkoinen muoto. Koulussa opetetaan Koraania sekä samalla arabiaa. Uskonnonopetus korostaa umman eli islamilaisen yhteisön keskeisyyttä. Rukouksen tulisi olla osa päivittäistä elämää viimeistään lapsen ollessa kymmenvuotias.⁶⁴

3.3 Šiialaisuus

Šiialaisuus on ollut Iranin valtionuskonto vuodesta 1501 lähtien. Samalla se on ollut tärkeä osa iranilaista identiteettiä.⁶⁵ Iran on ainoa maa, jossa šiialaiset ovat enemmistönä (noin 90% väestöstä). Šiialaiset pitävät profeetta Muhammadin serkkua ja vävy-poikaa Alia ensimmäisenä imaaminaan ja profeetta Muhammadin oikeana seuraajana. Šiialaisuuden mukaan profeetta valitsi ennen kuolemaansa Alin seuraajakseen. Šiialaisuudessa on säilynyt ajatus elävästä uskonnollisesta auktoriteetista. Profeetta Muhammadin jälkeen valta siirtyi Alille ja hänen jälkeläisilleen tämän kuoltua.⁶⁶ Imaamit nimittävät aina jonkun pojistaan seuraajakseen, mutta kaikki eivät tunnustaneet seuraajan auktoriteettia. Tämän vuoksi šiialaisuus on jakaantunut eri ryhmiin kuten zaidilaisuuteen, ismaililaisuuteen eli 7-šiialaisuuteen ja 12-šiialaisuuteen.⁶⁷ Näistä viimeksi mainittua harjoitetaan Iranissa.

12-šiialaisuus opettaa, että Muhammadin jälkeen hengellisinä johtajina toimi yhteensä 12 imaamia⁶⁸. He ovat lähes profeetan vertaisia uskonnollisia auktoriteetteja, joiden oppeja pidetään erehtymättöminä. Viimeinen imaami Mahdi kätkeytyi lopullisesti vuonna 941, joten imaamius siirtyi eskatologiaan: Mahdi palaa vasta aikojen lopussa antamaan viimeistä tuomiota ihmiskunnalle. Sillä välin juristi-teologit ovat saaneet oikeuden ratkaista Koraanin

---

64 Hallenberg 2005. 26-28, 36.

65 Keddie & Matthee 2002. 6.

66 Hämeen-Anttila 2004. 104-105.

67 Perho 2005. 123-125.

68 Liite 4.

ja imaamien perimätiedon avulla muslimien kysymyksiä. Uskonnollinen auktoriteetti perustuu šiialaisen yhteisön kunnioitukseen. Uskonoppineen arvovalta kasvaa vähitellen, kun yhä suurempi määrä uskovaisia kunnioittaa hänen mielipiteitään.⁶⁹ Ajatolla on korkeimpia oppineen saavuttamia arvonimiä.⁷⁰ Šiialaisuutta pidetään erittäin dynaamisena suuntauksena, sillä Koraani nähdään joustavana ja avoimena tulkinnoille. Tämän vuoksi uskonnollisilla johtajilla on hyvin korkea asema.⁷¹

Imaami merkitsee eri islamilaisissa suuntauksissa eri asiaa. 12-šiialaisilla imaamit ovat profeetta Muhammadin jälkeläisiä, jotka ovat perineet profeetan uskonnollisen auktoriteetin. Imaamissa yhdistyi uskonnollinen ja poliittinen valta.⁷² Sunnalaisuudessa imaami on vahvemmin samaistettu rukouksen johtajaan. Tässä tapauksessa kuka tahansa oppinut muslimimies voi toimia imaamina. Moskeijoissa on usein oma imaaminsa, joka hoitaa rukousten johtamisen lisäksi uskonnollisia toimituksia. Šiialaisuudessa kutsutaan imaameiksi myös näitä rukousten johtajia.⁷³

Šiialaisten uskonnolliselle elämälle tärkeä tapahtuma oli Kerbelan taistelu vuonna 680, jossa kolmas imaami Husain sai surmansa sukulaistensa ja kannattajiensa kanssa. Yritys nostaa Husain kalifiksi epäonnistui, mutta verisen taistelun seurauksena poliittisesta liikkeestä muotoutui uskonnollinen ryhmittymä, šiialaisuus.⁷⁴ Kerbelan taistelu oli käännekohta šiialaiselle uskolle, sillä koko maailmanhistorian uskotaan huipentuvan Husainin marttyyrikuolemaan. Kuolemallaan Husain lunasti itselleen ja äidilleen Fatimalle oikeuden puhua šiialaisten puolesta viimeisen tuomion koittaessa. Suremalla vilpittömästi Husainin kuolemaa šiialainen voi välttyä helvetiltä.⁷⁵ Šiialaisten imaamit ovat kaikki kuolleet väkivaltaisesti.⁷⁶ Tämän vuoksi šiialaisuudessa elää vahvasti marttyyrikulttuuri. Tapana on vieraila tärkeiden henkilöiden haudoilla, varsinkin profeetta Muhammadin ja imaami Alin sekä heidän perheenjäsentensä haudoilla. Marttyyrikuoleman kokemisen uskotaan takaavaan pääsyn paratiisiin ja šiialaiset

---

69 Perho 2005. 125.

70 Hämeen-Anttila 2004. 108.

71 Vihervuori 1989. 98.

72 Perho 2005. 123.

73 Hämeen-Anttila 2004. 121.

74 Öhrnberg 2005. 104.

75 Hämeen-Anttila 2004. 176-177.

76 Hallenberg 1991. 61.

muistelevat vuosittaisissa juhlissa tärkeimpien imaamien marttyyrikuolemia. Šiialaisuutta pidetäänkin jossain määrin surun uskontona.⁷⁷

4. TUTKIMUKSEN PERUSKÄSITTEITÄ

4.1 Rituaali

Rituaalit ovat aina olleet osa ihmisten elämää.⁷⁸ Uskontotieteen professori Catherine Bellin mukaan ne vaikuttavat sekä yksilön että yhteisön tasolla. Rituaaleja suorittava yksilö voi esimerkiksi ilmaista tunteitaan tai yhteisön normeja.⁷⁹ Rituaalit on nähty osana uskontoa ja kulttuuria. Rituaalien merkitys muuttuu aikansa tarpeita vastaavaksi.⁸⁰ Ajan myötä rituaalit monimutkaistuivat ja niiden merkityssisällön monimuotoisuus sai tutkijat ajattelemaan, etteivät ne pelkästään heijastaneet ihmisten tarpeita. Tämä johti rituaalien syvempään tutkimiseen.⁸¹ Rituaalit eivät ole universaali ilmiö, vaan ne heijastavat aina yhteisön kulttuuria ja käsityksiä ympäröivästä maailmasta.⁸²

Rituaalit ilmentävät kulttuurin tiedostamattomia ja syvempiä osia.⁸³ Nämä liittyvät elämän suuriin kysymyksiin, kuten syntymään ja kuolemaan.⁸⁴ Toimintojen kautta kulttuurin rakenteet vahvistuvat ja muokkaavat edelleen kulttuuria.⁸⁵ Rituaalin tarkka määrittely on vaikeaa. Kaiken toiminnan voidaan ajatella olevan rituaalista, vaikka käytännössä tätä määritelmää ei käytetä.⁸⁶ Mitä muodollisempaa toiminta on, sitä enemmän se saa rituaalisia

---

77 Hallenberg 2005. 43-45.

78 Bell 1997. 1.

79 Bowie 2006. 138.

80 Bell 1997. 3-16.

81 Bell 1997. 59-60.

82 Bowie 2006. 138.

83 Bell 1997. 73.

84 Bell 1997. 89.

85 Bell 1997. 77.

86 Bell 1997. 91.

piirteitä.⁸⁷ Rituaaliseen toimintaan liittyy toistettavuus. Tapahtumat sisältävät samoja elementtejä, esimerkiksi rukouksessa toistuu aina tietty sanamuoto. Rituaaleihin liitetään ajatus perinteen ylläpitämisestä ja välittämisestä.⁸⁸ Vanhan perinteen jäljittelemistä voidaan kutsua traditionalisoimiseksi. Tähän sisältyy vaikkapa perinteisten asujen käyttäminen ja vanhojen tapojen ylläpitäminen.⁸⁹ Bellin mukaan tapojen muuttumattomuus on osa rituaalista toimintaa. Riitit suoritetaan tarkan koreografian mukaisesti ja huolellisuudella. Päivittäin toistettava tapa voi olla rutiini, mutta jos siihen paneutuu huolella, se saa rituaalisen merkityksen.⁹⁰ Islamilainen rukous on esimerkki tästä, sillä rukous suoritetaan päivittäin samoilla sanamuodoilla ja liikkeillä.

Käsittelen tässä työssä kalenteririittejä, jotka ovat eri vuodenaikoihin liittyviä juhlia. Nämä symboloivat elämän kiertokulkua ja toistuvat vuodesta toiseen.⁹¹ Rituaalit näyttävät muuttumattomina ja aina samoja perinteitä noudattavina. Siksi onkin mielenkiintoista tutkia, miten rituaalit muuttuvat aikojen myötä ja irrallaan alkuperäisestä maantieteellisestä sijainnistaan.⁹² Vakiintuneimmatkin rituaalit muuttuvat vähitellen aikaansa sopivammaksi. Tämä tarkoittaa yleensä niiden merkityssisällön muuttumista niin, että ne vastaavat ihmisten sen hetkisiin tarpeisiin ja kysymyksiin.⁹³ Rituaalien voidaan ajatella heijastavan aikansa ihmisiä. Ne välittävät sen, mitä ihmiset kokevat ja tuntevat. Siksi rituaalit ovat muuttuvaisia ja niistä pitää ajatella eri lailla eri aikoina.⁹⁴ Perehdyn tässä tutkimuksessa vuodenaikaan liittyviin rituaaleihin. Tutkin, miten kalenteririittien suorittaminen muuttuu vieraassa kulttuurissa. Iranissa uskonto liittyy kaikkiin elämänalueisiin. Suomessa uskonto taas pyritään pitämään erillisenä muusta yhteiskunnallisesta elämästä.

Uskontotieteen emeritusprofessori Ernest Thomas Lawson ja filosofian tohtori Robert N. McCauley ovat perehtyneet uskonnollisiin rituaaleihin. Uskonnollinen toiminta vaatii erityisiä toimijoita, jotka heijastavat sen erityislaatuisuutta.⁹⁵ Uskonnollisella rituaalilla on muusta toiminnasta poiketen useimmiten myös rituaalisen toiminnan kohde. Siinä oletetaan olevan

---

87 Bell 1997. 139-142.

88 Bloch 2004. 67-68.

89 Bell 1997. 145.

90 Bell 1997. 150-151.

91 Bell 1997. 102.

92 Bell 1997. 210.

93 Bell 1997. 223.

94 Bell 1997. 251-252.

95 Lawson & McCauley 1990. 84-87.

mukana ylikuonnollinen tekijä, joka voi vaikuttaa toiminnan tulokseen.⁹⁶ Bell erottelee rituaaliseksi toiminnaksi myös kestitykset, paastot ja suuret juhlat. Näiden tarkoituksena on julkisesti näyttää ihmisen sitoutuneisuus uskonnolliseen toimintaan. Suuret yhteisölliset juhlat ovat näytös yhteisön jäsenille ja muulle maailmalle.⁹⁷ Bellin mukaan lähes mitä tahansa toimintaa voidaan pitää rituaalinomaisena. Mitä enemmän toiminnassa on rituaalinomaisia piirteitä, sitä enemmän se muistuttaa perinteitä noudattavaa ja vakiintunutta rituaalia.⁹⁸

4.1.1 Juhla

Sosiologian tohtori Amitai Etzioni kuvaa juhlapäiviä ja rituaaleja määrääjoin toistuviksi tapahtumiksi. Ne ovat osa yhteisön perinnettä ja niiden tarkoituksena on vahvistaa yhteisön jäsenten välisiä siteitä. Ollakseen vaikuttavia juhlapäivät koostuvat kertomuksista ja teatterinomaisista esityksistä. Yhteisön jäsenten väliset tunnesiteet vahvistuvat, kun he palvovat yhteistä tekijää ja jakavat samaa kokemusta rituaalien kautta.⁹⁹ Suomessa tällaiset juhlapäivät ovat esimerkiksi pääsiäinen ja joulu, jotka tiettyjen rituaalien avulla välittävät kristinuskon viestiä yhä uudelleen yhteisön jäsenille. Vahvistavasti vaikuttavien juhlapäivien lisäksi on olemassa juhlapäiviä, joiden aikana sallitaan väliaikaisesti yhteisön normien vastaista toimintaa. Tällainen juhla on esimerkiksi uusi vuosi, jolloin runsasta alkoholinkäyttöä ei ylenkatsota. Tällaisten juhlapäivien tarkoituksena on ensisijaisesti laukaista yhteisössä vallitsevaa jännittyneisyyttä ja ne vahvistavat yhteisöllisyyttä vain välillisesti.¹⁰⁰

Juhlapäivien avulla etninen ryhmä voidaan ottaa osaksi yhteisöä. Integrointi tapahtuu, kun ryhmä omaksuu yhteisön juhlaikäyttämisen omaksuen samalla yhteisön arvomaailman. Missä määrin vähemmistöryhmä on omaksunut valtakulttuurin juhlaikäyttämisen, voidaan selvittää tutkimalla ryhmän integroitumisen aste sekä ryhmän pyrkimystä yhdenmukaisuuteen. Juhlapäivien

---

96 Lawson & McCauley 1990. 92-93.

97 Bell 1997. 120.

98 Bell 1997. 168-169.

99 Etzioni 2004. 7.

100 Etzioni 2004. 11-12.

viettäminen ei yksistään kerro integroitumisesta, vaan ryhmän suhtautuminen valtakulttuuriin on otettava huomioon.¹⁰¹ Vähemmistöryhmän oman kulttuurin juhlapäivien viettäminen vahvistaa puolestaan ryhmän sisäisiä siteitä, mutta integroituminen valtakulttuuriin heikkenee.¹⁰²

Vähemmistöryhmät juhlivat valtaväestön juhlapäiviä pääosin keskenään ilman valtaväestön edustajia. Tämä kuvaa maahanmuuttajien oman tilansa hakemista yhteiskunnassa. Maahanmuuttajat eivät halua pelkästään sulautua valtaväestöön, vaan myös ylläpitää omaa etnistä identiteettiään. Juhlimalla keskenään valtaväestön juhlapäiviä he yhdistävät etnisen identiteettinsä valtaväestön yhteiskunnallisiin rakenteisiin.¹⁰³ Etninen ryhmä vaikuttaa myös maahanmuuttajien alkuperäisen kulttuurin ylläpitoon. Maahanmuuttajat, joilla ei ole kontaktia etniseen ryhmäänsä, lopettavat todennäköisemmin oman kulttuurinsa juhlapäivien vieton.¹⁰⁴

4.2 Akkulturaatio

Kohdatessaan kulttuurit vaikuttavat toisiinsa. Aktiivisen vuorovaikutuksen seurauksena kulttuuriin tulee uusia vaikutteita ja se muuttuu. Tätä prosessia kutsutaan akkulturaatioksi.¹⁰⁵ Akkulturaatiolla käsitetään kaikkia muutoksia, jotka ovat seurausta eri kulttuureista tulevien yksilöiden vuorovaikutuksesta. Vuonna 2004 IOM¹⁰⁶ määritteli akkulturaatioksi yksilön, ryhmien tai luokkien progressiivista vieraan kulttuurin elementtien (ideat, sanasto, arvot, normit, käyttäytyminen, instituutiot) omaksumista. Akkulturaatiota voi olla myös vieraiden elementtien torjuminen, jolloin yksilön oma kulttuuri korostuu.¹⁰⁷ Akkulturaatio koostuu kontaktista, vuorovaikutuksesta ja muutoksesta. Yksilöiden tai ryhmien välisestä suorasta kontaktista syntyy vuorovaikutusta, joka puolestaan johtaa muutokseen. Periaatteessa molemmat vuorovaikutukseen osallistuvat tahot

---

101 Etzioni 2004. 20, 22-23.

102 Etzioni 2004. 34.

103 Litwicki 2004. 216.

104 Pleck 2004. 49.

105 Sam & Berry 2006. 1-2.

106 International Organization for Migration.

107 Sam 2006. 11.

vaikuttavat toisiinsa, mutta eri valtasuhteiden vuoksi tämä ei aina toteudu. Esimerkiksi vähemmistöryhmä vaikuttaa valtaväestön tapoihin vähemmän kuin valtaväestö vähemmistöryhmään. Kontaktista syntyneet muutokset yksilön tai ryhmän käyttäytymisessä voi olla vaikea arvioida. Muutoksella viitataan pysyvään muutokseen yksilön toiminnassa. Psykologinen akkulturaatio on sekä yksilön että ryhmän tasolla tapahtuvaa kontaktia vieraan kulttuurin kanssa. Psykologisessa akkulturaatiossa kontaktista seurannut muutos määritellään sekä yksilön että ryhmän tasolla. Ryhmän tasolla muutokset voivat tapahtua ryhmän sosiaalisessa rakenteessa, taloudellisella tasolla tai poliittisessa toiminnassa. Yksilössä tapahtuvat muutokset voivat olla identiteetin, arvojen, käytöksen ja asenteen tasolla. Psykologinen akkulturaatio on hankala tutkimusaihe, sillä yksilön arvoista ja asenteista on vaikea erotella akkulturaation seurauksena tapahtuneet muutokset.¹⁰⁸

Akateemikko Erik Allardtin mukaan etninen ryhmä muodostuu yksilöistä, joilla on yhteisiä sukujuuria sekä kulttuuripiirteitä, kuten yhteinen kieli. Ryhmä organisoi jäsentensä ja ulkopuolisten kanssa tapahtuvaan vuorovaikutukseen.¹⁰⁹ Karmela Liebkind toteaa etnisyyden nousevan ajatuksesta tietyn ihmisryhmän yhteisestä historiasta. Saman etnisen ryhmän jäsenten oletetaan jakavan samanlainen kulttuuri, joka koostuu muun muassa maan historiasta, sosioekonomisista muutoksista, kielestä sekä uskonnosta. Yksilön etninen identiteetti vaikuttaa akkulturaatioprosessiin.¹¹⁰ Oma etninen identiteetti muodostuu yksilön tiedostaessa, että hän poikkeaa muiden etnisen ryhmän jäsenistä. Yksilön etninen identiteetti muuttuu yksilön itsearviointiprosessien tuloksena ja siitä miten yksilö määrittelee itsensä suhteessa muihin. Missä määrin kulttuuria omaksutaan tai torjutaan on yksilöllistä. Tämän vuoksi etninen identiteetti muuttuu ihmisen elinaikana. Etninen identiteetti muuttuu myös akkulturaatioprosessissa.¹¹¹

John Berryn mukaan yksilön akkulturaatioprosessin tulos on riippuvainen siitä, miten yksilö säilyttää oman identiteettinsä ja osallistuu uuden kulttuurin toimintaan.¹¹² Nämä akkulturaatiostrategiat ovat siis tulosta yksilön asenteista ja käyttäytymisestä. Strategioita on neljä: assimilaatio, integraatio, separaatio ja marginalisaatio. Assimilaatiostrategian valinnut yksilö hylkää

---

108 Sam 2006. 14-16.

109 Allardt & Starck 1981. 38.

110 Liebkind 2006. 78-81.

111 Liebkind 1994. 23-24, 29.

112 Sam 2006. 19.

vanhan kulttuurinsa ja omaksuu täysin uuden yhteiskunnan kulttuurin. Separoitunut yksilö puolestaan vaalii omaa kulttuuriaan ja välttelee kanssakäymistä uuden kulttuurin kanssa. Integraatio on maahanmuuttajien parissa tehtävän työn toivottu tulos. Tällöin yksilö on kiinnostunut säilyttämään alkuperäisen kulttuurinsa, mutta hänellä on päivittäistä kontaktia uuden kulttuurin kanssa. Yksilö kykenee toimimaan molemmissa kulttuureissa sujuvasti. Marginalisoitunut yksilö välttelee kanssakäymistä sekä oman että uuden kulttuurin edustajien kanssa. Onnistunut integraatio vaatii valtaväestöltä valmiutta ottaa vähemmistön edustajat osaksi yhteiskuntaa.¹¹³ Monikulttuurisessa yhteiskunnassa erilaiset etniset vähemmistöt asuvat yhdessä. Valtaväestö kannustaa ryhmiä ylläpitämään omat etniset ja kulttuuriset piirteensä ja osallistumaan yhteiskunnan jokapäiväisiin toimintoihin.¹¹⁴ Valtaväestön ja etnisen ryhmän välinen kulttuurinen etäisyys vaikuttaa molempien osapuolten asenteisiin. Samantapaisesta kulttuurista tulevien ryhmien on helpompaa tulla osaksi yhteiskuntaa.¹¹⁵ Islamin kulttuuriset erot ovat vaikeuttaneet muslimivähemmistöjen sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Segregaatio tarkoittaa yhteiskunnan vaatimaa separoitumista ja ekskluusio yksilön marginalisoinnista.¹¹⁶ Vähemmistöryhmän jäsenen akkulturaatio on aina vastavuoroinen prosessi valtakulttuurin kanssa, jossa molemmat ryhmät vaikuttavat toisiinsa.¹¹⁷ Yksilö muodostaa identiteettinsä vertaamalla itseään sekä valtakulttuuriin että vähemmistökulttuurinsa muihin edustajiin.¹¹⁸ Valtakulttuurin lisäksi vähemmistöryhmä tukee tai haastaa yksilön kulttuuri-identiteetin uudelleenmuokkautumista.¹¹⁹

Yksilöllä on erilaisia keinoja omaksua uusi kulttuuri. Enkulturaatio on vieraan kulttuurin omaksumista ilman tietoista yrittämistä. Tämä tapahtuu pääasiassa havainnoimalla. Sosialisaatiossa yksilö käsittelee aktiivisesti uuden kulttuurin piirteitä ja pyrkii tietoisesti matkimaan niitä. Sosialisatio muistuttaa oppimisprosessia. Uudelleensosialisaatiossa yksilö uudistaa jo oppimansa keinot

---

113 Berry 2006. 33-36.

114 Sam 2006. 20.

115 Berry 2006. 33.

116 Berry 2006. 36.

117 Liebkind 2000. 22.

118 Liebkind. 2006. 87.

119 Liebkind 2000. 25.

sopimaan uuteen yhteiskuntaan.¹²⁰ Esimerkiksi islamiin kääntyneet suomalaiset käyttävät uudelleensosialisaatiota etsiessään omaa paikkaansa muslimeina.¹²¹

4.3 Maahanmuutto ja maahanmuuttajan tukiverkostot

Maahanmuuttajiksi määritellään ne, jotka muuttavat pääasiassa vapaaehtoisesti ja pysyvästi uuteen maahan paremman työn tai elämän toivossa.¹²² Maahanmuuttajakäsitettä voidaan käyttää myös yleisemmässä merkityksessä tarkoittamaan kaikkia synnyinmaansa ulkopuolella asuvia. Maahanmuuttajat muodostavat tärkeän ja vaikutusvaltaisen ryhmän Suomessa. Pääosin islamintaustaisten maahanmuuttajien myötä suomalainen yhteiskunta on tutustunut erilaisiin kulttuureihin ja uskontoihin. Tutkimalla suomalaisen kulttuurin vaikutusta maahanmuuttajien elämään, voimme paremmin ymmärtää myös suomalaista muuttuvaa yhteiskuntaa.

Akkulturaatiota kokevat maahanmuuttajat, pakolaiset, turvapaikanhakijat, maassa tilapäisesti oleskelevat, etniset ryhmät sekä alkuperäisväestöt.¹²³ Haastattelemani iranilaiset ovat maahanmuuttajia, joilla on avioliiton kautta jatkuva yhteys suomalaiseen kulttuuriin. Pysyvästi Suomeen muuttaneita voidaan kutsua myös siirtolaisiksi.¹²⁴ Tämän vuosituhannen alussa 175 miljoona ihmistä asui muualla kuin kotimaassaan. Näiden maahanmuuttajien elämässä tapahtuu paraikaa muutoksia vieraan kulttuurin vaikutuksesta.¹²⁵ Eurooppalaisiin maihin muutettaessa muslimit joutuvat uudenlaiseen elämänrytmiin. Islamiin liittyvät rituaalit jäävät usein uudessa ympäristössä toisarvoisiksi, vaikka uskonnosta ei luovutakaan kokonaan.¹²⁶

Omassa tutkimuksessani keskityn akkulturaation seurauksena tapahtuneeseen näkyvään muutokseen. Miten vähemmistöryhmän juhlapäivien viettoon liittyvät rituaalit muuttuvat suomalaisessa yhteiskunnassa? Tutkin

---

120 Sam 2006. 20.

121 Kts. tarkemmin Palonen 1996.

122 Berry 2006. 30.

123 Sam 2006. 15.

124 Liebkind 1994. 10.

125 Sam & Berry 2006. 1-2.

126 Laitila 1991. 217.

yksilöiden kokemaa muutosta perehtymällä juhlimistapoihin sekä tutkimalla iranilaisten kokemuksia akkulturaatioprosessista ja heidän puolisonsa näkökulmaa.

Perheyhteys on maahanmuuttajan hyvinvoinnin keskeinen edellytys.¹²⁷ Suomeen muuton yhteydessä maahanmuuttaja menettää välittömän yhteyden kotimaassaan asuviin sukulaisiin ja ystäviin, joten puoliso on tärkeä sosiaalisen pääoman lähde. Vieraassa kulttuurissa riippuvuus suomalaisen puolisoon saattaa olla sekä tiedollista että taloudellista.¹²⁸ Perheen antama identiteetin tunne, emotionaalinen tuki sekä konkreettinen apu ovat elintärkeitä maahanmuuttajalle hänen pyrkiessään sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan.¹²⁹

Puhutun kielen ymmärtäminen on keskeinen osa valtakulttuurin omaksumista. Ilman kielitaitoa tieto kulttuurista jää vajaaksi.¹³⁰ Kaksikulttuurisissa perheissä puoliset eivät jaa samaa äidinkieltä. Kieli, jolla perheessä kommunikoidaan, symboloi sitä, miten paljon puoliset ovat valmiit joustamaan alkuperäisestä kulttuuristaan ja tuomaan siihen uusia elementtejä.¹³¹ Suomalaisen puolison tuki helpottaa sopeutumista valtakulttuuriin. Lisäksi mahdollisuus ylläpitää suhteita omaan etniseen ryhmään tukee maahanmuuttajan hyvinvointia.¹³² Liebkindin mukaan vähemmistöt ovat kiinnostuneita yhdistystoiminnasta, jossa heidän on mahdollista yhteisten kulttuuritilaisuuksien ja juhlien muodossa tuoda oma etninen taustansa esiin.¹³³ Helsingin seudulla on kulttuurisesti kirjavia yhdistyksiä, joiden toiminta vaihtelee jäsenten kiinnostuksen mukaan. Iranilaistaustaisille maahanmuuttajille on olemassa pääkaupunkiseudulla sekä uskonnollinen että etninen tukiverkosto. Šiaalainen yhteisö on Suomessa pieni ja tiivis.

---

127 Liebkind 1994. 89.

128 Liebkind. 1994. 136.

129 Alitolppa-Niitamo 2002. 87.

130 Masgoret & Ward 2006. 63.

131 Breger & Hill 1998. 21.

132 Liebkind 1994. 91.

133 Liebkind 1994. 109.

5. TUTKIMUSKYSYMYKSET, TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO

Tutkimuskysymykseni nousevat rituaalitutkimuksesta sekä akkulturaatioteoriasta. Millaisia juhlaperinteitä Suomessa asuvilla iranilais-suomalaisilla perheillä on? Mitä juhlaperinteet merkitsevät Suomessa asuville suomalais-iranilaisille perheille? Millainen rooli uskonnollisilla rituaaleilla on tutkittavien elämässä? Miten juhlaperinteet välittyvät eteenpäin seuraavalle sukupolvelle?

5.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Kasvatustieteen tohtori Sirkka Hirsjärvi ja kehityspsykologian professori Helena Hurme ovat perehtyneet haastattelututkimuksen tekemiseen. Haastattelua tekevän tutkijan tehtävänä on välittää haastateltavien ajatuksia, käsityksiä, kokemuksia ja tunteita.¹³⁴ Haastattelu on toimiva tutkimusmenetelmä käsiteltäessä vähän kartoitettua aihetta. Tutkija ei välttämättä tiedä etukäteen haastattelun tulosta, sillä mahdollisuuksia on monia. Toisaalta haastattelun tulos perustuu aina tutkijan ja tutkittavan subjektiiviseen kokemukseen. Tutkijalta vaaditaan aikaa ja kokemusta suorittaa haastattelu sekä kykyä säädellä haastattelutilanne haastateltavan vastausten mukaan. Tutkijan on kyettävä luomaan haastattelutilanteesta positiivinen ja luonteva, jotta haastateltava kokee voivansa ilmaista itseään vapaasti. Luottamuksen puute voi vääristää tutkimustuloksia, mikäli haastateltava antaa vain sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia. Haastattelun analysointi vaatii tutkijalta erityistä huolellisuutta, sillä valmiita malleja materiaalin käsittelyyn ei ole.¹³⁵

Haastatteluaineiston luotettavuus riippuu sen laadusta. Laatua voidaan tarkkailla eri menetelmillä. Seuraaviin laatukriteereihin kiinnitin itse huomiota. Teemahaastattelun pohjana on hyvä haastattelurunko. Haastattelijan kannattaa pääteemojen lisäksi pohtia etukäteen jatkokysymyksiä, joilla teemat

---

134 Hirsjärvi & Hurme 2000. 41.

135 Hirsjärvi & Hurme 2000. 35.

syvennetään. Tutkijan on harjoitettava itsekritiikkiä käydessään haastatteluja jälkikäteen läpi. Haastattelujen kuunteleminen auttaa tutkijaa hahmottamaan haastattelumenetelmiään. Haastattelukokemuksen lisääntyessä tutkijan varmuus lisääntyy. Teknisellä välineistöllä on tärkeä merkitys, joten nauhurin ja mikrofonin toimivuus kannattaa aina testata etukäteen.¹³⁶ Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa kysymysten muoto on kaikille haastateltaville sama, mutta niiden järjestystä voidaan vaihdella. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei ole, vaan haastateltavat voivat vastata omin sanoin. Teemahaastattelussa haastattelu kohdennetaan tiettyihin ennalta valittuihin teemoihin. Haastattelu etenee näiden teemojen varassa, mutta antaa haastateltaville mahdollisuuden esittää omia tulkintoja aiheista.¹³⁷ Avoimien kysymysten avulla tutkittavasta aiheesta pyritään saamaan mahdollisimman monimuotoinen näkökulma. Teema-alueiden pohjalta haastattelua voi tarvittaessa syventää jatkokysymyksillä.¹³⁸ Haastattelurunkoni teemat olivat juhla-kulttuurin lisäksi haastateltujen uskonnollisuus sekä kokemukset omasta ja puolisonsa kulttuurista. Teemojen alle olin kirjoittanut valmiiksi joukon kysymyksiä, jotta samat aiheet tulisivat käsitellyiksi kaikissa haastatteluissa. Käyttämäni haastattelurunko on liitteessä 3.¹³⁹

Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen. Pyrin hahmottamaan haastateltavien kautta iranilaisten elämäntapaa Suomessa. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii tutkittavan näkökulman ymmärtämiseen, tulkitsemiseen ja kontekstualisoimiseen.¹⁴⁰ Tutkittavien havainnot tutkimusaiheesta korostuvat ja tutkijan on mahdollista ottaa huomioon tutkittavien omaa menneisyyttä ja kehitystä analysoidessaan tuloksia.¹⁴¹ Kohde ja tutkija ovat vuorovaikutuksessa. Sen vuoksi haastattelija vaikuttaa aktiivisesti tutkimustuloksiin. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista tutkijan empaattinen suhtautuminen tutkittavaan ja pyrkimys ymmärtää tutkittavan näkökulmaa.¹⁴² Henkilökohtaisilla haastatteluilla pyrin eliminoimaan mahdolliset kieliongelmat ja väärinkäsitykset tutkimusaiheesta. Haastattelu on sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanne, jossa toisilleen vieraat ihmiset tapaavat. Haastattelija on vastuussa tilanteesta ja määrää haastattelun kulun.¹⁴³

---

136 Hirsjärvi & Hurme 2000. 184-185.

137 Hirsjärvi & Hurme 2000. 47-48.

138 Hirsjärvi & Hurme 2000. 67.

¹³⁹ Liite 3.

140 Hirsjärvi & Hurme 2000. 22.

141 Hirsjärvi & Hurme 2000. 27.

142 Hirsjärvi & Hurme 2000. 23-24.

143 Hirsjärvi & Hurme 2000. 94.

5.2 Ketä haastattelin

Haastatteluaineistoni valikoitui pitkän prosessin tuloksena. Olen aiemmin tutkinut iranilaisten elämäntapaa Suomessa, mutta halusin tuoda tähän tutkimukseen erilaisen näkökulman. Suomalais-iranilaisia perheitä on Suomessa suhteellisen vähän. Päätökseeni tutkia näitä perheitä vaikutti ennen kaikkea haastateltavien kielitaito. Täysin iranilaisissa perheissä vanhempien kielitaito on usein puutteellinen ja halusin välttää kielimuurista johtuvia ongelmia. Haastattelukieli oli kahta englanniksi tehtyä haastattelua lukuun ottamatta suomi. Keräsin haastateltavia niin sanotulla lumipalloefektillä eli ensimmäisen kontaktin avulla löysin muita haastateltavia. Etsin haastateltavia ja suoritin haastattelut vuoden 2007 aikana. Kontaktien luominen oli tutkimukseni kannalta tärkeää, sillä sopivien haastateltavien löytäminen muulla tavoin osoittautui tuloksettomaksi. Haastattelut suoritettiin Helsingin šiiamoskeijassa, kahviloissa sekä haastateltavien kotona.

Tutkimusjoukko muodostuu viidestä suomalais-iranilaisesta pariskunnasta, joita haastattelin erikseen. Perheet asuvat pääkaupunkiseudulla noin viidenkymmenen kilometrin säteellä Helsingistä. Haastateltavien ikäjakauma on suuri; nuorimman ja vanhimman haastateltavan välinen ikäero on kolmekymmentä vuotta. Haastateltavien keski-ikä on 41,4 vuotta. Pariskuntien naimisissaoloaika vaihteli suuresti muutamasta vuodesta yli kolmenkymmenen vuoden avioliittoon. Suurin osa pariskunnista on ollut yli kymmenen vuotta naimisissa. Lasten lukumäärä vaihteli yhdestä neljään, keskimääräisesti perheessä oli 2,4 lasta.

Maahanmuutto Suomeen on ollut prosessi iranilais-suomalaisissa perheissä. Iranilaiset haastateltavat puhuivat vältellen Suomeen tuloa edeltävistä vaiheista, mutta moni mainitsi asuneensa ensin muissa Euroopan maissa. Suomeen tultiin pääasiassa puolison vuoksi. Kolme pariskuntaa mainitsi asuneensa Suomessa yli kymmenen vuotta ja kaksi alle kymmenen. Näiden kahden perheen iranilaisen puolison suomen kielen taito oli vielä puutteellista, joten haastattelut suoritettiin englanniksi. Suomalaiset haastateltavat hallitsivat puolisonsa kielestä vähintään alkeet, joten kulttuurin opettelu oli molemminpuolinen prosessi.

5.3 Tutkimuksen etiikka

Tätä tutkimusta varten haastattelemistani henkilöistä osa on minulle entuudestaan tuttuja ja olen haastatellut heitä aikaisemmin. Haastateltavien tunteminen auttoi luontevan kommunikaatiotilanteen syntymisessä. Toisaalta iranilaiset muodostavat suhteellisen kiinteän ja pienen ryhmän Suomessa. Haastateltavien vastaukset voivat riippua siitä, millaisen kuvan he haluavat antaa itsestään muille iranilaisille tai mitä muut iranilaiset pitävät hyväksyttävänä vastauksena. Varsinkin vähemmistöä tutkittaessa aineiston luottamuksellisuus korostuu. Haastateltavat osallistuivat vapaaehtoisesti tutkimukseen. Tämän vuoksi he saattavat olla tottuneita ilmaisemaan mielipiteitään sekä keskustelemaan aktiivisesti taustastaan. Jokainen haastattelu on myös vuorovaikutustilanne. Tutkimus ei ole tarkoitettu yleispäteväksi, vaan nimenomaan yksityisten henkilöiden ilmaisuvälineeksi. Tarkoitukseni on pohtia iranilaisen kulttuurin ilmentymistä suomalaisessa yhteiskunnassa ja suomalaisen puolison kanssa.

Olen tietoisesti pyrkinyt olemaan yksilöimättä haastateltavia. Vähemmistöryhmää tutkittaessa tutkittavien anonyymiteetin säilyttäminen korostuu erityisesti, sillä osa haastateltavista tuntee toisensa entuudestaan. Kuvaamalla haastateltavia vain yleisesti pyrin välttämään mahdollisia tunnistuksia. Minulle jäi haastatteluista luottamuksellinen ja avoin vaikutelma ja olen tavannut osan haastatteluista tutkimuksen jälkeenkin. Ainoastaan yksi haastateltavista koki nauhurin epämiellyttäväksi, mutta rauhoittui keskusteltuamme asiasta. Muut haastatteluista eivät ilmaisseet välittävänsä haastattelujen nauhoittamisesta. Haastateltavien avoimuudesta huolimatta koen tärkeäksi säilyttää heidän yksityisyytensä.

Asemani tutkijana oli jossain määrin ongelmallinen. Haastateltavat näkivät minut osittain kaltaisenaan. Haastattelujen aikana keskustelimme myös omasta taustastani. Tämä herätti toisaalta haastateltavien luottamuksen, mutta saattoi hämärtää rooliani tutkijana. Analysoidessani haastatteluja jätän tutkimuksen kannalta epäolennaisen keskustelun huomioita. Lisäksi puhun vain yleisellä tasolla tekijöistä, jotka vaikuttivat iranilaisten muuttoon Suomeen. Tämä ei ole tutkimukseni kannalta niin olennainen asia, että pettäisin haastateltavien luottamuksellisesti kertomaa tietoa.

5.4 Aineiston analysointi

Analyysivaiheessa tutkija luokittelee ja teemoittaa saatua aineistoa. Haastatteluista nostetaan erilaisia teemoja esiin, jotka toistuvat haastateltavilla. Teemat perustuvat tutkijan tulkintoihin. Analyysin olennaisin osa on haastatteluaineistosta nousevien aiheiden tarkastelu. Tyypittelyssä aiheet pyritään ryhmittelemään yhteisten piirteiden perusteella.¹⁴⁴ Säännönmukaisuuksien lisäksi tutkija etsii mahdollisia poikkeamia materiaalista ja pyrkii analysoimaan niiden syitä.¹⁴⁵ Etnisiä vähemmistöjä tutkittaessa eläytyvä tutkimusasenne on välttämätöntä. Tutkijan on ponnistettava ymmärtääkseen maailmaa etnisen vähemmistön silmin.¹⁴⁶

Litteroin haastattelut mahdollisimman sanantarkasti. Sen jälkeen luin materiaalin läpi korostaen tutkimukseen liittyvää keskustelua. Yksinkertaisen kaavion avulla hahmotin itselleni, mitä päiviä kukin perheenjäsen viettää ja mitä syitä ja merkityksiä haastateltavat antavat näille juhlille. Haastateltavat kuvailivat minulle vapaamuotoisesti uskonnollisuuttaan. Tämän perusteella luokittelin muslimiuskoiset haastateltavat kolmeen luokkaan: harras muslimi, tavallinen muslimi ja muslimiksi kasvatettu, selvittääkseni, vaikuttaako haastateltavien uskonnollisuus kristillisten ja islamilaisten juhlapäivien viettoon. Suomalaisten ei-muslimien uskonnollisuus erosi siinä määrin toisistaan, että haastateltavien luokittelu yhteen oli mahdotonta.

Väitän, että suomalaisen puolison vaikutuksesta iranilaisten akkulturaatioprosessi ei voi päättyä marginalisoitumiseen tai separaatioon. Tutkin tätä väitettä perehtymällä haastateltavien sosiaaliseen tukiverkkoon. Akkulturaatioprosessia tutkiakseni analysoin iranilaisten omaa halua viettää suomalaisia juhlapäiviä. Vertailemalla tätä haluun viettää omaan etniseen identiteettiin perustuvia juhlia pohdin, ovatko haastateltavat assimiloituneet vai integroituneet akkulturaation tuloksena. Haastattelujen aikana pyysin haastateltavia kertomaan asioita, joita he arvostavat omassa ja puolionsa kulttuurissa. Vastausten perusteella pohdin, miten haastateltavat ovat löytäneet oman paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa.

---

144 Hirsjärvi & Hurme 2000. 173-174.

145 Hirsjärvi & Hurme 2000. 176.

146 Liebkind 1994. 13.

6. JUHLAPÄIVÄT

Kerron seuraavissa luvuissa, mitä juhlapäiviä Suomessa ja Iranissa vietetään. Esittelen lyhyesti kuhunkin päivään liittyviä perinteitä, jotta lukija voi verrata niitä suomalais-iranilaisten perheiden tapoihin. Kaikkia esittelemiäni juhlia ei välttämättä vietetä perheissä lainkaan ja onkin mielenkiintoista pohtia tiettyjen perinteiden poisjäämisen syitä.

6.1 Suomalaiset juhlapäivät

Suomessa vietettävät juhlapäivät pohjautuvat pääasiassa kristilliseen perinteeseen. Kristillisen juhlakalenterin lisäksi Suomessa vietetään kansallisia, aatteellisia ja kaupallisia merkkipäiviä. Vuodessa on kymmenkunta juhlapäivää, jotka on sovittu yleisiksi vapaapäiviksi. Näistä ainoastaan vappu ja itsenäisyyspäivä ovat eikirkollisia.¹⁴⁷

Tutkimukseeni valitsin ne suomalaiset juhlapäivät, jotka ovat yleisiä vapaapäiviä. Lisäksi valitsin päiviä, joita juhlitaan erityisin menoin, kuten äitien- ja isänpäivää. Suomeen on rantautunut joukko kansainvälisiä juhlapäiviä, joiden vietto on lisääntynyt viime vuosina. Ystävänpäivä ja kansainvälinen naistenpäivä ovat merkittäviä juhlapäiviä Iranissa.¹⁴⁸ Sen sijaan halloween on suomalaisissakin herättänyt ristiriitaisia tunteita. Lopussa olevassa liitteessä on luetteloitu kaikki tässä tutkimuksessa käytetyt suomalaiset juhlapäivät.¹⁴⁹

Uusi vuosi on uudelleensyntymisen aikaa. Uutena vuotena luodaan katsaus tulevaisuuteen ja pohditaan tulevaa erilaisten ennusmerkkien, kuten tinojen, avulla. Luterilaisille uuden vuoden taite on samalla Jeesuksen ympärileikkauksen muistopäivä. Uuden vuoden juhlinnassa kristillisyyttä ei nouse esiin, vaan tavat ovat peräisin kansanuskomuksen ennustuskeinoista.

---

147 Karjalainen 1994. 58.

148 Alavi 2006. 18-21, 203.

149 Liite 5.

Uudenvuodenyönä pahojen henkien on uskottu liikkuvan ympäriinsä, joten heitä karkotettiin metelöinnillä ja voimakkailla äänillä.¹⁵⁰

Ystävänäpäivän vietto levisi tiedotusvälineiden kautta Suomeen 1980-luvulla. Alun perin rakastavaisten päivästä on Suomessa muodostunut ystävyiden juhla. Rihkamatavaroiden ja ystävänäpäiväkorttien lähettelyn vuoksi päivä on kaupallinen juhlapäivä. Toisaalta kouluille ystävänäpäivä tarjoaa keinon opettaa sellaisia arvoja, kuten toisten huomioonottamisen.¹⁵¹ Käsitellen ystävänäpäivän viettoa uudestaan Iranissa iranilaisten juhlapäivien yhteydessä.

Pääsiäinen muodostaa kirkkovuoden huipun ja siihen liittyvät kiinteästi monet kevätkauden juhlapäivät. Suomalaisessa pääsiäisen vietossa korostuu juhlan uskonnollinen puoli. Pääsiäisen aikaan muistellaan Jeesuksen kokemuksia lukuisten kärsimysnäytelmien kautta ja ilonpito vaimenee erityisesti pitkäperjantaina. Luterilaisessa perinteessä ei ole ollut tapana paastota ennen pääsiäistä. Sen sijaan ortodoksisesta perinteestä tullut tapa siunata oksia on Suomessa muuttunut pajunoksilla virpomiseen. Pääsiäinen päättyy Kristuksen ylösnousemisen juhlintaan. Pääsiäiseen liittyvät koristeet ovat symbolisia, esimerkiksi elämää sisällään kantavat pääsiäismunat kuvaavat Kristuksen ylösnousemista.¹⁵² Rairuohon kasvatus symboloi elinvoimaa ja uutta kasvua.¹⁵³ Pääsiäiseen liittyy monia perinteisiä ruokia, sillä ennen juhlintaa paaston loppumista. Yhdessä aterioiminen ja lammaspastin nauttiminen, muistuttavat pääsiäisen kristillisestä sanomasta.¹⁵⁴ Neljäkymmentä päivää pääsiäisen jälkeen vietettävä helatorstai, Jeesuksen taivaaseenastumisen muistopäivä, merkitsee useimmille vapaapäivää. Se on yksi vanhimpia kristillisiä perinteitä ja siihen kuuluvat esimerkiksi rukouskulkueet.¹⁵⁵ Kymmenen päivää helatorstain jälkeen pääsiäinen päättyy Pyhän Hengen vuodattamisen muistopäivään, helluntaihin. Suomessa päivän kristillinen merkitys on jäänyt syrjään ja helluntai merkitsee monille vain kesän alkua.¹⁵⁶

Poliittisista juhlapäivistä merkittävin on työväen päivä eli vappu. Yhdysvalloissa 1800-luvulla työsopimukset uusittiin vuosittain toukokuussa, joten erimielisyydet työnantajien ja työväen välillä ajoittuivat näihin aikoihin. Tapa

---

150 Karjalainen 1994. 230-234.

151 Karjalainen 1994. 162-164.

152 Karjalainen 1994. 72-76.

153 Seljavaara & Kärjä 2005. 69.

154 Seljavaara & Kärjä 2005. 77.

155 Seljavaara & Kärjä 2005. 115-116.

156 Seljavaara & Kärjä 2005. 121-122.

siirtyi Eurooppaan, jossa perinteeksi muodostuivat työväen vappumarssit mielenosoituksineen. Toinen poliittista ideologiaa sisältävä päivä on kansainvälinen naistenpäivä, joka syntyi 1900-luvun alussa äänioikeutta vaativien työläisnaisten keskuudessa.¹⁵⁷ Äänioikeuden lisäksi naiset tavoittelivat yhtäläisiä oikeuksia työmarkkinoilla sekä syrjinnän loppumista.¹⁵⁸ Kansainvälisen naistenpäivän vietto on elpynyt Suomessa vasta viimeisten vuosikymmenien aikana ja päivän tapahtumat muodostuvat erilaisten yhdistysten järjestämistä tempauksista. Äitienpäivästä poiketen kansainvälisessä naistenpäivässä on vahva ei-kaupallinen ja feministinen henki.¹⁵⁹ Käsittelen kansainvälisen naistenpäivän viettoa Iranissa iranilaisten juhlapäivien yhteydessä.

Äitienpäivä on syntynyt perhekeskeisyyden ajatuksesta. Perheen merkityksen kasvaessa juhlapäivä levisi nopeasti 1900-luvun alussa. Suomessa se tuli tunnetuksi koululaitoksen ansiosta, jossa opetettiin seikkaperäisesti päivän viettoa. Suomessa äitienpäivänä on alun perin haluttu muistaa kansalaissodan jättämiä sotaleskiä, joten päivä on kansallisesti tärkeä.¹⁶⁰ Äitienpäivän viettoon kuuluvat äidin hemmottelu kukilla ja kortilla.¹⁶¹ Isänpäivän vietto on kehittynyt vasta äitienpäivän vakiinnuttua ja Suomessa päivä tunnetaan 1970-luvulta lähtien. Isänpäivän juhlintaan ei ole omia vakiintuneita perinteitä, vaan mallia haetaan äitienpäivän juhlinnasta.¹⁶²

Kesän valoisimman yön juhla, juhannus, yhdistyy Suomessa maaseutuelämään. Kirkollinen perinne yhdistää juhannuksen Johannes Kastajan syntymäpäivään, mutta päivä on ollut ennen kaikkea maaseudulla työskentelevän väen kesäjuhla. Juhannuksessa on paljon esikristillisiä maagisia elementtejä ja päivä huipentuu juhannussaunan lisäksi illalla sytytettävään kokkoon.¹⁶³

Vainajien muistaminen ja pyhäinpäivän vietto jää nykypäivänä Suomessa vähäiseksi. Sen sijaan halloween tarjoaa nuorelle kaupunkiväestölle vaihtoehtoisen perinteen. Kristillisestä perinteestä peräisin oleva pyhäinpäivä ja kelttiläisestä sadonkorjuujuhlasta kehittynyt halloween ovat kaksi eri juhlaa. Keltit uskoivat vainajien olevan läsnä juhlatapahtumassa ja heitä yritettiin häätää takaisin tuonpuoleiseen pelottavilla naamioilla. Myöhemmin traditioon on

---

157 Karjalainen 1994. 146-148.

158 Seljavaara & Kärjä 2005. 61-62.

159 Karjalainen 1994. 152.

160 Karjalainen 1994. 139-141.

161 Seljavaara & Kärjä 2005. 105.

162 Seljavaara & Kärjä 2005. 151-153.

163 Karjalainen 1994. 90-92.

sekoittunut kristillisiä aineksia, joten pyhäinpäivä ja halloween sekoitetaan usein samaksi juhlaaksi. Suomessa halloweeniin suhtaudutaan kaksijakoisesti eikä suurten naamiaisjuhlien vietto ole täysin vakiintunut perinne.¹⁶⁴

Isänmaallisten tunteiden täyttämää itsenäisyyspäivää juhlistetaan juhlapuheilla, jumalanpalveluksilla, sotilasparaateilla ja ylioppilaiden soihtukulkueilla. Koteja koristavat sinivalkoiset liput ja kynttilöitä sytytetään. Itsenäisyyspäivän iltana presidentinlinnassa pidetty juhlavastaanotto kuuluu nykypäivänä kiinteästi suomalaiseen juhlintaan.¹⁶⁵ Suomalaiset suhtautuvat itsenäisyyspäivään hartaudella, joten juhlinta pyritään pitämään arvokkaana ja vakavahenkisenä.¹⁶⁶

Ensimmäisestä adventista loppiaiseen kestävä joulunaika on vanhojen ja uusien tapojen sekoitus. Joulukuusi on suomalaisten vuotuisjuhlien huipentuma. Vanhojen kristillisten perinteiden rinnalle on noussut viihteellisyyttä ja kaupallisuutta ilmentäviä tapoja. Monipuolisista perinteistä muodostuu runsas kokonaisuus, jossa tärkeimmiksi arvoiksi nousevat perhekeskeisyys ja joulun hengen saavuttaminen.¹⁶⁷ Joulun tärkeimpiä symboleja ovat koristeltu joulukuusi sekä joulupukin vierailu.¹⁶⁸ Joulukuusi muodostuu vahvasta ruokaperinteestä, johon sisältyvät kinkut, laatikot ja lipeäkalat. Pulavuosien aikana ruokaa saattoi olla niukasti tarjolla, joten perheen kokoontuminen yhteen ja hyvin syöminen oli osa juhlaa.¹⁶⁹ Loppiaisenä syödään viimeiset jouluruoat ja viedään joulukoristeet pois.¹⁷⁰

6.2 Iranilaiset juhlapäivät

Iranilaiset juhlapäivät voidaan jakaa karkeasti kolmeen osaan: valtiolliset merkkipäivät, uskonnolliset ja kansalliset juhlapäivät. Laissa säädetyt valtiolliset merkkipäivät liittyvät Iranin lähihistoriaan ja erityisesti vallankumoukseen. Juhlat

---

164 Karjalainen 1994. 164-166.

165 Karjalainen 1994. 120-121, 124.

166 Seljavaara & Kärjä 2005. 166.

167 Karjalainen 1994. 212-214.

168 Seljavaara & Kärjä 2005. 179. Karjalainen 1994. 217.

169 Karjalainen 1994. 98-99.

170 Seljavaara & Kärjä 2005. 18.

ovat luonteeltaan poliittisia. Iranissa vietetään sekä islamilaisia että šiiuskonnon omia juhlapäiviä. Islamilaisessa valtiossa juhlapäivät ovat tärkeitä uskonnon ilmaisumuotoja. Lisäksi Iranissa vietetään kansallisia juhlapäiviä, jotka ovat peräisin esi-islamilaiselta ajalta. Zarathustralaisesta perinteestä peräisin olevilla juhlilla ei ole uskonnollista merkitystä vaan juhlapäivät liittyvät vuodenaikojen muutokseen. Iranissa vietetään 26 kansallista juhlapäivää ja vuodessa on peräti 145 vapaapäivää.¹⁷¹ Käsittelen seuraavaksi tarkemmin eri juhlapäiviin liittyviä perinteitä. Juhlapäivää määritellen käytän iranilaista tai islamilaista kalenterijärjestelmää, sillä juhlapäivä saattaa vaihdella länsimaisessa kalenterissa. Tutkielmani lopussa olevassa liitteessä on šiialainen juhlakalenteri.¹⁷²

6.3 Valtiollisia merkkipäiviä

Käsittelin aikaisemmassa luvussa Iranin islamilaista vallankumousta. Vallankumoukseen liittyvät merkkipäivät ovat verraten uusia eikä niiden vietto ole vakiintunut. Päivät korvasivat vanhoja Pahlavien valtakauden aikaisia juhlapäiviä. Päivillä on poliittinen luonne ja muistojuhlat ovat useimmiten valtion järjestämiä.¹⁷³ Vallankumoukseen pettyneet tai poliittisesti valtion kanssa eri mieltä olevat eivät luonnollisesti vietä näitä juhlapäiviä.

Juhlapäivät liittyvät enimmäkseen vallankumouksen keskeiseen hahmoon ajatolla Khomeiniin. Hänen vuonna 1963 pidättämiseensä johtanutta protestia muistellaan hordad-kuun 15. päivänä¹⁷⁴ Vuoden 1979 Khomeinin valtaantuloa juhlietaan bahman-kuun 22. päivänä¹⁷⁵ ja farvardin-kuun 12. päivänä¹⁷⁶ islamilaisen tasavallan muodostumisena. Näihin juhlapäiviin ei liity erityisiä rituaaleja, vaan ne voivat olla tavallisia vapaapäiviä. Khomeinin kuolinpäivää muistellaan hordad-kuun 14. päivänä¹⁷⁷. Kuolinpäivänä on tapana käydä Khomeiniin liittyvässä paikassa kuten hänen synnyinkylässään,

---

171 Daniel & Mahdi. 2006. 177-179, 185-186.

172 Liite 6.

173 Daniel & Mahdi 2006. 179.

174 Suunnilleen 5. kesäkuuta.

175 Suunnilleen 11. helmikuuta.

176 Suunnilleen 1. huhtikuuta.

177 Suunnilleen 3. kesäkuuta.

opiskelupaikassaan tai hänen muistolleen rakennetussa mausoleumissa. Kansa osoittaa julkisesti suruaan ja mustia lippuja vedetään salkoihin. Khomeinille omistetussa pyhäkössä vierailee satojatuhansia ihmisiä kuuntelemassa vallankumouksen muistoksi laadittuja seremonioita. Kaikki valtiolliset merkkipäivät eivät liity vallankumoukseen. Monia vallankumousta edeltäviä juhlapäiviä ei tosin enää vietetä. Yksi edelleen virallinen juhlapäivä on öljy-yhtiön kansallistamisen muistopäivä esfand-kuun 29. päivänä.¹⁷⁸

6.4 Uskonnolliset juhlapäivät

Šiialaisilla juhlapäivillä on tärkeä merkitys Iranissa. 12-šiialaisuuden virallisena valtiona juhlien viettoon kiinnitetään erityistä huomiota. Šiialaiset juhlapäivät jakaantuvat iloisiin juhliin, kuten merkkihenkilöiden syntymäpäivien muistamiseen sekä surullisiin juhliin, kuten merkkihenkilöiden kuolinpäivien suremiseen. Surun voimakas ilmaiseminen on tyypillistä iranilaiselle kulttuurille. Profeetan perheen marttyyrikuolemien muistamisen uskotaan tuovan siunausta.¹⁷⁹ Islamilainen vuosi muodostuu kahden tärkeän Koraanissa vahvistetun tapahtuman ympärille. Näitä ovat pyhiinvaellus, joka huipentuu uhrijuhlaan sekä ramadan eli paastokuukausi.¹⁸⁰ Näiden lisäksi šiialaisille on merkittävää muharram-kuussa Kerbelan tapahtumien muistaminen.¹⁸¹

6.4.1 Perjantairukous

Muslimeille perjantai on erityinen rukouspäivä. Perjantaisin järjestetään yhteisiä rukoushetkiä moskeijoissa tai julkisissa paikoissa. Keskipäivän rukouksen aikana

---

178 Daniel & Mahdi 2006. 179-180.

179 Daniel & Mahdi 2006. 182.

180 Jones 2005. 4712.

181 Yarshater 1999. 550.

on lisäksi seremonia korostamassa rukoushetken arvoa. Seremoniaa johtaa merkkihenkilö, joka käsittelee puheessaan myös poliittisia ja sosiaalisia aiheita. Iranissa Friday Prayer Leaders –niminen järjestö valitsee seremoniajohtajat. Iranissa päivä on sekä uskonnollisesti tärkeä että yleinen lepopäivä. Sitä voidaan verrata kristittyjen sunnuntain viettoon.¹⁸²

Tutkimusten mukaan iranilaiset ovat maallistuneet. Maan kulttuuriministeriö totesi, että alle 1,4 prosenttia väestöstä osallistuu perjantain rukoushetkiin. Vuonna 2000 julkaistun Teheranin kulttuuri- ja taideasioiden johtajan raportin mukaan 25 prosenttia Iranin väestöstä rukoilee päivittäin. Nuorista opiskelijoista vain 14 prosenttia rukoilee päivittäin.¹⁸³

6.4.2 Profeetta Muhammadiin ja pyhään perheeseen liittyvät merkkipäivät

Profeetta Muhammadin elämään liittyvien merkkipäivien vietto yhdistää šiialaiset muiden muslimien kanssa. Samalla Iranin ja muiden muslimivaltioiden suhteet vahvistuvat, sillä Irania kritisoidaan usein imaamien uskonnollisen roolin korostamisesta. Profeetta Muhammadiin liittyvien merkkipäivien vietto nousee šiialaisesta traditiosta, joten päivämäärät saattavat erota sunnalaisesta perinteestä. Muhammadin syntymäpäivä on 17. päivänä rabi' al-awwal-kuuta ja samalle päivälle ajoittuu kuudennen imaamin Ja'far as-Sadiqin syntymäpäivä. Muhammad sai profeetan arvon 27. päivänä rajab-kuuta ja hän sai ensimmäisen ilmestyksensä 26.-27. välisenä yönä ramadan-kuuta. Muhammadin kuolinpäivää sekä toisen imaamin eli Hasanin kuolinpäivää surraan 28. päivänä safar-kuuta.¹⁸⁴ Šiialaiset uskovat profeetta Muhammadin nimenneen vävynsä Alin seuraajakseen 18. dhul-hijja-kuuta pitämässään puheessa, jonka muistojuhla on eid ghadir¹⁸⁵. Šiialaisuuden mukaan profeetta ja hänen jälkeensä imaamit nimesivät seuraajansa. Eid ghadiria juhlii ensisijaisesti papisto, vaikka päivä onkin merkityksellinen kaikille šiialaisille.¹⁸⁶

---

182 Daniel & Mahdi 2006. 181.

183 Alavi 2006. 101, 143.

184 Momen 1985. 239. Allahwerdi & Hallenberg 1991. 245.

185 Useissa lähteissä myös 'eid ghadir khom.

186 Daniel & Mahdi 2006. 185.

Profeetta Muhammadia ja hänen perheenjäsentensä syntymä- ja kuolinpäivien muistaminen kuuluu keskeisesti islamiin. Näinä aikoina kokoonnutaan yhteen kuulemaan rukousjohtajan puhetta. Tilaisuuteen sisältyy laulua sekä aiheeseen liittyviä esityksiä. Tarkoituksena on yhdessä muistella juhlitun henkilön elämän keskeisiä tapahtumia.¹⁸⁷

Imaamien syntymä- ja kuolinpäivät ovat šiialaisille tärkeitä juhlapäiviä, joihin liittyy tiettyjä rituaaleja. Kaikkien imaameiden elämään liittyviä tapahtumia muistellaan, vaikka vain osa imaameista on saavuttanut Iranissa virallisen juhlapäivän aseman.¹⁸⁸ Ensimmäisen imaamin Alin syntymäpäivä on 13. päivä rajab-kuuta ja hän kuoli 21. päivänä ramadan-kuuta. Toinen imaami Hasan syntyi 15. päivä ramadan-kuuta ja kolmas imaami Husain 3. päivänä sha'ban-kuuta. Kuudennen imaamin Ja'far as-Sadiqin kuolinpäivä on 25. päivä shawwal-kuuta. Kahdeksas imaami Ali ar-Rida syntyi 11. päivä dhulqa'da-kuuta ja kuoli 30. päivänä rabi'-kuuta. Kahdennentoista imaamin Muhammad al-Mahdin syntymäpäivää juhlitaan 15. päivänä sha'bán-kuuta ja hän kätkeytyi 8. päivänä sha'bán-kuuta.¹⁸⁹ Muiden imaamien juhlinta on vähäpätöisempää. Täydellinen lista imaameihin liittyvistä juhlapäivistä on liitteessä.¹⁹⁰ Imaameiden elämää muistellaan heidän merkkipäivänään. Kuolinpäivän muisteluun liittyy pyhäköissä käyminen ja yhteiset kokoukset, joissa kuunnellaan marttyyreihin liittyviä puheita. Lisäksi toisinaan on tapana järjestää rituaalinen ruokailu, jossa köyhät ruokitaan.¹⁹¹

6.4.3 Muharram

Iranilaiset pyhät juhlat liittyvät useimmiten imaamien marttyyrikuoleman muisteleamiseen. Muharram-kuu on šiialaisilla surun kuukausi. Profeetta Muhammadin tyttärenpojan imaami Husainin sekä hänen läheistensä kuolemaa Kerbelassa vuonna 680 muistellaan vuosittain tänä aikana. Varhaisessa vaiheessa

---

187 Yarshater 1987. 176. Jones 2005a. 5788.

188 Yarshater 1999. 550.

189 Momen 1985. 239.

190 Liite 6.

191 Daniel & Mahdi 2006. 182-183.

juhlintaan liittyi kärsimysnäytelmien esittäminen, joissa rekonstruoidaan Husainin kuolemaa edeltäviä tapahtumia.¹⁹²

Suru huipentuu yhdeksäntenä päivänä tasuaan ja kymmenentenä päivänä ashura-juhlaan. Legendan mukaan imaami Husain sekä hänen miespuoliset lähisukulaisensa ja ystävänsä tapettiin Kerbelassa verilöylyssä. Juhlaan liittyvissä perinteissä on paikallisia vaihteluja. Yleensä eri puolilla Irania järjestetään monta päivää kestäviä surukulkueita, joiden aikana luetaan aiheeseen liittyviä islamilaisia tekstejä sekä runoutta. Iranissa ollaan vapaamielisiä musiikin ja kuvien suhteen, mikäli ne ovat säädyllisiä. Kulkueissa kaikuu kovaäänisistä surulauluja Husainin kunniaksi. Naiset, lapset ja kristitytkin saavat osallistua juhlaan. Šiialaiset osoittavat suruaan avoimesti itkemällä sekä lyömällä kättään rintaansa. Kulkueissa on ryhmiä, jotka ovat erityisesti harjoitelleet rytmikkäitä koreografioita, joihin kahleketjuilla lyöminen sisältyy. Ashuran juhlinta on muuttunut Iranissa. Alun perin väkivaltaisia piirteitä sisältänyt juhla, jossa miehet ruoskivat itseään verille, koostuu nykyään Teheranissa monimutkaisista tanssikuvioista musiikin tahdissa. Miehet käyttävät pieniä ruoskia, jotka ovat enemmän symbolisia eivätkä aiheuta vahinkoa heille.¹⁹³ Kulkueissa kannetaan suuria rakennelmia¹⁹⁴, joissa on esimerkiksi imaamien kuvia. Puiset mustalla kankaalla verhotut rakennelmat¹⁹⁵ kuvaavat puolestaan Husainin hautaa. Muita mukana kannettavia esineitä ovat soittimien lisäksi mustat liput, raudasta tehdyt kädet sekä hevonen ilman ratsastajaa. Kädet symboloivat Husainin velipuolta, joka menetti kätensä Kerbelassa. Hevonen symboloi Husainin kaatumista ratsailta. Ashuraan liittyvät passionäytelmät¹⁹⁶ ovat Iranissa suosittuja. Toistamalla Kerbelan tapahtumat uskovat kokevat erityistä yhteyttä profeetan perheeseen. Näytelmät ovat ritualisoituja seremonioita, joissa kaikki osallistujat voivat ilmaista surunsa.¹⁹⁷ Ashuran lopussa järjestetään Iranissa useita yöllisiä kynttilävalvojaisia, joissa muistellaan Husainin eloon jääneitä sukulaisia, kuten hänen sisarta Zainabia. Hänestä tuli šiialaisuuden merkittävä puolestapuhuja Husainin kuoleman jälkeen.¹⁹⁸

---

192 Hallenberg 1991. 61.

193 Etzioni 2004. 32-33.

194 Tabaq.

195 Naql.

196 Ta'ziya.

197 Daniel & Mahdi 2006. 183-185. Hämeen-Anttila 2005.

198 Alavi 2006. 123.

40 päivää imaami Husainin marttyyriuden jälkeen vietetään arbainia. Kerbelaan oli kerääntynyt ihmisiä, jotka ryhtyivät valmistelemaan marttyyrien hautoja. Husainin mukana olleet ihmiset, jotka jäivät eloon, palasivat vankeudesta 20. päivänä safar-kuuta. Tämän vuoksi hautaus tapahtui vasta neljäkymmenen päivän päästä. Lähi-idässä on nykypäivänä tapana muistaa vainajaa neljäntenäkymmenentenä päivänä hänen kuolemansa jälkeen.¹⁹⁹

6.4.4 Ramadan ja eid-e fetr

Ramadan-kuukauden aikana muslimit paastoavat auringonnoususta auringonlaskuun. Tämä on kuuliaisuuden osoitus Allahille sekä alistumista Jumalan tahtoon itsekieltäytymisen kautta. Paastolla on ruumiillisesti ja henkisesti puhdistava vaikutus.²⁰⁰ Muslimit eivät syö eivätkä juo paaston aikana. He pidättäytyvät aisteja ärsyttävistä asioista, kuten seksin harrastamisesta ja musiikin kuuntelemisesta. Paasto suoritetaan yksilöllisten kykyjen puitteissa. Lapset aloittavat lyhyempikestoisesta paastosta. Sairaiden, matkalla olevien tai raskaana olevien tai imettävien naisten ei tarvitse paastota.²⁰¹

Ramadan päättyy eid-e fetr –juhlaan 1-3. päivänä shawwal-kuuta. Iranissa paaston päättymistä juhliitaan iloisissa merkeissä.²⁰² Juhlinta alkaa yhteisrukouksella sekä almujen jaolla köyhille.²⁰³ Juhlapäivään kuuluu uusien vaatteiden pitäminen, hyvin syöminen sekä ystävien kanssa yhdessä oleminen.²⁰⁴ Eid-e fetriä vietetään Iranissa laajalti. Iloiseen juhlintaan osallistuvat niin koko ramadanin ajan paastonneet kuin siitä aika ajoin lipsuneetkin.²⁰⁵

---

199 Yarshater 1987. 275-276.

200 Hallenberg 1991, 53-55

201 Glassé 2002. 377-378.

202 Daniel & Mahdi 2006. 180-181.

203 Glassé 2002. 205.

204 Hämeen-Anttila 2004. 127.

205 Alavi 2006. 16.

6.4.5 Pyhiinvaellus ja eid ghorban

Jokaisen muslimin on suotavaa tehdä pyhiinvaellus Mekkaan ja erityisesti Kaaban temppeliin kerran elämässään. Tähän kuuluvat tietyt rituaalit ja sen voi suorittaa vain pyhiinvaellus- eli dhul-hijja-kuukautena. Pyhiinvaellusta suorittava pukeutuu valkoiseen saumattomaan vaatteeseen. Jumalaa tervehditään monta kertaa päivässä pyhiinvaellukselle lähdettäessä. Kaaban temppeliin tultaessa se kierretään vastapäivään seitsemän kertaa ja temppelin mustaa kiveä suudellaan. Temppelin edustalla on kaivo, jonka vettä juodaan ja sen jälkeen pyhiinvaeltaja lähtee Minan kylää kohti. Kylästä matka jatkuu Arafat-vuorelle ja siitä taas Muzdalifaan. Minaan paluuta varten kerätään pikkukiviä paholaista symboloivien pylväiden kivittämistä varten. Kymmenen päivän jälkeen pyhiinvaellus päättyy Minassa jaettavaan uhrieläinten lihan syömiseen. Samaan aikaan kodeissa ympäri maailmaa vietetään myös uhraamisen juhlaa.²⁰⁶

10. päivänä dhul-hijja-kuuta vietetään eid ghorban, eid-al-azha tai eid-al-adha –juhlaa²⁰⁷. Uhrijuhla on perhejuhla, sillä jokaisen naimisissa olevan miehen on uhrattava perheensä puolesta. Eläimen uhraaminen tapahtuu tiettyjen rituaalien avulla, jonka jälkeen perhe kokoontuu yhteiselle aterialle. Juhlassa muistellaan Abrahamia, joka oli valmis uhraamaan poikansa Iisakin Jumalalle. Iisakin sijasta Jumalalle uhrattiin eläin.²⁰⁸ Pyhiinvaellus kulminoituu uhrijuhlaan Minan kylässä, mutta juhlapäivää vietetään ympäri maailmaa.²⁰⁹ Perhepiirissä uhraus on yksityinen tapahtuma ja päivää vietetään perheen kesken.²¹⁰

6.5 Kansalliset juhlapäivät

Toisin kuin valtiolliset merkkipäivät kansalliset juhlat nousevat Iranin kaukaisesta historiasta. Niiden taustalla on pitkä traditio, joten ne ovat kehittyneet aikojen

---

206 Hämeen-Anttila 2004. 129-132.

207 Juhlan nimi kirjoitetaan eri lähteissä eri tavalla.

208 Hallenberg 2005. 43.

209 Glassé 2002. 204.

210 Daniel & Mahdi 2006. 181.

saatossa. Nämä juhlat eivät ole sidoksissa uskontoon, politiikkaan tai etnisyyteen. Käytännössä siis kaikki Iranissa asuvat etniset ryhmät sekä muualla asuvat iranilaiset viettävät kyseisiä juhlia. Tärkeimmät juhlapäivät ovat uusi vuosi, sizdah bedar, yalda sekä charshanbeh suri.²¹¹ Vallankumouksen aikana uskonoppineet tuomitsivat nämä juhlat ja yrittivät tuloksetta lakkauttaa ne. Juhlat ovat kuitenkin erottamaton osa iranilaista kulttuuria.²¹²

6.5.1 Norouz ja Sizdah bedar

”Ruusua hyväilevä norouzin tuulenvire on ilo silmille -- Niin ovat myös ihastuttavat kasvot niityllä -- Kun eilinen vaipuu menneisyyteen, siitä ei voi enää nauttia -- Iloitse ja unohda menneet, sillä sinulla on vain tämä päivä.”²¹³

Uusi vuosi eli norouz aloittaa iranilaisen vuoden. Sitä vietetään 1.-4. farvardin-kuuta²¹⁴, mutta valmistautuminen alkaa jo paljon aikaisemmin. Monien iranilaisten loma ajoittuu uudelle vuodelle, joten juhlinta jatkuu sizdah bedariin asti. Juhla symboloi vanhan menoa ja uutta alkua. Ennen juhlaa perheillä on tapana järjestää taloutensa ja elvyttää sosiaalisia suhteitaan. Uusien vaatteiden ja tavaroiden hankinta ajoittuu tälle ajalle.²¹⁵ Iranilaisilla on ollut tapana mennä naimisiin uutena vuotena. Perinne on säilynyt Iranin maaseuduilla. Vallankumouksen aikana kovan linjan uskonoppineet yrittivät tuloksetta lopettaa esi-islamilaista perinnettä olevan uuden vuoden juhlinnan.²¹⁶

Uuteen vuoteen valmistaudutaan pari viikkoa etukäteen. Haji Firuz saapuu silloin ilahduttamaan erityisesti lapsia. Haji Firuz on punaisiin vaatteisiin pukeutunut mustanaamainen mies, joka kulkee kaduilla soittaen, tanssien ja laulaen. Hänen esityksensä on koominen ja sen tarkoituksena on ilahduttaa ihmisiä valmistautumaan norouzia varten.²¹⁷ Ruohoa istutetaan hyvissä ajoin

---

211 Daniel & Mahdi 2006. 185-186.

212 Alavi 2006. 131.

213 Alavi 2006. 131.

²¹⁴ Kevätpäiväntasauksen aikana.

215 Daniel & Mahdi 2006. 186-188.

216 Alavi 2006. 155-156.

217 Daniel & Mahdi 2006. 188.

astiaan kasvamaan symboloimaan uutta elämää.²¹⁸ Uuden vuoden juhlinta alkaa kotien siivoamisella ja sopivan ruuan valmistamisella. Ruokaperinteet vaihtelevat alueittain, mutta monissa kaupungeissa on tapana syödä yrttiriisiä kalan kera. Lattialle tai nykypäivänä usein pöydälle levitetään koristeellinen ruokailuliina. Sen päälle asetetaan seitsemän S-kirjaimella alkavaa asiaa. Esineet saattavat vaihdella, mutta yleensä niihin kuuluvat seuraavat: sabzeh²¹⁹, samanu²²⁰, sekeh²²¹, sib²²², seer²²³ ja serkeh²²⁴. Lisäksi ruokailuliinalla voi olla: sepand²²⁵, sonbol²²⁶, siah-daneh²²⁷, somaq²²⁸, senjed²²⁹ tai sabzi²³⁰. Muita esille laitettavia esineitä ovat Koraani, peili, palavia kynttilöitä, kukka, keksejä, värjättyjä kananmunia, granaatinomenan tai pomeranssin lehtiä vesikulhossa, maitoruukku, ruusuvettä sekä kulho, jossa on kultakala. Värjätyt munat symboloivat universumia. Vesikulho ja monet muutkin pöydän esineet kuvaavat maailmaa maailmankaikkeudessa ja kevätpäiväntasausta. Esineiden on myös tarkoitus tuoda hyvää onnea tulevalle vuodelle. Perhe kokoontuu pöydän ympärille rukoilemaan hyvää terveyttä sekä vaurautta tulevalle vuodelle. Uuden vuoden ensimmäisinä päivinä on tapana vieraila sukulaisten ja ystävien luona toivottamassa hyvää uutta vuotta. Tuttaville ja erityisesti lapsille on tapana antaa rahaa lahjaksi.²³¹

13. päivänä farvardin-kuuta uuden vuoden juhlinnat lopetetaan lähtemällä puistoihin piknikille. Taustalla on ajatus huonon onnen karkottamisesta pitämällä yhdessä mahdollisimman hauskaa. Sizdah bedar lopettaa uuden vuoden vieton, joten viimeisetkin koristeet korjataan pois. Tapana on heittää uudeksi vuodeksi istutettujen siemenien ruoho juoksevaan veteen karkottamaan pahaa onnea. Päivänä syödään nuudeleista tehtyä keittoa sekä siirapissa marinoituja salaatin lehtiä.²³² Uusi vuosi on iranilaisille tärkeä juhla ja sitä vietetään aktiivisesti Suomessakin.

---

218 Jones 2005b. 6731.

219 Itäviä viljansiemeniä.

220 Persialainen herkku, joka on tehty jauhoista ja sokerista.

221 Kolikko.

222 Omena.

223 Valkosipuli.

224 Viinietikka.

225 Poltettuja yrttien siemeniä.

226 Hyasintti.

227 Fenkoli.

228 Sumakki.

229 Kuivattuja pieniä taateleita.

230 Vihreitä yrttejä ja vihanneksia sisältävä seos.

231 Daniel & Mahdi 2006. 186-187.

232 Daniel & Mahdi 2006. 188.

6.5.2 Mehregan

Syyspäiväntasauksen juhla on kevätpäiväntasauksen juhlan vastine, vaikka päivän vietto ei ole läheskään yhtä suosittua. Juhlan tarkoituksena on koota hyviä voimia taistelemaan tulevan talven pimeyttä ja pahoja henkiä vastaan. Sotaisan ajatuksensa takia juhlinta on useammin miesten harteilla. He kokoontuvat yhteen iloitsemaan ja syömään. Ruokana on hedelmiä ja pähkinöitä ja lahjoja saatetaan vaihtaa, kuten uuden vuoden juhlassa.²³³

6.5.3 Shab-e yalda – talvipäivänseisaus

Vuoden pimeintä päivää juhlitaan joulukuun 21. päivän tienoilla. Juhlan nimi on yalda. Juhla tulee zarathustralaisesta perinteestä, eikä ole virallinen valtion hyväksymä juhlapäivä. Perheet ja ystävät kokoontuvat syömään ja iloitsemaan yhdessä koko yöksi. Tarkoituksena on karkottaa pahaä valvomalla ja polttamalla tuli takassa. Tarjolla on kuivattuja hedelmiä, pähkinöitä, siemeniä sekä tuoreita hedelmiä. Näiden lisäksi syödään munakasmuhennosta, riisiä, kanaa sekä jogurttia. Samalla rukoillaan suojelusta talveksi. Tapana on lukea runoutta, kertoa vitsejä, ennustaa tulevaa ja tehdä lupauksia. Lapset kerääntyvät vanhempiensa kanssa kuuntelemaan isovanhempien tarinoita, joissa hyvä voittaa pahan. Puhumalla toivosta ja valosta karkotetaan yölliset pahat henget.²³⁴

6.5.4 Charshanbeh suri – tulen juhla

Aurinkokalenterin viimeisenä keskiviikkona charshanbeh suria edeltävänä yönä ihmiset kokoontuvat yhteen ja sytyttävät kokkoja. Halukkaat hyppäävät tulen yli

---

233 Boyce 1983. 801-802.

234 Daniel & Mahdi 2006. 188. Alavi 2006. 135-136.

lauaen: ”Vangitse keltaiseni, anna minulle punaiseni!”. Tämän on tarkoitus tuoda hyvää terveyttä ja onnea tulevalle vuodelle. Tulen kunnioittaminen on peräisin zarathustralaisesta perinteestä. Paikalliset perinteet vaihtelevat, mutta ilotulitteiden räjäyttämisen on yleistä joka puolella Irania. Samalla lapset kiertävät ovelta ovelle paukautellen lautasta lusikalla ja keräten karkkeja. Ihmiset valvovat yhdessä läpi yön ja tekevät erilaisia rituaaleja hyvän onnen takaamiseksi.²³⁵

Uskonnolliset johtajat eivät hyväksy pakanallista juhlaa ja sen viettoa on yritetty kieltää harhaoppisuuteen vetoamalla. Iranin esi-islamilaisten kulttuuriperimän kitkeminen on ollut tuloksetonta. Yö pysyy erittäin suosittuna iranilaisten keskuudessa.²³⁶

6.6 Kansainväliset juhlat

Länsimaisen kulttuurin tulosta Iraniin kertoo ystävänpäivän vietto. Ystävänpäivä on suosittu juhla iranilaisen nuorison keskuudessa, sillä päivä antaa syyn muistaa rakkaimpiaan. Kauppiaat myyvät ystävänpäiväksi esimerkiksi pehmoleluja tai muita rakkaille annettavia esineitä, joten päivä näkyy Iranin katukuvassa. Papisto ei hyväksy päivän viettämistä ja onkin pyrkinyt sulkemaan ystävänpäivän esineitä myyviä kauppiaita sekä kortteja painavia painotaloja. Uskonnolliset johtajat ovat myös saarnanneet länsimaista ja jumalatonta päivää vastaan. Ystävänpäivän vietto on tästä huolimatta vakiintunut Iranissa.²³⁷

Naisenpäivänvietto kiellettiin vallankumouksen yhteydessä Iranissa. Tiettävästi päivää on juhlittu ensimmäisen kerran vuonna 1921. Vuonna 1979 päivää vietettiin viimeisen kerran näkyvästi. Naisjärjestöt ponnistelivat säilyttääkseen naistenpäivän vieton ja juhlinta siirtyi yksityisiin tiloihin. Vuonna 1999 päivän vietto sallittiin jälleen, mutta seurauksena puhkesi väkivaltaisuuksia. Naistenpäivän viettoon osallistuneita juhlijoita on sen jälkeen yritetty nujertaa, mutta ympäri Irania on järjestetty monia rauhanomaisia tilaisuuksia.²³⁸

---

235 Daniel & Mahdi. 2006. 186. Alavi 2006. 131.

236 Alavi 2006. 131-132.

237 Alavi 2006. 18-21, 329.

238 Alavi 2006. 202-203.

7. IRANILAISTEN ETNISET YHTEISÖT PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Helsingin alueella vaikuttaa kaksi selkeästi iranilaistaustaisille maahanmuuttajille suunnattua yhteisöä. Näistä toinen on erityisesti šiiauskoisille tarkoitettu uskonnollinen yhteisö. Haastattelemiini muslimiperheet, joissa molemmat puoliset ovat muslimeja, osallistuivat uskonnollisen yhteisön tapahtumiin. Toinen on vastaperustettu Suomi-Iran ystävyysseura, jonka tulevan toiminnan suunnitteluun osallistui yksi haastatelluista perheistä.

7.1 Fatemeh Zahra Islamilainen Kulttuurikeskus ja Resalat Islamilainen Yhdyskunta

Helsingin ainoa šiiamoskeija avattiin helmikuussa 2004 Laajasaloon entisiin seurakuntatiloihin. Fatemeh Zahra Islamilainen Kulttuurikeskus ei ole virallisesti vihitty moskeija, jotta muutkin kuin muslimit voivat osallistua toimintaan. Moskeija-nimitys on vakiintunut tiloista puhuttaessa, joten viitataan tutkimuksessani šiiamoskeijaan tarkoittaessani kulttuurikeskusta. Uskonnollisen toiminnan lisäksi kulttuurikeskusta käytetään kulttuuri- ja opetustoimintaan. Tiloissa toimiva Resalat Islamilainen Yhdyskunta on pääasiassa šiiamuslimeille tarkoitettu rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta. Jäseniä yhdyskunnalla on yli 200, mutta suurina juhlapäivinä osallistujia on jopa kaksinkertainen määrä. Maahanmuuttajat eivät ole tottuneet liittymään jäseniksi muun muassa viranomaispelon vuoksi, minkä vuoksi virallinen jäsenmäärä on jäänyt vähäiseksi. Maahanmuuttajilla on myös tapana käydä monessa eri moskeijassa, sillä ero šiialaisten ja sunnien välillä ei ole Suomessa merkittävä. Moskeijan jäsenistä suurin osa on lähtöisin Iranista, Irakista ja Afganistanista. Sen lisäksi moskeijassa käy pakistanilaisia, libanonilaisia, ghanalaisia ja suomalaisia.²³⁹

Resalat Islamilaisen Yhdyskunnan toimintaa johtaa hallitus, jonka puheenjohtajana toimii suomalainen musliminainen.²⁴⁰ Päätoiminta muodostuu

---

²³⁹ Haastattelu 3.

²⁴⁰ Halonen 2007.

muslimien hyvinvoinnin edistämisestä. Yhdessä Suomen Islamilaisen Hautausyhdistyksen kanssa yhdyskunta pyrkii saamaan muslimeille oman hautausmaan. Lisäksi suomalaisten tietämystä islamista pyritään lisäämään erilaisten kulttuuritapahtumien kautta ja osallistamalla muun muassa kirkon järjestämään kristittyjen ja muslimien vuoropuheluun. Yhdyskunta julkaisee säännöllisesti Salam-lehteä.²⁴¹

Fatemeh Zahra Islamilaisessa Kulttuurikeskuksessa toiminta on lisääntynyt ja vakiintunut kolmen vuoden aikana. Moskeijassa järjestetään tapahtumia kaikkien imaamien syntymä- ja kuolinpäivinä ja profeetta Muhammadin sekä hänen perheensä elämänvaiheiden muistopäivinä. Islamilaiset juhlapäivät korostuvat, mutta moskeijassa huomioidaan myös iranilaisia muistopäiviä, kuten vallankumouksen vuosipäivää ja nouruzia eli uutta vuotta. Suomen itsenäisyyspäivänä moskeijassa järjestetään yhteistä toimintaa, johon kuuluu linnan juhlien seuranta.²⁴² Kerron tarkemmin moskeijassa järjestettävästä ohjelmasta kuvaillessani suomalais-iranilaisten perheiden juhlanviettoa.

7.2 Suomi-Iran ystävyysseura

Vuoden 2007 alussa perustettu Suomi-Iran ystävyysseura on tarkoitettu ensisijaisesti iranilaisille perheille. Yhdistyksessä on hallitus ja puheenjohtaja, mutta aktiivisia jäseniä on vähän. Tämän vuoksi tapahtumia on järjestetty vasta muutamia.²⁴³ Tavoitteena on kertoa Iranin kulttuurista musiikin ja taiteen kautta. Iranin kuva maailmalla on usein negatiivinen, joten tätä yritetään muuttaa ihmisläheisemmäksi.²⁴⁴

Säännöllisesti kokoontuva perhekerho tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden tutustua muihin iranilaisiin. Lisäksi yhdistys on järjestänyt tapahtumia suuremmalle yleisölle, kuten konsertin ja taidenäyttelyn. Tapahtumat ovat olleet avoimia myös suomalaisille, jotka ovat kiinnostuneet iranilaisesta kulttuurista. Toiminnan vakiintuessa tarkoituksena on järjestää säännöllisempiä

---

241 Haastattelu 3.

242 Resalat Yhdyskunta 2004-2007.

243 Kouros 2007.

244 Haastattelu 3.

tapahtumia. Suunnitteilla on myös tilaisuuden järjestäminen erityisesti iranilaisen uuden vuoden kunniaksi.²⁴⁵

Juhlapäiviin liittyvän toiminnan puuttuessa ystävyysseuran anti tälle tutkimukselle on sen akkulturaatiota edistävä vaikutus. Seura pyrkii tekemään Iranin kulttuuria tutuksi suomalaisille. Lisäksi iranilaisille tarjotaan kohtaamispaikka, jotta he eivät syrjäytyisi uudessa yhteiskunnassa. Näiden seikkojen vuoksi päätin kuvata ystävyysseuran toimintaa tutkimuksessani, vaikka seuran vaikutus juhlien viettoon jää nähtäväksi.

8. HAASTATELTAVIEN USKONNOLLISUUS

Uskonnollisuus on tärkeä tekijä juhlapäiviä tutkittaessa. Iranilaisista haastateltavista kaikki totesivat olevansa muslimeja, vaikka uskonnollisuuden taso saattoi vaihdella. Haastateltavista suomalaisista kaksi on muslimeja, yksi on evankelis-luterilainen, yksi on eronnut kirkosta ja yksi ei kokenut olevansa uskonnollinen. Iranissa vietettyjen islamilaisten juhlapäivien sekä Suomen kirkkopyhien viettoon vaikutti perheiden uskonnollisuus. Kolme avioliittoa ovat myös uskonnon suhteen seka-avioliittoa, mikä vaikuttaa erityisesti lastenkasvatukseen. Käsittelen tätä lisää pohtiessani islamilaisten juhlien merkitystä suomalais-iranilaisissa perheissä.

Kaikista haastateltavistani seitsemän tunnustautui muslimiksi. Haastateltavien uskonnollisuus vaihteli hartaasta muslimista, joka pyrkii toteuttamaan islamia jokapäiväisessä elämässään, muslimiin, joka ei koe islamin vaikuttavan millään tavalla elämässään. Haastateltavat kertoivat omin sanoin uskonnostaan ja uskonnollisista tavoistaan, joiden perusteella jaoin haastateltavat kolmeen ryhmään: harras muslimi, tavallinen muslimi sekä muslimiksi kasvatettu. Uskonnollisia juhlapäiviä tutkittaessa tämä luokittelu osoittautui käyttökelpoiseksi välineeksi. sillä haastateltavien uskonnollisuus on suoraan verrannollista islamilaisten ja suomalaisten juhlapäivien viettoon.

---

245 Kouros 2007.

8.1 Harras muslimi

Harras muslimi pyrkii toteuttamaan uskontoaan jokapäiväisessä elämässään. Hän rukoilee viidesti päivässä ja käy säännöllisesti moskeijassa. Ruokailussa noudatetaan islamin säännöksiä ja mahdollisuuksien mukaan paastotaan.

Se on elämäntapa, kyl mä pyrin harjoittaan sitä niin hyvin kuin mä osaan. – Mä haluan, et se on koko mun elämän tarkoitus.²⁴⁶

Haastatelluissa muslimiperheissä puolisoiden oma määritelmä

uskonnollisuudestaan vaihteli. Molemmissa perheissä toinen perheenjäsen koki olevansa harras muslimi ja toinen tavallinen muslimi. Näissä perheissä molemmat puoliset osallistuivat uskonnollisiin juhliin. Luokitteluerot johtuivat päivittäisen rukousten määrästä sekä paaston ja pyhiinvaelluksen suorittamisesta.

Haastatelluista kaksi olivat hartaita muslimeja.

8.2 Tavallinen muslimi

Tavallinen muslimi on haastateltavien itsestään käyttämä nimitys, jolla he halusivat erottautua hyvin uskonnollisista muslimeista. Tavallinen muslimi rukoilee säännöllisesti, tosin ei välttämättä viisi kertaa päivässä. Hän noudattaa parhaansa mukaan islamilaisia ruokasäännöksiä. Moskeijassa vieraileminen ei ole yhtä säännönmukaista ja paastoa estävät tietyt terveydelliset seikat. Islam on kuitenkin tärkeä tekijä tavallisen muslimin elämässä.

Mä rukoilen aina islamilaisittain, mutten mä sillai koe itseäni sellaiseks tosi uskonnolliseks, niinku aika monet.²⁴⁷

Hartaan ja tavallisen muslimin ero on pieni. Luokittelu ei kuvaa eroa haastateltavien uskonnollisessa vakaumuksessa, sillä islamilla on merkittävä vaikutus hartaiden ja tavallisten muslimien elämässä. Tavallinen muslimi poikkeaa ainoastaan uskonnollisella toiminnallaan, sillä hän on terveydellisistä tai muista syistä joutanut islamin harjoittamisesta. Tämä ei merkitse, etteikö islam siitä huolimatta olisi vaikuttava osa haastateltavien elämää. Haastatelluista kaksi olivat tavallisia muslimeja.

---

²⁴⁶ Haastattelu 2.

²⁴⁷ Haastattelu 4.

8.3 Muslimiksi kasvatettu

Muslimiksi kasvatettu on haastateltavien oma määritelmä. Muslimiksi kasvatetun vanhemmat ovat hartaita muslimeja ja koulussa on opetettu islamilaisia arvoja. Uskontoa kunnioitetaan, mutta sitä ei koeta tärkeäksi asiaksi jokapäiväisessä elämässä. Rukoilu on jäänyt, samoin moskeijassa käynti tuntuu vieraalta. Muslimiksi kasvanut ei koe sianlihan syömisen ja alkoholin nauttimisen ongelmaksi, kunhan juominen pysyy kohtuudessa. Uskonnon edelle nousevat erilaiset arvot, kuten kunnioitus kaikkia uskontoja kohtaan.

Minä arvostan jumalaa ja sillä selvä.²⁴⁸

Kolmessa haastatelluissa perheissä puolisoilla oli eri uskonto. Näiden perheiden muslimipuolisot kertoivat kasvatuksensa olleen islamilainen, mutta uskonnolla ei ollut merkittävä rooli heidän nykyisessä elämässään. Sekauskoisissa perheissä yhteiset arvot helpottavat jokapäiväistä kanssakäymistä.

8.4 Suomalaisen puolison uskonnollisuus

Suomalaisten puolisojen uskonnollisuus vaihteli paljon. Kahden muslimin lisäksi vain yksi koki olevansa uskonnollinen ja määritteli henkisyyden tärkeäksi asiaksi elämässään. Suomalaisista puolisoista kaksi kokee kirkkouskovaisuuden vieraaksi itselleen. Korkeamman voiman olemassaoloa ei täysin kielletä, mutta siihen ei turvauduta jokapäiväisessä elämässä. Kukaan suomalaisista ei kuvaa itseään hartaaksi kristityksi. Samanlainen arvomaailma vaikuttaa uskonnollista taustaa enemmän ja haastateltavat ajattelevatkin toisen ymmärtämisen olevan tärkeintä.

Meillä on hyvin paljon ollut yhteistä tämmöstä pintaa itse asiassa, millä voi jakaa niitä asioita. Mä oon kokenut vaan, et meil on hyvin paljon yhteistä siinä ajattelumaailmassa.²⁴⁹

Sekauskoisissa avioliitoissa toisen kunnioittaminen korostui. Erilaisen uskonnollisen kasvatuksen saaneet puoliset pyrkivät kunnioittamaan toistensa ajatuksia mielipide-eroista huolimatta.

Tärkeintä on, että suhde toimisi. Jokainen voi uskoa mihin haluaa.²⁵⁰

---

²⁴⁸ Haastattelu 7.

²⁴⁹ Haastattelu 8.

9. SUOMALAISTEN, ISLAMILAISTEN JA IRANILAISTEN JUHLIEN VIETTO SUOMALAIS-IRANILAISISSA PERHEISSÄ

Seuraavissa luvuissa kuvaan Suomessa vietettyjä juhlia ja niihin liittyviä suomalais-iranilaisten perheiden perinteitä. Luvuissa on lukuisia lainauksia haastatteluista, jotta haastateltavien omat mielipiteet tulevat esitetyksi. Esiteltyäni perheiden viettämiä juhlia pohdin, mitä merkitystä näillä juhlilla on haastateltaville.

9.1 Suomalaisten juhlien vietto suomalais-iranilaisissa perheissä

Suomalaisen puolison vaikutuksesta suomalaisia juhlapäiviä vietettiin kaikissa perheissä jollain tasolla. Juhlapäivien kristillinen tausta ei vaikuttanut haastateltavien juhlapäivien viettoon, sillä eniten vietettyjä juhlia olivat pääsiäinen ja joulu. Sen sijaan muualta tulleita perinteitä vastustettiin ja varsinkin halloweenin viettoa karsastettiin.

Kolme juhlapäivää ei vietetty lainkaan perheissä. Helatorstai ja helluntai olivat tuntemattomia juhlia niin iranilaisille kuin suomalaisille haastateltaville. Helatorstain ja helluntain vietto nousee kristillisestä perinteestä. Koska suomalaiset haastateltavat eivät kokeneet itseään hartaiksi kristityiksi, juhlien viettämättömyys on luonnollista. Helatorstai muistettiin ylimääräisenä vapaapäivänä, josta nautittiin. Millään muulla tavalla näitä ei huomioitu. Halloweeniin haastateltavat suhtautuivat negatiivisesti.

En halua kuunnella halloween-juttuja. Se ei oo mikään suomalainen juhla tai iranilainen juhla, se on jenkkiläistä.²⁵¹

Suomalaiset puoliset eivät suhtautuneet halloweeniin yhtä kielteisesti kuin heidän iranilainen puolisonsa. Se koettiin ennemminkin lasten juhlaksi, eikä kukaan haastateltavista halunnut kieltää lastaan osallistumasta koulun järjestämiin naamiaisjuhliin. Halloweeniin kohdistuva kritiikki johtui myös pyhäinpäivän hartaan luonteen takia. Samoihin aikoihin vietettävä karnevaalinomainen juhla ei

---

²⁵⁰ Haastattelu 7.

²⁵¹ Haastattelu 10.

tuntunut sopivan tähän. Pyhäinpäivän vietto oli tosin vähäistä haastateltavien keskuudessa, sillä vain muutama mainitsi käyvänsä toisinaan hautausmaalla laskemassa kynttilän.

Ei me olla toisaalta sitten oikein hautausmaallakaan käyty viemässä kynttilöitä muuta kuin satunnaisesti.²⁵²

Harvojen viettämiin juhlapäiviin kuuluvat pyhäinpäivän lisäksi loppiainen, ystävänpäivä sekä naistenpäivä. Loppiainen oli vielä mukava joulunajan päättävä vapaapäivä, vaikka joulukoristeiden poisviemisestä oltiin montaa mieltä. Ystävänpäivän vietosta haastateltavat eivät olleet innostuneita, sillä kaupallinen juhla koettiin keinotekoiseksi. Heidän lapsensa saattoivat tehdä ystävänpäiväkortteja koulussa ja hyvää ystävänpäivää toivoteltiin läheisille.

Päinvastoin, melkein rasittaa, kun jotkut työkaverit sitten, ne hankkii jotain. Sit tulee itelle, et itekin pitäis antaa jotain korttia tai muuta.²⁵³

Miehet muistivat naistenpäivää satunnaisesti ostamalla vaimoilleen kukkia.

Helsingin šiimoskeija järjestää naisille naistenpäivän tapahtuman, johon yksi haastateltavista kertoi osallistuneensa.

Me tullaan vaan ja lauletaan ja soitetaan sitten tamburiinia. – Sitten syödään, jutellaan, lauletaan.²⁵⁴

Suomessa naistenpäivään liittyy vähemmän poliittista latautuneisuutta kuin Iranissa. Täällä päivän juhlinta merkitsi kunnioituksen osoittamista puolisolleen, ei niinkään naisten oikeuksien puolesta taistelua.

Monien viettämiin juhlapäiviin kuuluvat uusi vuosi, vappu sekä juhannus. Tulos oli mielenkiintoinen, sillä näiden juhlapäivien viettoon sisältyy useimmin alkoholi. Islam kieltää alkoholin, joten tällaista juhlintaa vieroksuivat nekin haastateltavat, jotka oli kasvatettu muslimiksi.

Vappu on vähän semmon niinku uusikin vuosi. Ne on vähän semmosia, mä en tykkää mennä kaupungil, siel on kauheesti humalaisia.²⁵⁵

Sen sijaan muita näihin päiviin liittyviä perinteitä noudatettiin. Uutena vuotena perheet käyvät katsomassa ilotulitusta, valavat tinaa ja valvovat myöhään juhlien ystäviensä seurassa. Ruokana on perunasalaattia, nakkeja ja perunalastuja. Pienten lasten perheissä uuden vuoden vietto on tärkeämpää, sillä juhlinta on vähentynyt lasten kasvettua. Rakettien ammuskelu koetaan lapsia miellyttävänä puuhana.

Silloin, kun lapset oli pieniä, kyllä me ostettiin semmosia raketteja. Sellaisia, mutta sekin rajoitettavasti, koska se on vaan tuhlaamista ja paha jälki tulee luonnolle.²⁵⁶

---

²⁵² Haastattelu 11.

²⁵³ Haastattelu 6.

²⁵⁴ Haastattelu 2.

²⁵⁵ Haastattelu 2.

²⁵⁶ Haastattelu 7.

Vappua vietettiin mieluummin vapunpäivänä kuin aattona. Monet perheet lähtevät silloin ulos vapputorille ja lapsille ostetaan ilmapalloja. Päivällä syödään perinteisiä vappuruokia simoineen. Suomalaisten riehakas vapun juhlinta sai kritiikkiä alkoholinkäytön vuoksi.

I don't like the atmosphere, it's so messy. Dirty everywhere, but I like to go. We go usually to some parks with friends.²⁵⁷

Suomalainen luonto koettiin tärkeäksi juhannuksena ja monet perheet käyvät mielellään katsomassa juhannuskokkoja. Juhannus vietettiin suomalaisen puolison sukulaisten kanssa mökillä luonnonhelmassa ja perinteisesti saunoen. Yksi muslimiperhe kertoi käyvänsä evankelis-luterilaisen seurakunnan järjestämässä tapahtumassa.

Ollaan nyt käyty parina juhannuksena kattomassa juhannuskokkoa, tuolla Vuosaaren seurakunnalla on semmonen ranta. – Se on kivaa, siellä on ihan ohjelmaakin. Siel on kaikkia mölkkykilpailuja, yhteislaulua. Ne paistelee siel makkaraa ja siel saa ostaa kahvia.—Tikanheittoa ja kaikkee semmosta. Sit siel poltetaan kokko. Ja se on kiva, kun se on seurakunnan, niin siel ei oo ollenkaan alkoholia.²⁵⁸

Kaikissa perheissä vietettäviin juhlapäiviin kuuluivat äitien- ja isänpäivä, pääsiäinen, joulukuukin ja itsenäisyyspäivä. Äitienpäivää vietetään Iranissa profetan tyttären Fatiman muistoksi, joten päivä oli iranilaisille haastateltaville tuttu. Suomessa äitien- ja isänpäivää vietetään suomalaisin perintein. Vanhempia hemmotellaan koko päivä tarjoamalla aamiainen sänkyyn ja lahjoilla. Iranilaisille itsenäisyyspäivä ei herätä kansallisia tunteita kuten suomalaisilla haastateltavilla.

Se on mulle tärkeä suomalaisena. Kyl ihmisen pitää tuntee, et sil on juuri.²⁵⁹

Kaikissa perheissä nautittiin päivän vietosta, sillä sen koettiin tuovan valoa pimeään talveen ja aloittavan samalla joulunkauden. Itsenäisyyspäivää vietetään perheen kesken kynttilöitä poltellen ja juhlanan aterian äärellä. Haastateltavat ovat käyneet myös katsomassa soihtukulkueita kaupungilla. Itsenäisyyspäivä huipentuu linnan juhliin.

Se itsenäisyyspäivä, silloin katsotaan koko ilta telkkaria.²⁶⁰

Pääsiäinen ajoittuu samoihin aikoihin iranilaisen uuden vuoden ja sitä edeltävän charshanbeh surin kanssa. Juhlien perinteet ovat jonkun verran samankaltaisia. Kenties tämän vuoksi pääsiäistä juhlittiin innokkaasti kaikissa perheissä. Pääsiäistapoihin kuuluu rairuohon istuttaminen, pääsiäismunien maalaaminen ja kotien koristelu. Lapset käyvät virpomassa ja saavat suklaamunia. Juhlan uskonnollinen puoli tuli haastatteluissa vähemmän esille, sillä ainoastaan

---

²⁵⁷ Haastattelu 9.

²⁵⁸ Haastattelu 2.

²⁵⁹ Haastattelu 2.

²⁶⁰ Haastattelu 10.

itseään uskonnolliseksi evankelis-luterilaiseksi määritellyt haastateltava kertoi käyvänsä pääsiäisenä kirkossa. Pääsiäiskoristeita laitettiin runsaasti samanaikaisesti ajoittuvien iranilaisten juhlien vuoksi.

Ja sithän se menee usein samoihin aikoihin, kun on tuo eid [norouz]. Sit just senkin takia sitä ruohoa on laitettu kasvamaan. Sama ruoho kahteen kertaan.²⁶¹

Virpomisperinteessä on samankaltaisuutta charshanbeh surin kanssa, jolloin lapset kulkevat ovelta ovelle keräten karkkeja. Yhteisten perinteiden takia iranilaiset eivät kokeneet pääsiäisen viettoa lainkaan vieraaksi.

Joulu on suomalaisille erittäin tärkeää aikaa, mutta juhlaa ei ole olemassa islamilaisessa tai iranilaisessa perinteessä. Kahdessa muslimiperheessä joulunvietto ei keskittynytäkään koteihin, vaan puoliset kävivät vierailuilla suomalaisten sukulaisten luona. Näidenkin perheiden tapoihin kuului joulukorttien lähettäminen ja hyvän joulun toivotukset. Muissa perheissä joulua vietettiin perinteisin menoin, joihin kuuluivat joulukoristeet ja suomalainen jouluruoka. Eräs iranilaisista haastateltavista mainitsi esiintyneensä joulupukkina. Kuten pääsiäisenä, uskonnollisuus on sivuasiasa. Ainoastaan pääsiäisenä kirkossa käyvä haastateltava kertoi käyvänsä joulujumalanpalveluksessa. Iranilaiset haastateltavat jopa kritisoivat joulun kaupallisuutta, joka on syrjäyttänyt kristillisen puolen.

Joulu on niin materiaalinen.—Sen takia joskus ajattelen, että miksi suomalaiset pitävät joulua ollenkaan. Se on parempi, jos pitää joku muu päivä juhlaksi, ei sekoita uskonto sen kanssa. Se on vaan ostetaan, syödään enemmän ruokaa, juodaan lisää alkoholia.²⁶²

They actually don't think about the Jesus point of view, but it's more like the perfect Christmas tree and tradition.²⁶³

9.2 Suomalaisten juhlapäivien merkitys suomalais-iranilaisissa perheissä

Iranilaisilla haastateltavilla ei ollut kaikista suomalaisista juhlapäivistä tietoa, minkä vuoksi niitä vietetään. Pääsiäisestä ja joulusta tiedettiin niiden uskonnollinen merkitys, että päivät liittyivät jollain lailla Jeesukseen. Samoin vappu tunnistettiin työläisten juhlaksi. Iranilaisten haastateltavien täysipainoista osallistumista vappuun ja uuteen vuoteen esti kuitenkin juhliin liittyvä alkoholinkäyttö. Suurin osa haastateltavista on asunut niin kauan Suomessa, että

---

²⁶¹ Haastattelu 11.

²⁶² Haastattelu 1.

²⁶³ Haastattelu 9.

suomalaiset juhlapäivät ovat tulleet tutuksi. Iranilaiset haastateltavat eivät maininneet henkilökohtaista syytä suomalaisten juhlapäivien vietolle. Juhlapäiviä vietetään enimmäkseen suomalaisen puolison takia. Osa haastateltavista nauttii yhdessäolosta ystävien ja sukulaisten kanssa sekä juhlapäivän tuomasta ilosta ja rauhasta. Muuten päivien koettiin vain olevan osa suomalaista perinnettä ja niiden vietto kuuluu täällä elämiseen.

Suomalaisilla haastateltavilla perinteen ylläpito oli tärkeää. Moni kertoi kasvaneensa näiden juhlapäivien viettoon eikä niistä haluttu luopua. Joulun on suomalaisten suurimpia juhlia. Tämän vuoksi sen viettoon panostettiin, vaikka juhla oli alun perin tuntematon iranilaisille. Perinnettä haluttiin ylläpitää muslimiperheissäkin, joiden uskontoon joulu ei lainkaan kuulu.

Mä oon viettänyt lapsuudessani nää pääsiäiset ja joulut, niin niistä ei kannata sen takia, et vaikka hän haluaa, et lapset on muslimieja, niin tavallaan ettei luovuttais niistä, koska kuitenkin mun sukulaiset on kans suomalaisia ja mä oon kans viettänyt niitä.²⁶⁴

Erityisesti itsenäisyyspäivän isänmaallisuus koettiin tärkeäksi, sillä päivä on merkittävä osa Suomen historiaa. Vaikka monet kertoivat juhlapäivien vieton olevan enemmänkin tapa, he kokivat tärkeäksi jatkaa oman sukunsa perinteitä ja opettaa niitä lapsilleen. Suomalaisia juhlapäiviä vietettiin usein suomalaisen puolison perheen kanssa. Lasten ollessa pieniä juhlapäiviin kiinnitettiin erityistä huomiota esimerkiksi koristelemalla kotia yhdessä. Lasten kasvettua vanhempien tarve ylläpitää kaikkia suomalaisia juhlapäiviä väheni.

9.3 Islamilaisten juhlien vietto suomalais-iranilaisissa perheissä

Uskonnollisten juhlapäivien vietto aiheutti eniten hajontaa haastatteluissa. Näiden päivien muistaminen on suoraan verrannollista haastateltavan uskonnollisuuteen. Ainoastaan hartaaksi tai tavalliseksi muslimiksi itseään määritelleet haastateltavat viettivät näitä juhlapäiviä. Muslimiksi kasvatetut muistelivat, miten näitä päiviä on vietetty Iranissa heidän lapsuudessaan, mutta eivät halunneet tuoda tätä perinnettä Suomeen. Muslimiksi kasvatetuista kukaan ei viettänyt uskonnollisia juhlia. Kaikkina islamilaisina juhlapäivinä järjestetään ohjelmaa Helsingin

---

²⁶⁴ Haastattelu 4.

šiiamoskeijassa. Ramadanin ja muharramin aikana moskeijassa on päivittäin Koraanin lukua ja imaami eli rukousjohtaja pitää aiheeseen liittyviä luentoja. Profeetan syntymäpäivänä moskeijaan kokoonnutaan kuuntelemaan lausuntaa ja runoja. Hengellisten johtajien kuolinpäivien ja syntymäpäivien juhlinta aloitetaan yhteisellä rukouksella. Jokaista imaamia muistellaan yksilöllisin menoin, sillä imaamit olivat eläessään erilaisia. Yleensä imaamien elämä käydään läpi. Ajatolla Khomeinin kuolinpäivää vietetään moskeijassa myös yhteisen ohjelman ja ruokailun merkeissä. Vakituisen imaamin eli rukousjohtajan puuttuessa Helsingin šiiamoskeijassa on tärkeinä juhlapäivinä vierailevia imaameja. Šiialaisille ruoka kuuluu olennaisesti juhlaan, joten tarjoilu on juhlapäivinä runsas.²⁶⁵

Hartaaksi tai tavalliseksi muslimiksi itseään määritelleet pyrkivät toteuttamaan uskontoaan mahdollisimman hyvin. Kaikki kertoivat rukoilevansa säännöllisesti ja osa kävi moskeijassa perjantain rukoushetken aikana. Profeetta Muhammadiin ja imaameihin liittyviin juhlapäiviin liittyi myös moskeijassa käynti. Uskonnollisia päiviä vietettiin enimmäkseen kodin sijasta moskeijassa, jossa järjestettiin erilaisia päiviin liittyviä tapahtumia.

Meil on semmosii dia-show tai joku lyhytelokuva tai semmonen katotaan. – Mut yleensä ohjelmassa on aina, et joku puhuu tai parikin ihmistä saattaa puhuu ja eri kielillä: persiaks, suomeks ja arabiaks. Sitten on näit runoja tai lausuntaa ja sitten on näit lauluja.²⁶⁶

Eid ghadir eli päivä, jolloin profeetta nimesi Alin seuraajakseen, on huomattava moskeijassa vietettävä juhlapäivä. Ohjelma koostuu samoista elementeistä kuin muutkin moskeijassa vietettävät juhlat. Laulun ja diaesitysten lisäksi osallistujat järjestävät esityksiä tai pitävät puheita. Koska eid ghadir on erityisen merkityksellinen päivä šiialaisille, lapsille saatetaan ottaa lomaa koulusta.

Šiialaisille tärkeä kuukausi on surun kuukausi muharram. Tällöin moskeijassa järjestetään päivittäin erilaista perinteistä ohjelmaa, johon kuuluu muun muassa Koraanin lukua sekä Kerbelan tapahtumien läpikäyminen ja niiden merkityksen pohtiminen. Moskeijassa on yleensä myös ruokatarjoilua. Päivittäin muistellaan imaami Alin matkaa Kerbelaan ja hänen kokemuksiaan. Muharram päättyy moskeijassa vietettävään arbain-juhlaan.

Laitetaan mustat vaatteet, ei kuunnella musiikkia, ei katota telkkaria. Tullaan moskeijaan.²⁶⁷

Olen kerran päässyt osallistumaan Helsingin šiiamoskeijassa Alin kuoleman muistoksi järjestettyyn ashura-juhlaan. Naisten ja miesten tilat oli jaettu verholla.

---

265 Resalat-yhdyskunta 2004-2007.

²⁶⁶ Haastattelu 2.

²⁶⁷ Haastattelu 2.

Naiset itkivät kovaan ääneen samoin heidän mukanaan olevat lapset. Samalla he löivät kättään rinnalleen. Miesten puolella liikuttiin ympyrässä itkien ja rintaansa lyöden. En ole nähnyt, että kenelläkään olisi Suomessa tapana ruoskia itseään ketjulla tai muilla vahingollisilla esineillä. Sydämelle lyöminen on ennemminkin symbolinen ele ja esitykseen kuuluu rytmikäs tanssi. Ashuran aikana ihmisten suru oli käsinkosketeltavaa.

Hartaat ja tavalliset muslimit noudattavat islamilaisia ruokasäädöksiä. Ramadanin aikana he pyrkivät paastoamaan oman vointinsa mukaan. Samoin perheiden lapset paastosivat kykyjensä mukaan. Paasto koettiin ajaksi hiljentyä ja pohtia uskoa. Paasto on kokonaisvaltainen kokemus. Se on aikaa, jolloin ihminen pyrkii parempaan olemalla ystävällinen ja lukemalla ahkerasti Koraania. Vuonna 2007 paastoaminen onnistui vielä Suomen auringonnousun ja –laskun mukaan, mutta kesään sijoittuva paastokuukausi on ongelmallinen Suomen muslimeille. Jotkut ovatkin siirtyneet noudattamaan Mekan aikaa paastotessa. Ramadan päättyy iloisella juhlalla eid-e fetr. Moskeijan rukoushetken jälkeen perheet suuntaavat ulos syömään herkkuja.

Ramadanin lopussa lapset voi saada jotain lahjoja. Mennään syömään sit jonnekin ravintolaan.²⁶⁸

Muslimit, jotka eivät enää vietä aktiivisesti uskonnollisia juhlia, muistivat ramadanin aikaa lapsuudessaan. Islamilaisessa valtiossa ramadanilla on erityinen merkitys yhteisön elämäntavoille.

During the day the most boring time there can be outside. You can't do anything. – But in the evening it's really nice atmosphere. Families are coming out, we play football outside, this kind of night activity.²⁶⁹

Jokaisen muslimin velvollisuutena on tehdä pyhiinvaellus kerran elämänsä aikana. Suomesta käsin pyhiinvaelluksen tekeminen on vaikeaa, sillä iranilaisia ryhmämatkoja ei järjestetä. Yksi haastateltavista kertoi käyneensä pyhiinvaelluksella irakilaisryhmän kanssa ja toinen suunnitteli matkaa muissa Pohjoismaissa asuvien iranilaisten kanssa. Uskoaan aktiivisesti toteuttaville muslimeille pyhiinvaelluksen suorittaminen on tärkeä asia.

Se oli mun elämäni paras matka.²⁷⁰

Uhrijuhlan eli eid ghorbanin kunniaksi moskeijassa on rukoushetki sekä erityistä päivään liittyvää ohjelmaa. Imaamin puheen lisäksi ohjelmaan kuuluu runonlausuntaa, lauluja ja muita puheita.

---

²⁶⁸ Haastattelu 4.

²⁶⁹ Haastattelu 9.

²⁷⁰ Haastattelu 2.

9.4 Islamilaisten juhlapäivien merkitys suomalais-iranilaisissa perheissä

Islamilaisissa juhlapäivissä on sekä henkilökohtainen että kasvatuksellinen ulottuvuus. Uskonnolliset päivät tarjoavat muslimeille mahdollisuuden kokea henkisiä elämyksiä ja kasvaa uskossaan. Samalla oma jumalasuhte arvioidaan. Šiialaisten omat juhlapäivät sitovat yhteisön jäseniä ja tarjoavat yksilölle yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämän vuoksi moskeijalla on tärkeä rooli juhlapäivien vietossa. Islamilaisten juhlapäivien perimmäisenä tarkoituksena on vahvistaa yksilön uskonnollisuutta.

He made you and what you are eating, drinking, everything. You should have some duty about things.²⁷¹

Se [islam] antaa mulle sellaisen niinku ohjenuoran ja sellaisen päämäärän mihkämä tähtään.²⁷²

Muslimiperheissä lasten uskontokasvatus koettiin merkitykselliseksi.

Vanhemmat haluavat vahvistaa lapsen omaa uskontoa ja identiteettiä opettamalla heille juhlapäiviin liittyviä perinteitä. Haastateltavat halusivat kertoa lapsilleen omasta uskonnostaan, mutta samalla myös tarjota valinnanmahdollisuuden.

Kukaan haastateltavista ei pakottanut lapsiaan osallistumasta islamilaisiin juhliin, mutta lapset nauttivat saadessaan olla mukana eri tapahtumissa.

Meille on tärkein, et lapset ymmärtävät mejän uskonto ja kulttuuri. Minusta se on velvollisuus vanhemmille, että me opetetaan niille. Sitten se on niiden oma vapaa mieli, että haluisko ne viettää myöhemmin tai ei mitään.²⁷³

Perheissä, joissa molemmat vanhemmat eivät ole muslimeja, lasten uskontokasvatus on vaikeampaa. Vanhemmat joutuvat pohtimaan, miten tärkeänä he pitävät omaa uskonnollisuuttaan ja missä määrin he haluavat välittää sitä lapsilleen. Pienemmille lapsille uskonnosta voidaan puhua yleispätevästi erottelematta kristinuskkoa ja islamia. Turvallisuudentunteen luominen on vanhempien ensisijainen päämäärä. Lasten kasvettua vanhemmat haluavat tarjota heille mahdollisuuden oppia erilaisia uskontoja suosimatta mitään toisen kustannuksella. Koulussa lapselle on valittu mahdollisuuksien mukaan elämäkatsomustieto. Haastattelemissani sekauskoisissa perheissä uskonnolla ei ole ollut yksilölle niin vahva merkitys, etteikö siitä oltaisi valmiit joustamaan tarpeen tullen.

I want to teach them human values. I want to raise them in a way that they respect others; they don't have this kind of judgement to different religions and different cultures.²⁷⁴

---

²⁷¹ Haastattelu 5.

²⁷² Haastattelu 2.

²⁷³ Haastattelu 1.

9.5 Iranilaisten juhlien vietto suomalais-iranilaisissa perheissä

Kun näet, [että] kaikki muut juhlivat, sinäkin juhlit silloin.²⁷⁵

Iranilaisten juhlien viettäminen on haaste Suomessa. Suomalaisessa yhteiskunnassa vuodenajat ja kalenterijärjestelmä eroavat Iranista, joten näiden juhlapäivien ylläpitämiseen on nähtävä vaivaa. Etninen yhteisö muistuttaa yksilöä alkuperäisestä kulttuuristaan, mutta pienemmällä paikkakunnilla sellaista ei välttämättä löydy. Iranilaisissa juhlissa ystävien ja sukulaisten kanssa yhdessä oleminen on tärkeää. Yhteisön puuttuessa perheet jäävät pakon edestä yksin ylläpitämään iranilaista kulttuuria. Monet perheet mainitsivat aikaisemmin viettäneensä useita kansallisia juhlapäiviä, mutta Suomessa ne ovat jääneet yhteisön tuen puuttumisen takia. Iranilainen uusi vuosi on ainoa juhla, josta yksikään haastatteleistani perheistä ei ole halunnut luopua.

Kyllä siellä [Iranissa] enemmän juhlitaan. Niin sanottu maassa maan tapa. Tätä on haaste ottaa se kaikki tavat tänne Suomeen. Täällä eletään niin kuin suomalaiset.²⁷⁶

Iranin islamilaisen vallankumouksen juhlapäivät olivat vaikea tutkimusaihe. Jotkut haastateltavat eivät halunneet kertoa pakolaisuuteen johtaneista kokemuksistaan. Koin, että näiden juhlapäivien läpikäyminen vaikuttaisi negatiivisesti haastatteluihin. Huttunen vahvisti omassa tutkimuksessaan ajatukseni. Hänen mukaansa maahanmuuton syyt eivät ole yhdentekeviä. Lähtömaa on paikka, jota muistellaan lämmöllä tai pelolla.²⁷⁷ Tämä vaikuttaa olennaisesti siihen, haluaako maahanmuuttaja ylläpitää muistoa lähtömaahan juhlakulttuurin avulla. Varsinkin näissä poliittisesti merkittävissä päivissä saattaa olla sellaista latautuneisuutta, josta ei haluta puhua. Sen sijaan olen itse osallistunut Iranin suurlähetystön järjestämään vallankumouksen vuosijuhlaan, joten kuvailen oman kokemukseni perusteella tämän juhlapäivän vieton Suomessa. Osa haastatelluista on osallistunut tähän juhlaan. Suurlähetystön vastaanottoon kutsutaan yleensä iranilaisia, mutta toisinaan kulttuurisuhteiden edistämiseksi mukana on suomalaisia vaikuttajia. Mitään ohjelmaa ei ole, vaan kyseessä ovat cocktail-tyyppiset kutsut, joissa seurustellaan vapaasti muiden kanssa. Suurlähettiläs on vaimonsa kanssa paikalla koko illan ja tarjoilu on runsas. Nähdäkseni juhlien pääasiallinen tarkoitus on viettää yhdessä aikaa muiden

---

²⁷⁴ Haastattelu 9.

²⁷⁵ Haastattelu 7.

²⁷⁶ Haastattelu 7.

²⁷⁷ Huttunen 2002. 345.

iranilaistaustaisten seurassa. Poliittisesti latautuneiden merkkipäivien tutkiminen osoittautui tällä kertaa tuloksettomaksi. Suomessa näillä päivillä ei ole yhtä suurta merkitystä kuin alkuperäisissä kontekstissaan, jossa tapahtumat ovat vaikuttaneet nyky-Iranin olosuhteisiin.

Mehregan oli ainoa juhla, jota ei vietetty yhdessäkään perheessä. Iranilaisille puolisoille päivä oli tuttu, kun taas suomalaisille se oli tuntematon. Puolisot kertoivat keskustelleensa iranilaisten juhlapäivien merkityksestä, mutta tämä uuden vuoden syksyinen vastine ei ole ilmeisesti tullut esiin. Yhden haastateltavan mukaan mehregan on ajan myötä menettänyt merkityksensä eikä päivää hänen mukaansa vietetä enää lainkaan.

Charshanbeh suri ja yalda ovat päiviä, joiden vietto unohtuu usein haastateltavilta. Perinteitä halutaan ylläpitää, mutta molempien päivien juhlinta on epäsäännöllistä. Yaldan merkitys hämärtyy Suomessa, jossa on paljon pitkiä ja pimeitä talviöitä. Iranilaiset ovat olleet aktiivisia muistuttamaan puolisoitaan yaldasta, mutta sitä ei kuitenkaan vietetty suurimmassa osassa perheissä. Ainoastaan yksi perhe kertoi viettävänsä juhlaa säännöllisesti. He kokoontuivat yhteen syömään pähkinöitä ja kertomaan tarinoita. Yksi haastateltavista kertoi, että hänen lapsuudessaan Iranissa vuokrattiin elokuva ja valvottiin hieman myöhempään, mutta ei mitään sen kummempaa. Tämän haastateltavan perheessä yaldaa ei vietetä nykyään lainkaan. Charshanbeh suriin haastateltavat suhtautuivat huumorilla. Tulen yli hyppiminen vaikutti suomalaisista puolisoista huvittavalta perinteeltä ja osa kertoi naureskellen häpeävänsä puolison harrastaessa tätä lasten kanssa. Yaldan ollessa perhekeskeinen juhla, charshanbeh suria vietetään ystävien tai muun yhteisön kanssa. Charshanbeh surin muistaminen on jäänyt Suomessa vähemmälle, sillä sitä on ollut mahdollista juhlaa ainoastaan perheen kesken. Haastateltavat olivat sytyttäneet ulkona pieniä tulia tai sisällä tuikkuja ja yrittivät ilotella keskenään. Yksi perhe, joka ei vietä Suomessa charshanbeh suria, juhli päivää ulkomailla asuessaan. Tämän johtui ympärillä olevan yhteisön vaikutuksesta.

Siellä oli opiskelijapiiri, et usein järjestettiin semmonen järven rannalle. Me tehtiin ne tulet ja siel oli paljon porukkaa ja hypittiin niiden tulien yli ja laulettiin. Se oli kivaa, siellä ringissä mentiin ja laulettiin.²⁷⁸

Norouz eli uusi vuosi oli haastateltaville iranilaisista juhlista tärkein ja sitä vietettiin kaikissa haastatelluissa perheissä. Norouzin merkityksen puolesta

---

²⁷⁸ Haastattelu 8.

puhuu se, että suomalaisetkin haastateltavat kertoivat odottavansa päivää innoissaan.

Siinä on kauniita perinteitä. Paljon kaikkee hyvää, mitä mäkin haluan, et mun lapset oppii.²⁷⁹

Perheet valmistautuvat etukäteen hankkimalla iranilaista ruokaa ja seitsemän esinettä uudenvuodenpöydälle. Myös munia koristellaan. Haastateltavien mukaan Haji Firuz on Iranissa nykypäivänä harvinainen näky, eikä hän ole saapunut Suomeen ollenkaan. Suomalaisille haastateltaville Haji Firuz oli täysin tuntematon, iranilaisista yksi halusi aloittaa perinteen lastensa vuoksi.

I've been explaining that there's this like Santa Claus. It's really looked like Santa Claus: long white beard, glasses and white hair and some hat and a bit in the stomach. Very kind, warm, very similar actually.²⁸⁰

Perheiden uudenvuodenpöydällä oli muun muassa kultakala, ruohoa, hyasintti, peili ja kynttilöitä. Joissain perheissä pöydälle laitettiin Koraanin sijasta Hafizin runokirja. Lapsille ostetaan lahjoja ja perhe saattaa käydä ulkona syömässä. Osa haastateltavista syö kotonaan perinteisen iranilaisen aterian, johon kuuluu yrttiriisiä kalan kera. Lisäksi tarjolla on karamelleja ja makeita leivonnaisia. Norouzin aikana perheet vierailivat ystävien luona tai soittivat Iraniin sukulaisilleen kertoakseen uuden vuoden toivotukset. Iranin tapahtumia saatetaan myös seurata televisiosta sen selvittämiseksi, milloin vuosi tarkalleen vaihtuu. Juhlinta on norouzina iloisen riehakasta ja olen kerran päässyt seuraamaan kulttuurikeskus Caisassa järjestettyjä juhlia. Illan aikana kuunneltiin musiikkia, katsottiin esityksiä ja tanssittiin lähes koko ajan. Iranilaiseen tapaan tarjolla oli ruokaa ja luonnollisesti seitsemällä esineellä koristeltu juhlapöytä. Tärkeintä oli mahdollisuus kokoontua yhteen tuttavien kanssa, sillä joka puolella kuului riemunkiljahduksia ystävien tavatessa toisiaan. Norouzin ja pääsiäisen perinteet ovat hyvin samankaltaisia. Juhlat ajoittuvat samoihin aikoihin ja perinteisiin kuuluvat munien värjäys ja ruohon kasvattaminen. Virpomisperinne muistuttaa hieman ennen norouzia vietettävää charshanbeh suria, jolloin lapset kiertävät keräämässä karkkeja. Näiden yhdenkaltaisuuksien takia päivä oli merkittävä osa kaikkien haastateltavien juhlakulttuuria.

Sizdah bedar lopettaa uuden vuoden juhlinnan, mutta sen viettäminen ei ole yhtä suosittua kuin norouzin. Suurimman esteen aiheuttaa Suomen kylmä kevät. Pakkaskelillä on hankalaa mennä puistoon piknikille. Norouziksi istutettu ruoho saatetaan käydä viemässä pois. Tämä on lapsille tärkeä

---

²⁷⁹ Haastattelu 2.

²⁸⁰ Haastattelu 9.

perinne, joten vanhemmat yrittivät parhaansa mukaan toteuttaa sitä. Iranilaisille haastateltaville päivä on tärkeä, joten sitä on yritetty ylläpitää olosuhteista huolimatta.

Hän ei oo siitä halunnut luopua. Varsinkin nyt noiden lasten kanssa on, niin sit ollaan jollain lailla yritetty viedä [ruoho] johonkin ja sitten ollaan käyty katsomassakin jonkun ajan päästä, et onks se vielä paikalla.²⁸¹

9.6 Iranilaisten juhlien merkitys haastateltaville

Tärkein syy juhlapäivien viettämiselle on halu ylläpitää iranilaista kulttuuria. Monet haastateltavat korostivat, miten paljon heille merkitsee, että lapset tutustuvat heidän kulttuuriinsa. Lapsille kerrotaan koulussa suomalaisista juhlapäivistä, joten haastateltavat halusivat heidän oppivan myös iranilaiseen kulttuuriin kuuluvia perinteitä.

Oon iloinen, jos ne [lapset] muistaisivat mun jälkeen tämmösiä.²⁸²

Iranilaisten juhlapäivien lisäksi persian kielen opettaminen oli haastateltavien mielestä tärkeää.

Meidän lapset kasvaa samaan aikaan molemmissa kulttuurissa. Ei me tingitä Iranin kulttuurista eikä Suomen. Mielestäni tää on rikkaus. Ne puhuu mun kanssa persian kieltä ja äidin kanssa suomen kieltä ja melkein kaikki kulttuurijutut muistaa.²⁸³

Lasten kasvaessa kaksikulttuurisissa perheissä heidän on tarpeellista tutustua molempien vanhempiensa taustaan, jotta he voisivat tuntea omat juurensa ja ymmärtää itseään paremmin.

Musta se on tärkeet meidän lapsille, et ne ei oo yksin sen omien tapojen ja kulttuurin kanssa, vaan siinä tulee ne muut mukaan kanssa ja se vahvistaa niiden omaa uskontoa ja identiteettiä.²⁸⁴

Henkilökohtaisia syitä iranilaisten juhlapäivien viettämiseen oli muutamia. Monet mainitsivat tapojen ja perinteiden ylläpitämisen tärkeyden. Omista juuristaan ei haluta luopua.

Meille on molemmille perinteet tärkeitä, että me halutaan viettää juhlapäiviä. Kumpikin tuo omasta lapsuudesta ja taustasta niitä perinteitä.²⁸⁵

Juhla tuo aina iloa elämään, joten iranilaiset juhlat toivat lisää mahdollisuuksia perheen yhdessäoloon. Mahdollisuus jakaa yhteistä juhlaa ystävien kanssa koettiin

---

²⁸¹ Haastattelu 8.

²⁸² Haastattelu 7.

²⁸³ Haastattelu 7.

²⁸⁴ Haastattelu 2.

²⁸⁵ Haastattelu 8.

tärkeäksi. Juhla antaa syyn kokoontua ja seurustella muiden kanssa. Suomalaiset puoliset arvostivat iranilaista juhlakulttuuria. Erityisesti norouz koettiin hyvin samanlaiseksi kuin pääsiäinen, joten sen viettäminen tuntui luonnolliselta. Norouz on Iranissa vietettävistä päivistä merkittävin ja sen juhlinta jatkuu maantieteellisestä sijainnista huolimatta. Pitkään yhdessä olleet haastateltavat kokivat kaikkien perheissä vietettyjen juhlien olevan osaa perheen yhteistä perinnettä.

Tavallaan se kuuluu minunkin perinteeseen, että niin monta vuotta niitä on vietetty.²⁸⁶

10. KOKEMUKSET SUOMALAISESTA JA IRANILAISESTA KULTTUURISTA SUOMALAIS-IRANILAISISSA PERHEISSÄ

Tutkiakseni haastateltavien kokemaa akkulturaatioprosessia selvitin, mitä mieltä he olivat omasta ja puolisonsa kulttuurista. Mitä asioita he arvostivat tai vieroksuivat? Vastausten perusteella arvioin haastateltavien sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Berryn akkulturaatioteorian mukaan yksilön akkulturaatioasenne paljastuu tutkimalla hänen halunsa säilyttää oma identiteettinsä ja kulttuurinsa suhteessa haluun ylläpitää yhteys valtaväestöön.²⁸⁷ Berryn ajatusten pohjalta muokkasin haastateltavistani alla olevan mallin paljastaakseni asioita, joita he arvostivat tai vieroksuivat iranilaisessa ja suomalaisessa kulttuurissa.

---

²⁸⁶ Haastattelu 11.

²⁸⁷ Berry 2006. 34-35.

	IRANILAINEN KULTTUURI	SUOMALAINEN KULTTUURI
positiiviset asiat	<ul style="list-style-type: none"> - uskonnollisuus - ei tiukka uskonnollisuus - perhearvoista kumpuava yhteinen moraal - miesten ja naisten erotelu (säilyttää perhearvot) - huumorintaju - vilkas sosiaalinen elämä - toisten ihmisten kunnioitus - sydämellisyys - ystävällisyys - vankka tukiverkko: toisista huolehtiminen ja auttaminen - ihmisten läheisyys - lapsikeskeisyys - ihmisten lämpö - tunteiden näyttäminen - asioiden jakamisen helppous - mahdollisuus kommunikoida omalla kielellä - kielen oppimisen helppous - empaattinen suhtautuminen ulkomaalaisiin - ruoka - lämmin ilma - kulttuuri- ja taideperintö 	<ul style="list-style-type: none"> - rehellisyys - rauhallisuus - luonnon arvostaminen - läheinen yhdessäolo juhliissa - asioista puhuminen toista loukkaamatta - vapaus, itseilmaisumahdollisuudet - toimiva yhteiskuntajärjestelmä, sääntöjä noudatetaan - hyvä kesä - kova työmotivaatio
negatiiviset asiat	<ul style="list-style-type: none"> - epärehellisyydellä pärjääminen "fiksu paha" - liian tiukka ja kontrolloiva perheyhteisö - liika intohimo ja tunteellisuus - asioita ei sanota suoraan - asioiden sanominen liian suoraan - byrokratian hankaluus 	<ul style="list-style-type: none"> - alkoholinikäyttö - seksuaalinen vapaus - perheiden hajoaminen - työkyky, vaikea lähestyä - pieryniteliäisyyden tukahduttaminen - arvojen rappeutuminen - itsekyky - ihmisten yksinäisyys - tunteita ei näytetä, hiljaisuus - individualismin korostaminen, ei saa olla riippuvainen muista - asioiden kalleus - huonot työllistymismahdollisuudet koulutusta vastaaviin töihin - huonot suomen kielen opiskelumahdollisuudet - ulkomaalaisen vaikea omaksua kulttuuri

Kaksikulttuurisessa parisuhteessa on omat haasteensa. Haastateltavat olivat selvästi joutuneet pohtimaan suhteensa aikana, miten kaksi erilaista kulttuuria yhdistetään toimivaksi perheeksi. Vastaukset olivat harkittuja ja haastateltavat punnitsivat myös oman kulttuurinsa negatiiviseksi kokemansa asiat.

Iranilaisissa arvostettiin ennen kaikkea heidän sosiaalisuuttaan. Ihmissuhteet ovat läheisiä ja tunteista kommunikointiin avoimesti. Iranilaiset kuvattiin sydämellisiksi, ystävällisiksi ja auttavaisiksi. Ihmisten huumorintaju ja iloisuus erosivat jyrkästi synkistä suomalaisista. Iranilaisessa yhteiskunnassa vallitsevia arvoja arvostettiin. Uskonnollinen ympäristö ja tiivis perheyhteisö piti huolta siitä, että yksilö ei toimi moraalisesti arveluttavasti. Toisaalta iranilaisia ei nähty täysin puhtoisina, sillä Iranissa ei haastateltavien mielestä pärjää liiallisella rehellisyydellä. Asioilla on aina kaksi puolta. Perheyhteys ja liian tiivis yhdessäolo saatettiin kokea myös painostavana. Avoimuus voi muuttua suorapuheisuudeksi, jossa asiat ilmaistaan toisia loukkaavasti. Iranilaisten ihmisten luonteen lisäksi positiivisina asioina nähtiin iranilainen ruoka ja rikas historia. Kielellä on tärkeä merkitys iranilaisten haastateltavien elämässä, sillä he kaipasivat mahdollisuutta tulla ymmärretyksi äidinkielellään. Iranissa vallitsevaa uskonnollisuutta arvostettiin eri tavalla. Haastateltavat puhuivat toisaalta uskonnollisen ilmapiirin puolesta, kun taas erityisesti suomalaiset arvostivat

puolisossaan sitä, että tämä ei ollut tiukan uskonnollinen. Suomalaisten ei-muslimien mielestä iranilaisten uskonnollisuus oli suhteellisen vapaamielistä.

Suomalaisia kuvattiin rehellisinä ja rauhallisina ihmisinä, jotka ovat ahkeria tekemään työtä. Suomalaisten kanssa tunteet eivät kuumene, sillä keskustelua voi käydä osapuolia loukkaamatta molemminpuolisen kunnioituksen vallitessa. Eniten kiitosta sai suomalainen luonto, jonka äärellä iranilaisetkin haastateltavat kokivat rauhaa. Yhteiskunnalliset rakenteet todettiin toimiviksi ja kansalaiset noudattivat yhteisiä sääntöjä. Toisaalta ulkomaalaispalvelujen kehittämistä kaivattiin, sillä haastateltavilla oli vaikeuksia päästä kielikursseille. Ilman suomen kielen taitoa työllistymismahdollisuudet heikkenivät entisestään. Suomessa korostetaan voimakkaasti yksilönvapautta ja individualismia. Näitä arvoja ei nähty pahana, kunhan niissäkin säilyy kohtuus. Liiallinen vapaus johtaa yhteiskunnalliseen rappeutumiseen ja perheiden hajoamiseen. Seksuaalinen vapaus nähtiin huolestuttavana ilmiönä, sillä ihmiset eivät avioidu ja perusta perheitä. Individualismin myötä ihmiset jäävät yksin ja syrjäytyvät. Suomalaisten ylenmääräistä alkoholinkäyttöä arvosteltiin kovin sanoin. Suomalainen kulttuuri näyttäytyy vaikeasti lähestyttävänä ulkomaalaiselle, mutta päästyään sen sisälle hän huomaa, että suomalaiset ovatkin lämpimiä ja toisistaan välittäviä ihmisiä.

Haastateltavat eivät kokeneet omaa kulttuuriaan paremmaksi kuin puolison, vaan halusivat löytää tasapainon korostaen molempien kulttuurien positiivisiksi kokemansa seikat. Tällainen asenne kertoo akkulturaatioprosessin tuloksen olleen puolisoitten integroituminen toistensa kulttuuriin.

Mä oon aina sanonut lapsille, että te olette suomalaisia sekä iranilaisia. – Mitä on hyvä otetaan, mitä on hyvä jompikumpista kulttuurista.²⁸⁸

10.1 Akkulturaatioprosessin tulos

Suomessa on suhteellisen vähän mahdollisuuksia ylläpitää iranilaisia kulttuurillisia traditioita. Suomalainen kulttuuri vaikuttaa Suomen iranilaisten elämään huomattavasti enemmän kuin iranilainen. Iranilaisten haastateltavien kohdalla ei kuitenkaan ole tapahtunut täydellistä länsimaalaistumista. Kaikki

---

²⁸⁸ Haastattelu 1.

haastateltavat osallistuivat jollain tasolla suomalaiseen kulttuuriin, mutta he kokivat tärkeäksi myös oman kulttuurinsa vaalimisen. Assimilaation sijasta tapahtunut integraatio oli eriasteista. Vain osa haastateltavista hallitsi suomen kielen eikä suomalaisten juhlakulttuurin ymmärrys ollut täydellistä. Innostus osallistua suomalaisiin juhliin vaihteli, vaikka suomalaisen puolison suvun perinteisiin tutustuttiin mielellään. Suomalaisen elämänrytmin omaksumisesta kertoo myös ruokavalion muutos, sillä kolme perhettä ei noudattanut islamin ruokasääntöjä. Sen sijaan alkoholin liiallista käyttöä ihmeteltiin. Haluttomuus ottaa osaa runsaasti alkoholia sisältäviin juhliin esti osaltaan iranilaisten täysipainoista osallistumista suomalaiseen juhlakulttuuriin. Iranilaisten kiinnekohtia Suomeen olivat puolison ja tämän perheen lisäksi työ, joka mahdollisti muihin suomalaisiin tutustumisen. Uskonnollisessa yhteisössä toimivat suomalaiset muslimit tarjosivat myös mahdollisuuden oppia suomalaisesta kulttuurista lisää.

Iranilaiset ovat saapuneet Suomeen pääasiassa puolisonsa takia. Kukaan haastateltavista ei ollut valinnut Suomea erityiseksi määränpääksi. Lähes kaikki haastateltavista olivat tutustuneet puolisoonsa ulkomailla ja pariskunta muutti myöhemmässä vaiheessa Suomeen. Avioliiton seurauksena tapahtunut maahanmuutto lisäsi iranilaisten riippuvuutta suomalaisesta puolisostaan. Vieras ympäristö ja kielitaidon puute sekä välittömien kontaktien katkeaminen iranilaisten omiin ystäviin ja sukulaisiin voivat kaikki osaltaan aiheuttaa stressiä ja haitata akkulturoitumista. Toisaalta puolison tuki nopeutti osaksi yhteiskuntaa tuleamista. Kielellisen avun lisäksi puolison sukulaisten ja ystävien kautta kontakti suomalaiseen kulttuuriin oli alusta alkaen laaja.

Etnisellä ryhmällä oli merkitystä haastateltujen iranilaisten elämässä. Iranilaistaustaiset ystävät tai uskonnollinen yhteisö tukivat positiivisella tavalla akkulturaatiota. Etninen ryhmä tarjosi tukiverkon uudessa ympäristössä sekä mahdollisuuden kommunikoida luontevasti haastateltavien äidinkielellä. Juhlakulttuurin ylläpitämisessä ilmeni, että etnisen yhteisön puuttuessa juhlia vietettiin pienemmässä mittakaavassa tai niiden juhliminen loppui kokonaan. Haastateltavat kaipasivat etnisen ryhmän järjestämiä juhlia lisää. Kulttuurikeskus Caisassa pidettyyn norouzin juhlintaan osallistui satoja iranilaisia ja suomalaisia.

Iranilaisen puolisonsa vuoksi suomalaiset haastateltavat kävivät jonkinasteisen akkulturaatioprosessin läpi. He pohtivat omaa kulttuuriaan suhteessa puolisoonsa ja omaksuivat joissain tapauksissa uusia tapoja iranilaisesta

kulttuurista. Heidän juhlakulttuurinsa rikastui uusilla perinteillä. Kulttuurin omaksumisen lisäksi persian kielen oppiminen koettiin tärkeäksi. Puolisoiden välinen rakkaus johti haluun tutustua aktiivisesti toiseen kulttuuriin, jotta kaksi ihmistä voisi oppia ymmärtämään toisiaan paremmin.

”Syksyllä keräsin kaikki suruni ja hautasin ne puutarhaani. Ja kun huhtikuu saapui ja kevät tuli vihkimään maan, puutarhassani kasvoi kauniita kukkia, erilaisia kuin kaikki muut. Ja naapurini tulivat katsomaan niitä ja sanoivat kaikki minulle, ”Kun syksy jälleen tulee, etkö antaisi meille näiden kukkasten siemeniä saadaksemme niitä omiin puutarhoihimme?”²⁸⁹

11. JOHTOPÄÄTÖKSIA SUOMALAIS-IRANILAISTEN PERHEIDEN JUHLAKULTTUURISTA

Vuorovaikutus vähemmistön edustajan ja valtakulttuurin välillä johtaa muutokseen akkulturaatioprosessissa. Vähemmistöryhmän kulttuuri vaikuttaa enemmistöryhmään vähemmän, mikä korostui juhlapäivien vietossa. Suomalaisia juhlapäiviä vietettiin määrällisesti enemmän kuin iranilaisia tai islamilaisia. Samoin vähemmistöryhmien juhlissa saattoi olla vaikutteita valtakulttuurista. Rituaalit muuttuvat aikansa tarpeita vastaaviksi. Niiden muuttumattomuus on vain näennäistä, sillä perinteet muokkautuvat kulloisenkin tarpeen mukaan.

Rituaalien kautta iranilaiset pääsevät osallisiksi suomalaista kulttuuria ja kokevat kuuluvuutta suomalaiseen yhteiskuntaan. Rituaalit auttavat oman kulttuurin ylläpitämisessä etnisen yhteisön tuella. Iranilaisten lapsuudessa opittua traditiota ei toisteta Suomessa sellaisenaan, vaan juhlakulttuuri on saanut uusia uniikkeja muotoja. Iranilaisena juhlapäivänä tarjottava ruoka saattoi olla suomalaista ja charshanbeh suria vietettiin perheen kesken kotona tuikkujen yli hyppien. Sizdah bedarina ruoho viedään ulos pakkaseen, jonne on mahdotonta jäädä piknikille. Norouzin ja pääsiäisen samankaltaiset rituaalit ovat johtaneet näiden juhlien korostumiseen suomalais-iranilaisissa perheissä.

---

²⁸⁹ Gibran 1982. 74.

Yhteisön puuttuminen on jättänyt iranilaiset viettämään näitä juhlia kotonaan perheen kesken. Etnisen ryhmän kaipuu korostui vähemmistöryhmän omien juhlapäivien vietossa. Näitä juhlapäiviä haluttiin viettää oman ryhmän jäsenten kanssa. Tukea haettiin Iranissa asuvilta sukulaisilta, joihin oltiin yhteydessä juhlien aikoina. Samoin satelliittitelevisiion välityksellä seurattiin Iranin tapahtumia ja juhlien viettoa Iranissa. Olen viitannut etnisellä ryhmällä tässä tutkimuksessa sekä iranilaiseen että šiialaiseen yhteisöön. Käsitteen hankaluus piilee siinä, että iranilaisilla ei ole Suomessa yhtä selkeää ryhmää, johon he kuuluvat. Moskeijassa käyvät saavat eniten tukea kanssautskoviltaan, kun taas muiden iranilaisten etnisenä ryhmänä toimivat iranilaiset ystävät.

Uskonnollisissa rituaaleissa oli havaittavissa traditionalisointia, sillä nämä nojasivat vahvemmin perinteeseen. Uskonnollisiin juhliin sisältyi huolellisesti suoritettavia rituaaleja, jotka toistuvat vuosittain. Rituaalinen rukous on osa uskonnollisia juhlia, samoin merkkihenkilöiden elämäntapahtumien muistaminen. Paasto ja pyhiinvaellus ovat islamissa ritualisoituja toimintoja, sillä niihin osallistuvan on noudatettava tarkkoja riittejä. Uskonnollisen toiminnan päätavoite on Allahin miellyttäminen. Yksilö kokee uskonnollisten juhlapäivien avulla henkistä hyvinvointia ja sosiaalista yhdessäoloa. Suomessa uskonto pyritään pitämään erillään muusta yhteiskunnallisesta toiminnasta. Haastateltavat olivat omaksuneet tällaisen ajattelutavan. He eivät nähneet uskonnollisuutta kristillisissä juhlissa, vaan saattoivat viettää niitä uskonnosta välittämättä. Iranissa vallitseva uskonnollinen ilmapiiri ei vaikuttanut haastateltavien elämäntapaan Suomessa.

Suomalaisista juhlapäivistä iranilaiset osallistuivat mielellään vahvistavasti vaikuttavaan juhlakulttuuriin, kuten joulun ja pääsiäisen viettoon. Sen sijaan yhteisön normien vastaista toimintaa edistäviä juhlia, joissa juotiin esimerkiksi paljon alkoholia, karsastettiin. Iranilaiset eivät olleet täysin suomalaistuneita, joten he kokivat ajatuksen normien vastaisesta toiminnasta vieraaksi. Akkulturaatioprosessin tulos ei näin ollen ollut assimilaatio. Haastattelujen perusteella selvisi, että vähemmistöryhmät eivät juhloneet valtaväestön juhlia pelkästään keskenään. Vähemmistöryhmälle suunnattuja tapahtumia saatettiin järjestää, kuten itsenäisyyspäivän vietto moskeijassa, mutta vähemmistöryhmän jäsenet juhlivat pääosin suomalaisia juhlia puolisonsa sekä suomalaisten sukulaisten kanssa.

Yksinomaan juhlakulttuurin perusteella on vaikea tehdä arvioita haastateltavien integroitumisesta. Haastateltavien kokemukset suomalaisesta ja iranilaisesta kulttuurista vaihtelivat. Yhteistä niille oli, että kaikki haastateltavat löysivät molemmista kulttuureista positiivisia ja negatiivisia puolia. Omaa kulttuuria ei arvostettu toisen kustannuksella, vaan siihen osattiin suhtautua kriittisesti. Tällaisen prosessin läpikäyminen edistää yksilön akkulturaatiota. Oman kulttuurin uudelleenarvioiminen on johtanut puolisoja uusien kommunikaatiomuotojen löytämiseen. Suomalaisilla on opittavaa iranilaisten kyvyssä ilmaista avoimesti tunteitaan. Iranilaiset puolestaan kehuvat suomalaisten rehellisyyttä ja haluavat lastensa omaksuvan tämän. Kulttuurien kohtaaminen tapahtuu aina yksilötasolla, joten tällaiset haastateltavien kertomat yleistyksen toisen kulttuurista eivät kerro akkulturoitumisprosessin aiheuttamista arvojen muutoksista. Molemminpuolisen kulttuurien kunnioituksen vuoksi voidaan olettaa haastateltavien pyrkivän positiiviseen akkulturaatiotulokseen.

Haastatteluaineiston perusteella en löytänyt viitteitä haastateltavien separaatiosta tai marginalisaatiosta. Tulos ei yllättänyt ja johtuu ensisijaisesti haastateltavien valintaprosessista. En puhu persiaa, joten haastattelukielen oli oltava suomi tai englantia. Iranilaisissa perheissä suomen kielen taito on heikompaa ja on todennäköisempää, että toinen vanhemmista ei puhu haastattelun onnistumisen kannalta riittävän hyvää suomea. En ollut halukas käyttämään tulkin apua, sillä käännös ei koskaan pysty aidosti välittämään haastateltavien tarkoitusta. Ymmärtääkseni haastateltavia meillä oli oltava yhteinen kieli. Näistä perheistä välittyi ruusuinen kuva, sillä kaikki haastateltavat osallistuvat suomalaiseen kulttuuriin. Mikäli haastattelumateriaalina olisi käytetty kokonaan iranilaisia perheitä, akkulturaatioprosessin tulos saattaisi näyttää vähemmän positiiviselta.

Akkulturaatioprosessiin vaikuttaa myös valtaväestöltä saatu tuki sekä valmius ottaa vähemmistön edustaja osaksi yhteiskuntaa. Emme keskustelleet haastateltavien kokemasta rasismista, vaikka jotkut kertoivat ulkomaalaisen kokemista ongelmista Suomessa. Työn saaminen oli vaikeaa ja haastateltavat kokivat, että ulkomaalaisena pääsee ainoastaan ravintolatyöntekijäksi tai bussikuskipiksi. Tämän vuoksi osa olikin ryhtynyt yksityisyrittäjiksi. Suomalaisen suhtautuminen ulkomaalaisiin on luotaantyöntävää. Suomalaiseen yhteiskuntaan pääseminen vaatii ulkomaalaiselta aktiivista työtä. Ystävien ja suomalaisten sukulaisten avulla suomalaisista välittyi

pinnan alla oleva lämmin ja välittävä kuva. Suomalaisia ei kuitenkaan koettu helposti lähestyttävänä. Yhteiskunnan tarjoamat palvelut ulkomaalaisille olivat puutteellisia. Kielen opiskelua tarjottiin vähän ja iranilaiset opiskelivat suomea lähinnä itsenäisesti. Haastateltavat, jotka halusivat puhua englantia, ymmärsivät suomea jonkun verran, mutta eivät olleet tarpeeksi varmoja kielestä käyttääkseen sitä. Nämä haastateltavat olivat asuneet Suomessa vähintään neljä vuotta. Kielitaito on tärkeässä asemassa akkulturaatioprosessissa. Suomalaisen puolison tuki helpottaa, mutta yhteiskunnallisten maahanmuuttajapalveluiden puutteellisuudella oli vaikutusta näissäkin perheissä.

Haastatelluissa perheissä uusi kulttuuri oli omaksuttu monien yhteisten vuosien jälkeen. Haastateltavat olivat käyneet keskustelua omasta uskostaan, kulttuuristaan ja kielestään. Lapsille pyrittiin välittämään uusi, perheen yhteinen traditio. Haastattelujen tekemisen ajankohta oli aikaa, jolloin tämä prosessi oli jo pitkään käyty läpi ja perheiden vaalima traditio oli pääasiassa vakiintunutta. Kaikilla perheillä oli sekä suomalaisia että iranilaisia yhteyksiä, joiden avulla kulttuuria vahvistettiin. Suomalaisten puolisoitten aktiivisen pyrkimyksen seurauksena uudelleensosialisaatiota tapahtui ja kaikkien haastateltavien kulttuuri-identiteetti oli muuttunut yhteisen perinteen vaalimiseksi.

12. YHTEENVETO

Olen pohtinut paljon tutkijan asemaani tätä tutkimusta tehdessäni. Lähtökohtani tutkimukseen oli halu tutustua Suomessa asuviin iranilaisiin. Tahdoin selvittää, minkälaista elämää he viettävät Suomessa ja minkälaista perinnettä he vaalivat. Samalla saisin tutustua omasta taustastani kumpuavaan kulttuuriin, joka oli minulle ennestään tuntematon. Tällaisista lähtökohdista oli luonnollista, että tutkijana pyrin ymmärtävään tulkintaan. Vähemmistökulttuurin tutkimiseen ymmärtävä näkökulma sopii, sillä tarkoituksena oli ennen kaikkea löytää merkityksiä juhlakulttuurin taustalla. Objektiiivisen tutkimusotteen säilyttämiseksi tutkimuksessa on lukuisia suorita lainauksia haastateltavien oman äänen esiin pääsemiseksi. Tutkimus on aina materiaalin tulkintaa ja asemastani tietoisena

toivon tulkinneeni haastateltavien elämää heidän kokemustensa ja tuntemustensa mukaan.

Teemahaastattelu osoittautui toimivaksi tutkimusmenetelmäksi vähemmistökulttuurin tutkimiseen. Minulla ei ollut ennen haastatteluja tietoa siitä, millaisia juhlia suomalais-iranilaiset perheet Suomessa viettävät. Annoin haastateltavien itse kertoa juhlien vietostaan ja niiden merkityksestä heidän elämässään. Haastattelurungon ohella mukanani oli varmuuden vuoksi lista suomalaisista, islamilaisista ja iranilaisista juhlista. Näin nekin päivät tulivat käsitellyiksi, joita haastateltavat eivät itse maininneet. Haastattelurunko tarjosi mahdollisuuden pohtia haastateltavien taustan ja uskonnollisuuden vaikutusta juhlakulttuuriin. Uskonnollisuudella oli merkittävä vaikutus, sillä islamilaisia juhlapäiviä vietettiin ainoastaan muslimiperheissä, joissa molempien puolisoiden uskonto oli islam. Iranilaisten juhlapäivien viettoon vaikutti halu ylläpitää omia perinteitä ja opettaa niitä lapsille. Suomalaiset juhlapäivät korostuvat suomalaisen puolison ja ympärillä olevan yhteiskunnan vaikutuksesta. Näiden juhlapäivien vietto olisi varmasti vähäisempää perheissä, joissa molemmat vanhemmat ovat iranilaisia. Haastatelluissa muslimiperheissä suomalaisiin juhliin liittyvät rituaalit eivät olleet yhtä monipuolisia verrattuna muihin perheisiin. Teemahaastattelun heikkoutena voidaan pitää keskustelujen rönsyily aiheesta toiseen. Tiedetyt teemat käsiteltiin, mutta haastattelujen aikana keskusteltiin paljon muistakin asioista. Tutkimuksen kannalta tästä oli hyötyä, sillä haastateltavat kertoivat varsin itsenäisesti suomalaisen ja iranilaisen kulttuurin ominaisuuksista. Suomalais-iranilaisia perheitä asuu Suomessa vain reilu 250, joten tutkimukseni tarjosi myös jonkinlaisen katsauksen näiden perheiden elämään.

Pakolais- ja siirtolaisasiain neuvottelukunta on todennut:

”Maahamme kasvaa parhaillaan--useita uusia etnisiä ryhmiä--Suomella on mahdollisuus kehittää yhteiskuntaa monikulttuuriseksi ja rikkaammaksi-- Suomeen muuttavat ulkomaalaiset tuovat usein tullessaan sellaista tietotaitoa sekä kielten ja kulttuurin tuntemusta, jota Suomessa ei ennestään ole--Maassa olevilla etnisillä ryhmillä tulee olla oikeus oman kulttuuriperinteensä säilyttämiseen samalla kun ne sopeutuvat suomalaiseen yhteiskuntaan.”²⁹⁰ Tämä prosessi on edelleen käynnissä. Suomalaisen yhteiskunnan sopeuttaminen vastaanottavaisemmaksi ulkomaalaisia kohtaan vaatii edelleen työtä. Tutkimukseni tarkoituksena oli osaltani selvittää maassamme vallitsevaa

---

²⁹⁰ PAKSI 1994. 27, 29.

kulttuurista kirjavuutta, jonka huomioonottaminen voi olla yhtä rikastuttava kokemus kuin se on ollut haastateltavien elämässä. Suomeen kaivataan lisää Suomi-Iran ystävyysseuran kaltaista yhdistystoimintaa, jotta iranilainen kulttuuriperimä vakiintuisi ja lapsille välitettävä kulttuuri monipuolistuisi.

Iranilaisen ja suomalaisen kulttuurin kohdatessa syntyy uusia yhteisiä perinteitä niiden vaikuttaessa toisiinsa. Iranilainen ilonpidon ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden täyttämä juhkakulttuuri täydentää suomalaisia hartaita, perheiden yhdessäoloa korostavia perinteitä. Tutkimukseni perheet ovat edelläkävijöitä, sillä he ovat ennakkoluulottomasti tutustuneet vieraaseen kulttuuriin rakkauden vuoksi. Tutkimalla erilaisia ihmisiä yhdistäviä asioita on mahdollista luoda yhteinen maaperä kohtaamispaikaksi erilaisista kulttuureista tuleville ja lisätä keskinäistä ymmärrystä.

”Taloni sanoo minulle: ”Älä jätä minua, sillä täällä asuu menneisytytesi.” Ja tie sanoo minulle: ”Tule ja seuraa minua, sillä minä olen sinun tulevaisuutesi.” Ja minä sanon sekä talolle että tielle: ”Ei minulla ole menneisyyttä eikä tulevaisuutta. Jos jään tänne, jäämisessäni on poismenoa, ja jos menen, menemisessäni on jäämistä. Vain rakkaus ja kuolema muuttavat kaiken.”²⁹¹

---

²⁹¹ Gibran 1982. 11.

13. LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

13.1 Lähteet

Haastattelu 1. 26.7.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 2. 26.7.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 4. 8.9.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 5. 8.9.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 6. 31.10.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 7. 31.10.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 8. 15.11.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 9. 15.11.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 10. 16.11.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Haastattelu 11. 16.11.2007. Haastattelut tekijän. Tekijän hallussa.

Kouros, Kristiina

2007 Tiedustelu. Yksityinen sähköposti Nadja Mäkelälle. 5.11.2007.

13.2 Kirjallisuus

Alavi, Nasrin

2006 *We Are Iran*. UK: Portobello books.

Alitolppa-Niitamo, Anne

2002 Perhe maahanmuuttajan kotoutumisen resurssina ja taistelukenttänä. Nurmi, Reet & Helander, Reetta (toim.). *Väkivalta ei tunne kulttuurisia rajoja. Maahanmuuttajanaisiin kohdistuva väkivalta Suomessa*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö & STAKES. 81-88.

Allahwerdi, Helena & Hallenberg, Helena (toim.)

1991 *Islamin porteilla*. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Allardt, Erik & Starck, Christian

1981 *Vähemmistö, kieli ja yhteiskunta*. Helsinki: WSOY.

Almond, Mark

1999 *Vallankumous. 500 vuotta taistelua muutoksen puolesta*. Helsinki: Otava.

Bahmanpour, Paula

2004 *Matkalla Iraniin*. Helsinki: Iranin Islamilaisen Tasavallan Suurlähetystö.

Bell, Catherine

- 1997 *Ritual: perspectives and Dimensions*. New York: Oxford University Press.
- Berry, John W.
2006 Contexts of acculturation. Sam, David L. & Berry, John W. (toim.). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. USA: Cambridge University Press. 27-42.
- Bloch, Maurice
2004 Ritual and Deference. Whitehouse, Harvey & Laidlaw, James (toim.). *Ritual and Memory. Toward a Comparative Anthropology of Religion*. USA: Altamira Press. 65-78.
- Bowie, Fiona
2006 *The Anthropology of Religion*. USA/ UK/ Australia: Blackwell Publishing.
- Boyce, Mary
1983 Iranian Festivals. Yarshater, Ehsan (toim.). *The Cambridge History of Iran. Volume 3 (2). The Seleucid, Parthian and Sasanian Periods*. UK: Cambridge University Press.
- Breger, Rosemary & Hill, Rosanna (toim.)
1998 *Cross-cultural Marriage. Identity and Choice*. New York: Oxford.
- Daniel, Elton L. & Mahdi, Ali Akbar
2006 *Culture and Customs of Iran*. USA: Greenwood.
- Etzioni, Amitai
2004 Holidays and Rituals. Neglected Seedbeds of Virtue. Etzioni, Amitai & Bloom, Jared (toim.). *We Are What We Celebrate. Understanding Holidays and Rituals*. New York and London: New York University Press. 1-42.
- Glassé, Cyril
2002 *The New Encyclopedia of Islam*. USA: Altamira Press.
- Ghods, Reza M.
1989 *Iran in the Twentieth Century. A Political History*. USA: Lynne Rienner.
- Gibran, Kahlil
1982 *Merta ja hiekkaa*. Hämeenlinna: Arvi A. Karisto.
- Hallenberg, Helena
1991 ”Ei ole muuta Jumalaa kuin Jumala”. Allahwerdi, Helena & Hallenberg, Helena (toim.) *Islam in porteilla*. Helsinki: Kirjayhtymä Oy. 41-73.
- Hallenberg, Helena
2005 Miten elää muslimina. Palva, Heikki & Perho, Irmeli (toim.) *Islamilainen kulttuuri*. Helsinki: Otava. 12-77.
- Halonen, Kaisa
2007 *Hämmäntävä kankaanpala*. Vantaan Lauri 25.1.2007.
http://www.vantaanlauri.fi/arkisto/2007/2007-01-25/henkilokemiaa/Hammentava_kankaanpala
Tulostettu 27.6.2007.
- Hara, Margit
1999 *Muslimit herättävät yhä pelonsekaista ennakkoluuloa suomalaisissa*.
Verkkouutiset 14.5.1999.
http://www.verkkouutiset.fi/arkisto/Arkisto_1999/14.toukokuu/MUSL1999.HTM Tulostettu 19.7.2007.
- Hautanen, Suvi
2007 Suomalaisen median näkökulma islamiin on ulkopuolinen. Verkkouutiset 18.7.2007. <http://www.verkkouutiset.fi/arkisto/tiede/111461.html> Tulostettu 2.1.2008
- Helsingin Sanomat
2008 *Teheranin mullahit kelpuuttavat kotimaiset trendivaatteet*. Helsingin Sanomat 6.1.2008. Ulkomaat B2.

- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena
2000 *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.* Helsinki: Yliopistopaino.
- Huhtanen, Jarmo
2007 *Iranilainen oppositiomies varoittaa suomalaisia ääri-islamista.* Helsingin Sanomat 8.10.2007. Kotimaa A4.
- Huttunen, Laura
2002 *Kotona, maanpaossa, matkalla. Kodin merkitykset maahanmuuttajien omaelämäkerroissa.* Helsinki: Hakapaino.
- Hämeen-Anttila, Jaakko
2004 *Islamin käsikirja.* Helsinki: Otava.
- Hämeen-Anttila, Jaakko
2005 *Šiialaisuus-luentosarja.* 18.1.2005-3.5.2005. Helsinki: Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos.
- Hämeen-Anttila, Jaakko
2005b *Länsimaisen kulttuurin juuret-luentosarja.* 13.9.-29.11.2005. Helsinki: Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos.
- Islamic Propagation Organization
1987 *Islamic Republic of Iran Today 1987.* Iran: Sepehr.
- Issabegloo, Hooshang & Helli, Rauha
1990 *Iran eilen ja tänään.* Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Jones, Lindsay (toim.)
2005 *Encyclopedia of Religion. Volume 7.* USA: Thomson Gale.
- Jones, Lindsay (toim.)
2005a *Encyclopedia of Religion. Volume 9.* USA: Thomson Gale.
- Jones, Lindsay (toim.)
2005b *Encyclopedia of Religion. Volume 10.* USA: Thomson Gale.
- Karjalainen, Sirpa
1994 *Juhlan aika. Suomalaisia vuotuisperinteitä.* Helsinki: WSOY.
- Keddie, Nikki R.
1981 *Roots of Revolution. An Interpretive History of Modern Iran.* USA: Yale University Press.
- Keddie, Nikki R. & Matthee, Rudi (toim.)
2002 *Iran and the Surrounding World. Interactions in Culture and Cultural Politics.* USA: University of Washington Press.
- Keene, Michael
2002 *Maailman suuret uskonnot.* Helsinki: WSOY.
- Kinnunen, Virpi
1996 *Iranilainen elämäntapa Turussa – Haastattelututkimus muslimipakolaisista.* Uskontotieteen Pro Gradu –tutkielma. Turun yliopisto: Uskontotieteen laitos.
- Laitila, Teuvo
1991 *Muslimit Euroopassa – menneisyyden arvostajia ja uuden kulttuurin tulkkereja.* Allahwerdi, Helena & Hallenberg, Helena (toim.) *Islamin porteilla.* Helsinki: Kirjayhtymä Oy. 210-224.
- Lawson E. Thomas & McCauley N. Robert

1990 *Rethinking Religion: Connecting Cognition and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press.

Leskinen, Imam
2007 *Myös islam suomalaistuu*. Helsingin Sanomat 20.10.2007. Mielipide C7.

Liebkind, Karmela (toim.)
1994 *Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Liebkind, Karmela (toim.)
2000 *Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa*. Helsinki: Gaudeamus.

Liebkind, Karmela
2006 Ethnic identity and acculturation. Sam, David L. & Berry, John W. (toim.). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. USA: Cambridge University Press. 78-96.

Litwicki, Ellen M.
2004 "Our Hearts Burn with Ardent Love for Two Countries". Ethnicity and Assimilation. Etzioni, Amitai & Bloom, Jared (toim.). *We Are What We Celebrate. Understanding Holidays and Rituals*. New York and London: New York University Press. 213-246.

Masgoret, Anne-Marie & Ward Colleen
2006 Culture learning approach to acculturation. Sam, David L. & Berry, John W. (toim.). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. USA: Cambridge University Press. 58-77.

Momen, Moojan
1985 *An Introduction to Shi'i Islam. The history and Doctrines of Twelver Shi'ism*. USA: Yale University Press.

PAKSI, Pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvottelukunta

1994 *Pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvottelukunnan mietintö I: Suomen pakolais- ja siirtolaisuuspolitiikan periaatteet*. Helsinki: Painatuskeskus.

Palonen, Tiina
1996 *Suomalaiset musliminaiset. Haastattelututkimus turkulaisten naisten islamin ohjaamasta elämästä*. Uskontotieteen pro gradu-tutkielma. TYK.

Perho, Irmeli
2005 Oppisuuntia. Palva, Heikki & Perho, Irmeli (toim.) *Islamilainen kulttuuri*. Helsinki: Otava. 123-125.

Pleck, Elizabeth H.
2004 Who Are We and Where Do We Come From? Rituals, Families, and Identities. Etzioni, Amitai & Bloom, Jared (toim.). *We Are What We Celebrate. Understanding Holidays and Rituals*. New York and London: New York University Press. 43-60.

Resalat Yhdyskunta
2004-2007 Resalat Islamilaisen Yhdyskunnan sähköpostitiedote Nadja Mäkelälle.

Sakaranaho, Tuula & Pesonen, Heikki (toim.)
1999 *Muslimit Suomessa*. Helsinki: Yliopistopaino.

Sam, David L.
2006 Acculturation: conceptual background and core components. Sam, David L. & Berry, John W. (toim.) *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. USA: Cambridge University Press. 11-26.

Sam, David L. & Berry, John W. (toim.)

- 2006 *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. USA: Cambridge University Press.
- Seljavaara, Anu & Kärjä, Päivi (toim.)
2005 *Juhlat alkakoot! Vuotuisia tapoja ja perinteitä*. Helsinki: WSOY
- Smart, Ninian
2005 *Uskontojen maailma*. Helsinki: Otava.
- Tilastokeskus
2007 *Perheet 2006*. Helsinki: Multiprint.
- Tilastokeskus
2007a Syntymävaltio iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1990-2006. Viimeksi päivitetty 23.3.2007.
http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=vaerak_tau_003_fi&ti=Syntym%20valtio+i%20ja+sukupuolen+mukaan+maakunnittain+1990%2D2006&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi Tulostettu 9.11.2007.
- Tilastokeskus
2007b Kieli iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1990-2006. Viimeksi päivitetty 23.3.2007.
http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=vaerak_tau_002_fi&ti=Kieli+i%20ja+sukupuolen+mukaan+maakunnittain+1990%2D2006&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi Tulostettu 9.11.2007.
- Tilastokeskus
2007c Kansalaisuus iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1990-2006. Viimeksi päivitetty 23.3.2007.
http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=vaerak_tau_001_fi&ti=Kansalaisuus+i%20ja+sukupuolen+mukaan+maakunnittain+1990%2D2006&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi Tulostettu 9.11.2007.
- Vahman, Fereydun
1986 *Ardā Wirāz Nāmāg. The Iranian "Divina Commedia"*. London & Malmo: Curzon Press Ltd.
- Vihervuori, Marita
1989 *Iran, maa mullahin varjossa Allahin nimeen*. Helsinki: Otava.
- Väestörekisterikeskus
2006 Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenmäärät. 31.12.2006.
[http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/BA725014CB2B438DC22573100026CD39/\\$file/rekuskonnolliset_yhd_31122006_web.htm](http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/BA725014CB2B438DC22573100026CD39/$file/rekuskonnolliset_yhd_31122006_web.htm) Tulostettu 3.1.2008.
- Yarshater, Ehsan (toim.)
1987 *Encyclopaedia Iranica. Volume II*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Yarshater, Ehsan (toim.)
1999 *Encyclopaedia Iranica. Volume IX*. New York: Bibliotheca Persica Press.
- Öhrnberg, Kaj
2005 Kamelin kesyttämisestä Bagdadin tuhoon 1258. Palva, Heikki & Perho, Irmeli (toim.) *Islamilainen kulttuuri*. Helsinki: Otava. 83-122.

14. LIITTEET

14.1 Liite 1. Islamilaiset vuodet ja niitä vastaavat länsimaalaiset vuodet

Islamilaiset vuodet (AH)	
1419 AH alkaa	28.4.1998
1420	" 18.4.1999
1421	" 6.4.2000
1422	" 26.3.2001
1423	" 15.3.2002
1424	" 5.3.2003
1425	" 22.2.2004
1426	" 10.2.2005
1427	" 31.1.2006
1428	" 20.1.2007
1429	" 10.1.2008
1430	" 29.12.2008

Hallenberg 2005. 50.

14.2 Liite 2. Iranilaiset kuukaudet länsimaalaisessa kalenterissa.

Aurinkokalenterin kuukausi	Gregoriaaninen päivä
Farvardin	Maaliskuu 21 - Huhtikuu 20
Ordibehesht	Huhtikuu 21 - Toukokuu 21
Khordad	Toukokuu 22 - Kesäkuu 21
Tir	Kesäkuu 22 - Heinäkuu 22
Mordad	Heinäkuu 23 - Elokuu 22
Shahrivar	Elokuu 23 - Syyskuu 22
Mehr	Syyskuu 23 - Lokakuu 22
Aban	Lokakuu 23 - Marraskuu 21
Azar	Marraskuu 22 - Joulukuu 21
Dey	Joulukuu 22 - Tammikuu 20
Bahman	Tammikuu 21 - Helmikuu 19
Esfand	Helmikuu 20 - Maaliskuu 20

Islamic Propagation Organization 1987. 313.

14.3 Liite 3. Teemahaastattelurunko.

Taustatiedot

Nimi

Yhteystiedot

Ikä

Siviilisääty

Lapset

Iranissa asuttu aika?

Suomeen tulo?

Uskonto

Miten uskonnollisena pidät itseäsi?/ Määrittele uskonnollisuutesi?

Käännynnäisille: Kauanko olet toteuttanut uskontoasi?

Miten toteutat uskontoasi?

- Kalenteri: Noudatanko suomalaista, iranilaista, islamilaista kalenteria?
Mistä katsot rukousaikoja yms.?
- moskeija/ kirkko: Kuinka usein käyt moskeijassa/ kirkossa?
Mitä teet moskeijassa/ kirkossa?
- Rukoilu: Rukoiletko säännöllisesti?
- Ruoka: Vaikuttaako uskonto ruokailutapoihisi?
- Paasto: Paastotko säännöllisesti/ kuinka usein?
- Muuta

Juhlat

Mitä iranilaisia/islamilaista juhlapäiviä perheenne viettää?

Mitä juhlat merkitsevät sinulle?

- uskonnollinen
- kulttuurinen
- sosiaalinen
- tavan vuoksi
- lasten takia

Mitä suomalaisia juhlapäiviä perheenne viettää?

Tunnetko viettämiesi juhlapäivien alkuperää/ taustaa/ syytä?

Mitä suomalaiset juhlapäivät merkitsevät sinulle?

Iranilainen puoliso/ suomalainen puoliso

Miten sopeuduit puolisosi kulttuuriin ja uskontoon?

Mitä arvostat omassa kulttuurissasi?

Mitä arvostat puolisosi kulttuurissa?

Onko puolisosi opettanut sinulle jotain omasta kulttuurista/ saanut sinua arvostamaan omaa kulttuuriasi eri tavalla?

Suomalainen muslimipuoliso

Minkä vuoksi käännyit islamiin?

Käännyitkö ennen vai jälkeen puolisosi tapaamista?

Miten sopeuduit puolisosi kulttuuriin ja uskontoon?

Mitä arvostat omassa kulttuurissasi?

Mitä arvostat puolisosi kulttuurissa?

Onko puolisosi opettanut sinulle jotain omasta kulttuurista/ saanut sinua arvostamaan omaa kulttuuriasi eri tavalla?

14.4 Liite 4. 12-šiialaisuuden imaamit:

1. Ali ibn Abí Tálib	(kuoli 661)
2. al-Hasan	(k. 670)
3. al-Husain	(k. 680)
4. Alí Zain al-Ábidín	(k. 713)
5. Muhammad al-Báqir	(k. 733)
6. Ja'far as-Sádiq	(k. 765)
7. Músá al-Kázim	(k. 799)
8. Alí ar-Ridá	(k. 818)
9. Muhammad at-Taquí	(k. 835)
10. Alí al-Hadí	(k- 868)
11. Hasan al-Askarí	(k. 874)
12. Muhammad al-Mahdí	(kätkeytyi lopullisesti 941)

Hämeen-Anttila 2004. 175.

14.5 Liite 5. Tutkimuksessa käytetyt suomalaiset juhlapäivät 2007

- ✓ Uusi Vuosi 1.1.
- ✓ Loppiainen 6.1.
- ✓ Ystävänpäivä 14.2.
- ✓ Kansainvälinen naistenpäivä 8.3.
- ✓ Pääsiäinen: palmusunnuntai 1.4. pitkäperjantai 6.4. pääsiäispäivä 8.4.; 9.4.
- ✓ Vappu 1.5.
- ✓ Äitienpäivä 13.5.
- ✓ Helatorstai 17.5.
- ✓ Helluntaipäivä 27.5.
- ✓ Juhannus 23.6.
- ✓ Pyhäinpäivä 3.11./ Halloween
- ✓ Isänpäivä 11.11.
- ✓ Itsenäisyyspäivä 6.12.
- ✓ Joulukuukausi: joulupäivä 25.12. Tapaninpäivä 26.12.

14.6 Liite 6. Šiialainen uskonnollinen juhlakalenteri

Muharram	1-10	Kolmannen imaamin al-Husainin kuolema Kerbelassa
	9, 10	Tasua, Ashura
	11	Neljännän imaamin Ali Zain al-Abidin kuolinpäivä
Safar	3	Viidennän imaamin Muhammad al-Baqirin syntymäpäivä
	7	Seitsemän imaamin Musa al-Kazimin syntymäpäivä
	20	Arbain (40 päivää Husainin kuolemasta)
	28	Profeetta Muhammadin ja toisen imaamin al-Hasanin kuolinpäivä
	30	Kahdeksannen imaamin Ali ar-Ridan kuolinpäivä
Rabi' al-awwal	8	Yhdennentoista imaamin Hasan al-Askarin kuolinpäivä
	17	profeetta Muhammadin ja kuudennen imaamin Ja'far as-Sadiqin syntymäpäivä
Rabi' ath-thani	8	Yhdennentoista imaamin Hasan al-Askarin syntymäpäivä
Jumada al-ula	5	Imaami al-Husainin sisaren Zainabin syntymäpäivä
	13	Profeetan tyttären Fatiman kuolinpäivä
Jumada al-akhira	20	Profeetan tyttären Fatiman syntymäpäivä
Rajab	3	Kymmenennen imaamin Ali al-Hadin kuolinpäivä
	10	Yhdeksannen imaamin Muhammad at-Taqin syntymäpäivä
	13	Ensimmäisen imaamin Ali ibn Abi Talibin syntymäpäivä
	15	Imaami al-Husainin sisaren Zainabin kuolinpäivä
	25	Seitsemännän imaamin Musa al-Kazimin kuolinpäivä
	27	'Id al-Mabath (Muhammad nimettiin profeetaksi)
Sha'ban	3	Kolmannen imaamin al-Husainin syntymäpäivä
	5	Neljännän imaamin Ali Zain al-Abidin syntymäpäivä
	8	Kahdeksentoista imaamin Muhammad al-Mahdin kätkeytyminen
	15	Kahdeksentoista imaamin Muhammad al-Mahdin syntymäpäivä
Ramadan		Kuukauden kestävä paasto
	15	Toisen imaamin al-Hasanin syntymäpäivä
	19	Ensimmäisen imaamin Ali ibn Abi Talibin lyöminen
	21	Ensimmäisen imaamin Ali ibn Abi Talibin kuolinpäivä
Shawwal	1	Eid-e Fetr (paaston loppumisen juhla)
	25	kuudennen imaamin Ja'far as-Sadiqin kuolinpäivä
Dhul-qa'da	11	Kahdeksannen imaamin Ali ar-Ridan syntymäpäivä
	29	Yhdeksannen imaamin Muhammad at-Taqin kuolinpäivä
Dhul-hijja	7	Viidennän imaamin Muhammad al-Baqirin kuolinpäivä
	10	Eid Ghorban
	15	Kymmenennen imaamin Ali al-Hadin syntymäpäivä
	18	Eid Ghadir (Ali nimettiin seuraajaksi)

Muokattu Momen 1985: 239.